JOSEPHI HALLI
EXONIENSIS
EPISCOPI

Αυτοσχεδιασματα.

VEL,

MEDITATIVNCVLÆ SVBITANEÆ,

eq́; re natâ ſubortæ.

LONDINI,
Impenſis NATH: BUTTER.
M. DC. XXXV.

BRITISH MUSEUM

INCLYTO HEROI:

D°. IACOBO

COMITI CARLEOLENSI; REGIÆ MA^{ti}. AB INTIMIORE ET CONSILIO. ET CUBICULO.

FAUSTA QUÆQUE.

QVæ Anglicè pridem edita, ſub auſpiciis nobiliſſimi Doncaſtrii tui lucem ſalutarunt

runt, quin modò Latina tuũ (Illustris Heros) ambire ament patrocinium? Furis illa publici fecerat (me parùm refragante) filius; ista non erubesco me patrem vocent. Nimirùm, hôc ætatis, ubi plærique senum non immeritò, veterum studiorum, desuetæque diu linguæ, oblivionem causari solemus; nemo mihi vitio verterit rejuvenescere quodammodò jam serò animum, Romæq;, ac Athenarum, etiamnùm velle

velle recèns meminisse.

Illud vero cumprimis mihi cordi est, linguas exteras, mea qualiacunque in suos traduxisse idiotismos; nempe quò meis fruuntur plures, eò me ditiorem, fœlicioremq; sentio; siquid mihi exciderit boni, omnium esto; gratulor idcirco mihi, D. Facomoti, aliorumque fidorum interpretum calamos benevolos; Fas tamen sit dicere, & Latinè, & Gallicè, ab aliis aliquibus versa quædam mea,

non nimiùm mihi placuisse; qui nativo quidem vello mea prodire mavelim incuriosiùs quàm serico alterius, haud benè interim concinnato, malè induta: Ne forte queri possit hocidem ista Senii mei propages, eo magis chara, quo sera magis, ipse Latio donare volui familiares hasce non inutiliũ cogitationum minutias; jussique tuo nomine (exteris quibusque jam diu celeberrimo) superbire. Tu, pro ea, quâ om-

nes

nes exuperare ſoles, mirâ comitate ſuavitateque morum, ſerenus excipies hanc officii mei, obſervantiæq; ſtrenam qualemcunque.

Quidni vero hoc mihi auſim fidenter polliceri? Diu eſt, ex quo novit orbis hic noſter, quàm ego me totum tibi ſoceroque tuo præclariſſimo, Herôum corculo, Comiti Norvicenſi, ab ineunte juventute, debuerim, voverimque.

Idem utriquè veſtrum,

splendidißimæque utriusque familiæ (quàmlibet loco dißitißimus) & affectu intimus, & officiis quibusque devinctißimus usque permansero

JOS: EXON:

E Palatio nostro
Exoniensi,
Novemb. 29.
1634.

Occurrerũt mihi ultrò meditatiũculæ iſtæ, ego illas non ſolicitavi importuniùs; imo ne accerſivi quidem; ſponte oblatas admiſi non illibenter, nec moroſiùs repuli: admiſſas excepi familiariter; exceptas denique permiſi prodire in vulgus, non curâ, & ſtudio

dio comptas, non ornatas elegantiùs, ſed nativâ ſimplicitate indutas, procul & ſordibus, & faſtu. Mille mihi, fateor hujuſmodi cogitationes (quæ mea fuit incuria) neglectæ exciderunt, evanueruntque, iſtas ego chartulæ meæ ſervandas dedi, ne itidem perirent. Meo priùs idiomate editas donavi Latinitate, ut pluribus prodeſſe poſsint, quæ meis placuiſſent. Quarum fortè

ex-

exemplum, re fuerit ipsâ utilius.

Agilis quippe est hæc anima humana; neque minus possibile est ut non cogitet, quàm ut nihil quicquam videat oculus apertus; Si curæ nobis foret notiones quasq; salutares adservare studiosiùs, nimis profecto ditesceret genus humanum. Nobis certè si probè consultum voluerimus, nullũ quamlibet exile, subitumve objectum

jectum prætervolaverit, absque suo & usu, & beneficio: Quicquid uspiam videmus prælegit nobis nova & prudentiæ documenta, & pietatis; Turpe est homini ut sub tot præceptoribus parùm sapiat; Quod ad me; nollem equidem supereſſe diutiùs, quàm me oculi mei aliquid doceant. Iam vero curæ preciuni duxi exemplo præire aliis, ut infirmiores, si qui sint, animi,

mi, inde discant cogitationibus quibusque obviis melioreſcere. Lectorẽ igitur meum, quisquis fuerit, exoratũ volo, ut, hâc ratione, & me, & ſeipſum beare velit; perdiſcatque ex hoc meo libellulo, magnum Dei volumen (mundum intelligo) utiliter perlegere.

TABULA.

MED.		PAG.
1	Conſpectio cæli motu.	1
2	Ad conſpectum horarii.	2
3	Viſa eclipſi Solis.	3
4	Conſpecta ſtella cadente.	4
5	Viſo proſpectu laculento.	5
6	De Globi fabrica caſu confracta.	7
7	Ad conſpectum nubis.	8
8	Ad conſpectum ſepulchri effoſſi.	9
9	Ad conſpectum auri liquati.	10
10	Ad conſpectum amphoræ circumgeſtatæ.	11
11	Ad conſpectum arboris nimium efflorescentis.	ibid.
12	De quodam ſubita morte abrepto.	12
13	Ad conſpectum cæli & terræ.	13
14	Ad conſpectum Erythaci.	14
15	Ad conſpectum araneæ in feneſtra latitantis.	15

16 Ad

MED.		PAG.
16	*Ad conſpectum pluviæ, ſole interim ſplendente.*	16
17	*De viæ longitudine.*	17
18	*Ad conſpectum pluviæ & aquarum.*	18
19	*Ad eundem, rurſus.*	19
20	*Lucerna introducta.*	20
21	*De eadem.*	22
22	*Accenſo igne.*	23
23	*Ad canis latratum.*	24
24	*Viſa gallorum pugna.*	25
25	*Ad decubitum ſuum.*	27
26	*Viſis carbonibus ignitis.*	28
27	*Conſpecto mendico humili ac manſueto.*	29
28	*Conſpecta cornice velleris ovini lanam vellicante.*	30
29	*Viſis duobus limacibus.*	31
30	*Auditis vendacium quorundam clamoribus.*	32
31	*De muſcis ad equini dorſi recrudeſcentis ſcabiem collectis.*	33
32	*Ad conſpectum laternæ ſecretioris, ob-*	

MED. PAG.

obscuratæque. 34
33 Audito hirundinis cantu in camino suo. 35
34 Conspecta musca quadam se lucernæ flamma comburente. 36
35 Conspecta alauda sursũ volitãte. 37
36 Auditis aviculis verno quodam mane cantillantibus. 38
37 Ad conspectum prunæ cineribus coopertæ. 39
38 Conspecto Æthiope. 40
39 Visa Galaxia. 41
40 Viso puerorum ludo. 42
41 Ad conspectum aranæ telam exordientis. 44
42 Conspecto morione quodam. 45
43 Viso magnete & gagate. 46
44 Ad concentum musicum nocturnum. 48
45 Ad conspectum tritici ventilati. ib.
46 De herbis exiccatis. 49
47 Audito ferri extincti stridore. 50
48 Visis muscis, quas Cantharidas appellant.

MED. PAG.

pellant. 50
49 Conſpecta noctiluca. 51
50 Conſpecto quodam oculum unum claudente. 52
51. Conſpecto fonte. 53
52. Viſis culicibus in radiis ſolaribus ludentibus 54
53 Conſpectis uvarum racemis. 55
54 Viſo agro herbis noxiis malè infeſtato. ibid.
55 Conſpecta in horto ſuo Tulipa, Calendula, &c. 56
56 Audito campanæ fractæ ſono. 57
57. Viſo cæco quodam. 58
58 Ad conſpectum fagi feraciſſimæ. 59
59 Ad conſpectum nummi in aquâ injecti. 60
60 Accepto rumore terræmotus cujuſdam. 61
61 Ad conſpectum gliris. 62
62 Viſis apibus ſecum pugnantibus. 63
63 Conſpectis veſpis in vitrum melle illitum incidentibus. 64

64 Viſo

MED. PAG.

64 *Viso fonticulo e loco quodam deserto ebulliente.* 66
65 *Conspecto bubone.* 67
66 *De brachio obstupescente.* 68
67 *Visa scintilla sursum volante.* 69
68 *Cervo conspecto.* 70
69 *Viso verme.* 71
70 *Se induendo.* 73
71 *Conspecta Bibliotheca instructissima.* 74
72 *Visa cruce rubea foribus appicta.* 75
73 *Ad cæli mutationem vicissitudinemque.* 76
74 *Conspecto conjugii ritu publico.* 77
75 *Conspecto angue.* 79
76 *Visis monasterii cujusdam ruinis.* 80
77 *Ad displosionem bombardæ.* 81
78 *Audito campanæ sono moribundi obitum præmonentis.* 83
79 *De famatione quadam divulgata.* 84
80 *Audito quodam cãpanarũ cõcẽtu.* 85
81 *Conspecto benè instructo cõvivio.* 86
82 *Audita lyrâ bene pulsata.* 88

MED.		PAG.
83	*Viso & audito pavone.*	89
84	*De scelerato quodam serio pœnitente.*	90
85	*Ad conspectum Lilii.*	91
86	*Visâ sandapila floribus ornata.*	92
87	*Conspecta mundi fabrica.*	93
88	*De vespæ aculeo.*	94
89	*Viso reo pro Tribunali cõsistente.*	96
90	*Audito galli cantu.*	97
91	*De cogitationum varietate.*	98
92	*Ad conspectum meretricis publicis contumeliis expositæ.*	99
93	*Ad Rosæ odorem.*	101
94	*Ad conspectum syngraphæ laceratæ & irritæ.*	102
95	*Audito naufragio quodam.*	103
96	*Viso sereno cœlo stellis referto.*	104
97	*Audito rumore belli.*	105
98	*Puero ejulante.*	107
99	*Ineunte morbo.*	108
100	*Promisso quodam vehementius postulato.*	110
101	*Muscis quibusdam conspectis.*	112

MED.		PAG.
102	*Viſo zelote quodam fanatico.*	113
103	*Conſpecto ſordido quodam canalium expurgatore.*	114
104	*De perſpecillis ſuis.*	115
105	*Viſis atomis in ſolis radiis.*	116
106	*Conſpecta veſica recente.*	*ib.*
107	*Viſo quodam dormiente.*	117
108	*Viſo cranio humano.*	118
109	*Ad conſpectum ſcævæ cujuſdam.*	120
110	*Conſpecto tuguriolo.*	121
111	*Conſpecta quadam gemma luculenta.*	122
112	*Viſa quadam antepyra.*	123
113	*Viſo Petaſite, vel, Bardanæ quam vocant, folio largiore.*	124
114	*Audito aviculæ cantu.*	125
115	*Conſpecto quodam oſcitante.*	126
116	*Viſa arbore quadam reſecta.*	127
117	*De ſtudioſo quodam qui vim ſibi intulerat.*	128
118	*De Iudicis adventu.*	130
119	*Conſpecto lapidum acervo.*	131

MED.		PAG.
120	*De bubone, & Vespertilione.*	132
121	*Viso vellere ovino.*	133
122	*Audito tonitru.*	135
123	*Conspecto erinaceo vel echino.*	136
124	*Viso capro.*	138
125	*Caco & claudo una cõspectis.*	139
126	*Visa tabula orbis Geographica.*	140
127	*Ad conspectum cicutæ.*	141
128	*Viso Lilio.*	142
129	*De arboribus duabus, alta una, lata altera.*	143
130	*Ad conspectum ebrii.*	144
131	*Viso messore falcem coticula exacuente.*	145
132	*Admoto speculo.*	146
133	*Viso ligni carioſi splendore.*	147
134	*Visa hedera.*	148
135	*De febre quartana.*	149
136	*Conspecto plaustro benè onusto.*	150
137	*Viso quodam nano.*	151
138	*Audito paulò importuniore mendico.*	152
139	*Viso Pharmaco quodam.*	153
140	*Ad conspectum Rotæ.*	154

MEDITATIVNCVLAE SVBITANEAE.

I.

Conſpecto cœli motu.

NIhil quicquam, præter terram, quieſcere video; cætera quæq; motu perpetuo agitantur; Etiam & aqua illa, quæ unum cum terrâ globum conſtituit, continuo fluxu, & refluxu reciprocatur : Nubes ſupra caput volitantes, ſupra nubes, cœlum ac ſydera, ſic aguntur perpetim; Hæc, uti præ cæteris eminent conſpicua, ita nobis exempla præferunt perpetuæ activitatis; Quid tandem æmulemur nos æquè, ac ſpecioſam hanc mundi machinâ ? O Deus, quoties precamur ſupplices, ut fiat voluntas tua in terris, ſicut in cœlo; tametſi præcipuè intelligamus loci illius incolas beatiſſimos; non tamē excludimus locum ipſum cælitum illorū receptaculum, quo minùs exemplo nobis ſit veræ, perfectæq; obedientiæ; Circumvolutio cœli tui perpetua eſt, & perennis; Itidem faxis, ô Deus, ut nunquam non in aliquid ferar voluntati tuæ conſentaneum; Motus cœli tui regularis eſt, nunquam à conſtitutis ſibi terminis, vel minimum divaricans; ita, faxis, in

via præceptionum tuarum absq; omni diversione, aberratione-ve a lineâ legis tuæ, constanter usq; obambulem. In hoc cœlestium motu, quamvis stellæ quædam peculiares sibi quosdam, & contrarios motus sortiantur; singulæ tamen, rapidæ circumgyrationi primi motoris se ultrò subjiciunt; Itidem & ego, tametsi voluntatem habeo propriam, liberamq;, faxis tamen, ut in omnibus vitæ viis, me totum dedam à spiritu tuo dirigendum, gubernandumq;. Homo microcosmus est, anima cœlum, corpus terra est; si hæc terra mea, fixa maneat inersque; faxis tamen, ô Deus, ut cœlum hoc meum, sicut & tuum, jugiter atq; ordinatè moveatur, spirituique tuo velut primo motori, intelligentiæ-ve sapientissimæ, potentissimæq; perpetuò subjiciatur.

II.

Ad conspectum horarij scioterici.

SI Sol radiis suis non illustraret horarium istud, nemo illud profectò intueretur; nubilum ubi cœlum est, negligitur hoc planè, statq; velut inutilis ariduſq; truncus. Vbi vero radii illi paulò clariùs emicuerint, accurrit viator omnis, oculosq; illò conjicit intentiùs; ô Deus, quando tu vultum à me tuum absconderis, creaturæ tuæ omnes, ut mihi quidem videtur, prætereundo me lubenter negligunt; certè verò quid sum ego sine te? Si tu lineo-

las

las in me quasdam duxeris, insculpseriſq; mihi quædam non contemnendarum facultatum ſpecimina, ſi tamen efficaci gratiâ tuâ, iſta parum in actum redigantur, omnia hæc quoad uſum, utilitatemque, vix quid, ſane nihilo meliora ſunt; Vbi vero lumen benigniſſimi vultus tui mihi tandem reddere dignatus fueris, certam, fœlicemq; conditionis meæ viciſſitudiné illico perſentiſco: omnia me nunc ita alacriter, officiosèq; contuentur, quaſi propoſitum iis foret, adſerere verbum illud tuum, *Honorantes me honorabo*; nunc linea omnis, ac figura, quam mihi inſcribere volueris utili alicui, ſalutariq; directioni inſervit. O Domine, gloria tibi redundat tota; Da tu mihi lumen, ego aliis documentum ſubminiſtrabo, utriq; tibi laudem tribuemus.

III.

Visâ eclipſi Solis.

LVx quidem ordinarium eſt, ac familiare beneficium; ita tamen nobis charum, ut illius, vel pro unius horulæ ſpacio, interceptio, mundum totum attonitum, pœnèq; examinem reddere ſoleat. Duo magna cœli luminaria, uti lumen nobis ambo impertiunt, ita & idem ſibi mutuò ſubtrahunt; Lunam obſcurat ſol, terræ umbram in oppoſitam ejus faciem projiciendo: vicem hanc rurſum Soli rependid Luna; opaco corpore ſuo inter oculos

noſtros, & glorioſos ipſius radios trajecto, utroq; non parum afficitur terra. O Deus, ſi nos ita affligimur obfuscatione tantillâ partis alicujus creatorũ à te luminarium, vel brevi horulæ unius, alteriusve momento; quæ tandem oborietur confuſio, ubi tu, qui horum luminarium Deus es, & præ quo meræ ſunt iſta tenebræ, faciem tuam à creaturâ tuâ æternùm ſubduxeris. O tu qui Sol es juſtitiæ, ſi peccatorum meorum unumquodque, faciem tuam obnubilaverit; noli tamen ſinere, ut vel graviſſimum delictorum meorum, luminis tui deliquium mihi unquam inducat. Tu ſplendes ſemper, cum te nullus videam; noli permittere, ſic ut obſcurent vultum tuum peccata mea, ut te videre omnino non poſſim.

IV.

Conſpectâ Stellâ cadente.

QVàm facilè decipitur viſus noſter? ſed & quàm facilè nos decipit viſus? Nihil nos vidimus diſcriminis inter ſtellam hanc, & reliquas; par utriuſq; lumen viſum eſt, ſtantis, cadentiſque; nunc verò novimus hanc nihil fuiſſe aliud, niſi vile quoddam limoſumq; meteorum, ſolaribus radiis parumper deauratum; jam igitur pes noſter calcat, quod miratus eſt pridem oculus; Si ſtella fuiſſet; etiamnum, & uſq; micuiſſet; nunc vel caſus iſte ſatis arguit falſum,

falsum, & elementare spectamentum. Ità & charitas nostra decipere nos, & solet, & fortè etiam debet, in spiritualibus rerum alienarum judiciis; Siquem videmus Christianâ professione elevatum eminentiùs, in suprema Ecclesiæ regione fixum, specie quadam gratiæ clarè splendentem, non alium fas est hunc judicare, quàm stellam veram, in sublunari istoc firmamẽto conspicuã; quod si iste demùm à Statione sanctâ pœnitùs exciderit, præsens seculum amplexus, sive quoad judicium, sive praxin veritati renuntiaverit, virtutemq; pietatis omnem abnegaverit, nunc fidenter dicere possumus, verã hunc in se lucem parùm habuisse, nihilq; fuisse aliud, nisi glorioſulum quiddam ex hypocrisi, & superbiâ conflatum. O Deus, si charitas me mea aliorum deceptioni exposuerit, faxis ne ego me fallam ipse; fortassis istarum Apostaticarum stellarum aliquæ, se veras arbitratæ sunt aliquando; cautum ac solicitum me reddat horum casus; Internum gratiæ tuæ lumen, veracitatem meam magis evincat mihi-ipsi, quam externa quævis professio me aliis glorioſum representare poterit.

V.

Viso luculento quodam prospectu.

QVàm jucũda se heic exhibet varietas oppidorum, fluminum, montium, vallium, nemorum, pascuorum; quorum singula ornare

ſeſe mutuò, omnia vero oculum delectare contendunt; Ita ut iſtoc ſpectaculum non aliud quidem videatur, quam vera ac nativa pictura chorographica, in hâc terræ tabulâ, oblectando ſpectatoris oculo, à dædalâ omnipotentis manu concinnata; Nulla creaturarum omnium, præter hominem ſolũ capax eſt pulchritudinis hujuſce diſcernendæ; iniurius planè ero illi, qui me huc adduxerit, niſi & oculos mihi unà paſcam, & laudem conditorem. Viciſſitudo quædam eſt, ſed & miſtura objectorum, quæ voluptate hâc tantâ, ſive ſenſum, ſive animum afficit; Eſt tamen ſpectaculum quoddam quod tibi ô mea anima, abſque omni varietate, ſolidiorem plenioremq; delectationem offert; cœlum hoc intelligo, quod ſupra te cernitur. Proſpectus alii omnes tui in hoc definunt; ſplendidiſſimus hujus ambitus continet, definit, illuminat quicquid oculus tuus poterit contemplari; ſurſum ne ſpectes, deorſumve, aut circumcirca, determinatur illo viſus; ſed & inibi cogitationes tuæ fixæ acquieſcant. Lucidiſſimi hujus firmamenti vel palmus unus plus in ſe venuſtatis habet, quam tota terræ facies; & tamen hoc totum nihil aliud eſt quàm pulcherrimæ illius fabricæ pavimentũ imũ; nitidiſſimi tabernaculi velum extimum: poſſesne, (ô ſi poſſes) intra velum illud proſpicere, quali te illicò, beatifica viſione illa raptum ectaſi ſentires? In illâ luce incomprehenſibili videres eum, quem nemo non beatus videre unquam poteſt, multas puriſſimorũ, potentiſſimorumq;

morumq; Angelorum, ſanctarumq; & glorificatarum animarũ myriadas aſpiceres: ibiq; inter innumeras paternæ domus tuæ manſiones, tuam tibi fœliciter deſignatam cerneres. O vel optimam terræ partem, vilem modo, & deſpicabilẽ; Noli; ô noli deſcendere deinceps, animula mea, ubi ſemel cœleſtem hanc gloriã perluſtraveris; aut ſi caro iſta deſcendere te vel invitam coegerit, inquieta eſto, dum ſoluta fueris, ut liberè fruaris immortalitate.

VI.

De Globi fabricâ caſu confracta.

DIei certè vix poteſt, major ne ſit hominis ars an impotentia; qui ne minimũ quidẽ graminis foliculum, aut arenæ granulum facere poteſt, mundos tamen integros audacter fabricare aggreditur; qui nihil quicquam facit, omnia interim imitatur; Ecce mundi hujus magni machinam artificio opificis in parvum volumen contractam, caſu verò multò contractiorem; Vidiſſet hoc modò, qui Platonis Rempublicam muribus corroſam cernens, fatalem illius politiæ cladem exinde hariolatus eſt; caſum hunc proculdubio; velut peſſimi ominis plenum interpretatus fuiſſet. Quicquid demùm de materiali hoc mũdo fiat, (cujus ad interitum declinatio non minus videtur poſſe cum divinâ providentiâ conſiſtere quam Microcoſmi iſtius humani) nimis certè conſtat

mundi hujus moralis fabricam, ultimis temporibus misèrè luxatum iri. A malo ad pejus declinat passim genus humanũ; Qui solus temporum omnium faber est, clarè prædixit pessimos fore periculosissimosq; novissimos mundi dies; O illum verè fœlicem, qui declinante quàmlibet mundo, stare rectus potest, communemq; universi ruinam constanti quadam virtute, ac bonitate reparare contendit.

VII.
Ad conspectum nubis.

FVerit ne nubes merè naturalis, quâ Servator noster in cœlum ascendens, à discipulorum suorũ oculis, in mõte Oliveti interceptus fuit, non anxiè disquiro; hoc certò scio, modò fuisse tempus in quo nubes, solé ipsum gloriâ exuperarit : O quàm invidebant fœlici illi meteoro intentissimi intuentiũ oculi; & quandoquidem glorioſum illud corpus cernere ultrà non licuerit, figebant se firmissimis radiis in curru illo cœlesti, quo subvectum fuerat, ægre divellendi. Angeli (quo tam avidos prospicientiũ oculos, ab hoc tã stupẽdo simul ac grato spectaculo amoverent) discipulos graviter monuerunt; ita planè reversurum Iesum hunc, ac illi discedentem conspicati fuissent. In nube ascendit, in nubibus cœli, mundum judicaturus demùm revertetur. Non possum ô benignissime Servator, oculos sursum tollere, quin necesse mihi

hi fuerit clarissima tui monumenta & ascendentis, & redeuntis intueri; Faxis, oro, nequa nubes sive sæcularium cogitationum, sive infidelitatis, animum mihi intercipiat, quò minùs vel sequi te ascendentem, vel reducem expectare possim.

VIII.

Ad conspectum Sepulchri effossi.

TErra, uti magnus rerum heluo, ita & fidissimus earundem custos, & conservator merito audit; in cujus visceribus liquores, sed & carnes quædam diu à putredine vindicantur; inibiq; reconditorum spiritus magis exaltari solent, & educi fortiores: Præcipuè verò quàm tutò servat corpora hæc nostra in illum Resurrectionis diem: Custodiendi, nempe, nos istic reponimur. Balsami, cerata lintea, capsulæ plumbeæ non ita fideliter hoc præstant, ac communis iste matris sinus; Vbi omnia hæc in suum pulverem reciderint (quippe quæ non possũt semet a sui dissolutione liberare) illa recipit, restituitq; chara hæc pignora; neq; magis potero ipse corpusculum hoc meum à terrâ detinere quàm terra illud detinere potest à manu creatoris. O Deus, hæc arcula tua est, scriniumve sacrum, in quo preciosas sanctorum tuorum reliquias, usque ad ultimum gloriæ Iubilæum servari voluisti;

quàm me fidenter commendare ausim tutissimæ huic repositioni; qui certò norim, & verbũ tuum esse justum, & potentiam infinitam.

IX.

Ad conspectum auri liquati.

AVrum hoc uti pulcherrimũ est metallorũ omnium, ita & solidissimum; quod tamen facillimè omnium igne liquefieri solet; alia, ut viliora, sic tenaciora, quasiq; moroſiora sunt, & quæ dissolutioni cedant ægriùs: Ita, purum, probèq; dispositum pectus sensu judiciorum divinorum, tantò citiùs in pium dolorem, timoremq; resolvitur: ubi carnalis animus obstinatè firmus est, salutarisq; pœnitentiæ haud parũ incapax. Quid nisi terra est quodcũq; demum metallum, est tamen aliud alio nobilius: Cor omne caro est; hoc tamen illo (virtute inoperantis gratiæ) impressionis spiritualis capacius. O Deus, tales nos sumus, quales tu facere voluisti; da mihi cor, obsecro, quoad veritatem gratiæ, syncerum, solidumque, terroribus verò legis tuæ haud difficulter fusile; ita, obryzi metalli instar aptus ero, & sanctuario tuo in terris, & gazophylacio in cœlis.

X.

Ad conſpectum amphoræ circumgeſtatæ.

QVi loco potentes ſunt, parum valentes judicio, facilè hâc, illâc ab adulatoribus, & paraſitis, hoc plane modo auribus geſtari ſolent: Ita ignari ſimpliceſq; auditores, à falſis & malè-zeloſis doctoribus miſerè circumvehuntur: At ſanè utraq; aure quam unâ portari tutius eſt: Vacuam planè ollam arguit unâ ferri aure. Ejuſmodi ſunt præproperi illi judices, qui parte unâ auditâ, ſententiam ſive abſolutionis, ſive damnationis temerè ferre non dubitant:

In omni veritatis abſtruſæ diſquiſitione vir ſapiens duci auribus, non geſtari ſuſtinet; nimirum hoc, violentum quendam paſſionis impetum arguit, quo recta ratio à ſua ſede diſturbatur; in rebus verò civilibus, ac communi famâ, uti auribus licet, certè fidere auribus parum expedit.

XI.

Ad conſpectum arboris nimiù efflorescentis.

ECce iſtîc arborem floſculis nimio quam onuſtam; fieri non poteſt ut flores hi omnes adoleſcant, & ſpem fructus edant; unus alterum:

rum & humore ſpoliat, & incremento; Non equidem nimis mihi geſtit animus videre infantiam plus æquo feracem; In præcocibus hiſce initiis, una facultas detrahit alteri; tandemq; animũ ſucci expertem, ſterilemq; prorſus relinquit; Vt ergo in more nobis eſt quoſdam ex ſuperfluis hiſce, ac nimiùm numeroſis floribus avellere, ut eo magis creſcant reliqui; ita non minimæ prudentiæ eſt moderari primos hoſce præmaturæ pueritiæ exceſſus; Neq; aliter profectò ſe habet in re profeſſionis Chriſtianæ; ſubita ac prodiga gratiæ oſtentatio facilè implere poteſt & oculos vanâ admiratione, & os futili elogio; vix unquam ſero fructu gremium tandem impletura. Quod ad me; ſtet mihi neq; nimium promittere, neq; majorẽ quàm par eſt de me expectationẽ aliorum ciere, Malo de me conquerantur homines quòd minus pollicear, quàm quòd parum præſtem.

XII.

De quodam ſubitâ morte, in actu peccati, abrepto.

NOn poſſum nõ Dei juſtitiam ſummâ laude proſequi, ita tamen ut non minùs interea laudem ejus miſericordiàm; Miſerrimè nobis cederet, ſi Deus omnẽ de nobis vindictæ anſam arriperet; Væ mihi; quis noſtrũ non æquè commiſit peccata, præſentaneâ ultione digniſſima? ſi in malorum illorum actuũ flagrantiâ, ſubitò nos ſurripuiſſet vindex Deus, ubi fuiſſemus? O

Deus;

Deus; plus est quàm nobis miſellis debes, quòd pœnitentiã noſtrã uſq; expectaſti; non minus eſt quàm nobis debes, quòd peccata noſtra graviter ulciſceris. Stipendium peccati mors eſt; ſtipendiũ vero merenti rependere, juſtitiæ eſt; Benedicta ſit ſemper juſtitia tua, qui mihi feceris alios, juſtæ ſeveritatis exempla; Benedicta ſit miſericordia tua, qui me aliis exemplum propinare gratioſiſſimè diſtuleris.

XIII.

Ad conſpectum cœli & terræ.

O Stupendam contrarietatem! Perpetuò movetur cœlum, & tamen ſolus eſt quieti locus; Terra è contrà ſemper quieſcit, & tamen nihil ibi eſt præter moleſtas agitationes, motus irrequietos; certè finis illius cœleſtis circumvolutionis unicum eſt terræ beneficium; terrenarũ verò iſtarum concitationũ conſtantiſq; vexationis finis unicus eſt, quies in cœlis; Ii qui imaginati ſunt terram circumvolui, cœlumq; immotum conſiſtere, ſuppoſuerunt hoc tamen fieri, ut nobis in hoc circumquaq; rapto terræ globo quietis ſive ſtare, ſive ſedere interim liceret: quantò magis ſuaderi nobis poteſt, perfectã beatis omnibus requiẽ, ſuper mobiles haſce ſphœras repoſitam eſſe; Parùm refert, ô Deus quibus me, breviculo hoc ſpatio, curarũ motibus agi contigerit, dummodò certũ mihi ſit non multò poſt tempore, æternam tecum in cœlis requiẽ indubiò reponi.

XIV.

Robin red Brest.

XIV.

Ad conspectum Erythaci cubiculum suum intrantis, canentisque.

BElla avicula, quàm tu alacris istic sedes, & cantillas; et tamen nescis aut ubi sis, aut unde tibi cænam comparare possis; aut in quo demùm arbusculo tibi licebit postmodò pernoctari; Quàm me jam pudet mei; qui ubi tam largam mihi alimoniam munificâ Dei manu parari videam meq; sentiam ædibus hisce meis tutò ac commodè insidentem, tristi tamen quâdam et ingratâ diffidentiâ languescere videor. Ego vero si æquè incertus essem aut domicilii, aut alimenti; quàm mæstus essem, quàm solicitus! quantilla mihi lubido foret, aut tibi cantandi, aut mihi ipsi. Certè, non sine providentiâ quâdam venisti tu huc: Misit nempe te huc Deus, non tam ut delectares mihi animum, quàm ut me pudore justo suffunderes, convinceresque tetricæ cujusdam infidelitatis, qui, cum media palam abundè suppetant, minùs tamen aut gestiam, aut confidam: Ratio ac fides non tantum apud me valuerunt: quantum merus apud te naturæ instinctus; Ipsa hæc futuri nescientia hilariorem te præstat fœlicioremque, quàm me certa condicionis melioris præscientia. O Deus, non minuitur providentia tua donis illis, quæ mihi

super

super bruta hæc animalia, benignus indulsisti; Noli sinere, ut majora hæc adminicula impedimento mihi sint, quo minùs, & sanctè securus sim, & fidenter alacris.

XV.

Ad conspectum aruneæ in fenestra latitantis.

NVllum in homine vitium est, cujus imago quædam & analogia in brutis animalibus reperiri non possit: ut inter nos, suos habet terra latrones, mare Piratas, qui spoliis vivunt ac sanguine, ita & nullum non genus animalium nativos quosdam habet speciei suæ grassatores; In aere accipiter est, lupus piscis in fluvio, in Oceano cete, leo, tigris, lupus in deserto, in apum præsepibus vespæ, araneæ in fenestris.

Inter reliqua, vide mihi ut pusillus iste Arabs subdolè tentorium suum extendit prædæque inhiat; quàm studiosè insidiatur viatori: quamprimùm audit a longè, vel minimum advolantis muscæ sonitum, quàm festinat illico ad antri sui ostiolum, curiosè speculaturus; quod si incautus ille hospes vel extimum tenuissimæ telæ ambitum semel tetigerit, quàm subitò accurrit, insilitque miserrimo captivo; & post quandam luctæ speciem, arctè illum vinciens, subtilioribus suis funiculis misellam

post

poſt ſe prædam in antrum trahit: Quid hoc aliud eſt nisi emblema latronum illorum ſpiritualium, qui perpetuas animis noſtris inſidias ſtruunt; illi araneæ ſunt, nos muſcæ; illi peccatorum retia, nobis capiendis quàm latiſſimè extendunt; in quæ ubi ſemel inciderimus, ligamur illico & in gehennam rapimur. Libera animam meam ô Deus ab aſtutis, ſecretiſq; iſtorum machinationibus; nempe & horum venenum longè magis mortiferum eſt, & telæ robuſtiores, textæq; ſubtiliùs. Aut doce me quæſo tentationem evadere aut vi pœnitentiæ laqueos iniquitatum perrumpere, faxiſque ne prædæ ſim malis illis ſpiritibus, qui animæ meæ perniciem inſidiosè moliuntur.

XVI.

Ad conſpectum pluviæ, Sole interim ſplendente.

TAlis eſt vel optima vitæ hujus conditio, ſi Sol divini vultus mihi tantillùm affulſerit, non eſt quod ægrè mihi fuerit afflictionum pluviis interea madefieri. Quoties vidi ego cœli faciem nubibus, & tempeſtatibus obvolutam, nullo interim ſplendeſcente ſole; triſtia tamen illa, & nebuloſa tempora patienter evici, ſolo fretus communis lucis ſolatio; tandem verò radii illi fœliciter emicuerunt, animamque mihi exhilararunt. Bene mecum actum erit, ſi, quoad

ordi-

ordinarium vitæ ſtatum, licuerit mihi per innatæ cujuſdam triſtitiæ nebulas, Satanæque tentationes, vel minimo cœleſtis conſolationis obtutu frui; non eſt quòd ſperem, dum in hac valle ſum, claram ſolis faciem, abſque omni ſive imbre, ſive nubeculâ, contueri; Vni cœlo reſervatur hæc tanta beatitudo; ſuprema illâ regio gloriæ ab his dubiis, miſeriſque viciſſitudinum turbis immunis eſt; Ibi, ô Deus, videbimus uti videmur ipſi: Lux ſata eſt juſtis, & rectis corde gaudium.

XVII.

De viæ longitudine.

HEu, quantum diſtat mons ille, quem à longè conſpicor? ipſe mihi oculus tantæ intercapedinis merâ prævisione fatigatur; tempus tamen & patientia intervallum illud facilè ſuperabunt; hac nocte ſperabo fore, ut nos ultra faſtigia illa pernoctemur; Sunt quædam, quorũ expectatio plus in ſe tædii habet quàm executio; illud me ſolatur interim, nullum poſſe veſtigium metiri quo non accedam propiùs ad viæ terminum; quem ubi ſemel fuero aſſecutus, facilè quidem & itineris longitudinem obliviſcar; & refocillabo mihi animum retroſpectando in immenſum hunc terræ tractum, quem ita tempeſtivè licuit pedibus commenſurari: Non aliter ſe habet in noſtro, cœlum verſus itinere; natura hæc imbe-

imbecillitatis ſuæ conſcia, merâ & longitudinis, & difficultatis præcogitatione languere incipit; oculus non magis ducit, quàm dejicit mihi animum: Multa gratiæ & veræ obedientiæ veſtigia, illò me ſenſim perducent; Tantum, movere mihi fas ſit, & ſperare, divina bonitas oportunè tandem ſalutem meam perficiet; Da mihi interea, ô Deus, animum meum conſtanti quadam patientia poſſidere; & non tam celeritatem reſpicere, quam certitudinem; ubi ad ſummitatem ſancti montis tui adſpiraverim, omnes hi moleſti greſſus, viæque ſive cænoſæ paludes, ſive ardua præcipitia, vel prorſus oblivioni dabuntur, vel certè memoria ſui ad fælicitatis meæ cumulum haud parùm adjicient.

XVIII.

Ad conſpectum pluviæ & aquarum.

Quam certam, ipſique ſenſui obnoxiam viciſſitudinem conſtituit natura inter unionem, ac diviſionem? Vapores multi è mari exorti, in unam conveniunt nubem, decidit illa nubes in plurimas guttas diviſa; concurrunt hæ guttæ illicò, & per multa ſtillicidia in eundem canalem deſinunt, canales illi in rivulos, rivuli in flumina, flumina in mare confluunt; Receptaculum unum, vaſtum illud quidem, capaxque omnia hæc ſuo ſinu complectitur; iſtuc

istuc nempe velut ad primum ac originale principium refluunt ac recurrunt omnia : Pari modo se habet, aut habere saltem debet cum donis spiritualibus, ac divinis; Tu,ô Deus,charismata super nos tua vbertim diffũdis,non servanda nobis ilicet, sed aliis derivanda; Multijuges illæ facultates,quas in variùm hominum genus depluere tibi placuit, non eo abs te animo dimissæ sunt, ut eo ipso in loco absorberentur, in quo decidunt; sed, ut per diversarum vocationum canales, in fluenta communia, universáli sive Ecclesiæ,sive reipublicæ bono, deducerentur; Recipe a me, Domine, pauculas illas guttulas, quibus animam meam irrigare, voluisti, faxisque redeant affatim in immensum illud glorioſæ gratiæ tuæ Oceanum, unde originem sumpserunt.

XIX.

Ad eundem, rursus.

Guttæ multæ canaliculos implent; canaliculi multi rivulos : rivulorum multorum incursu turgescunt flumina; haud excedere solent ripas suas rivuli, donec se evacuaverint canaliculi; neque intumescunt flumina, dum pleni sunt rivuli; sed, ubi semel fluvioli se in amnes exoneraverint, tota vallis subitâ exundatione operitur. Ex parvis initiis oriuntur magna; è multis minimis larga concrescit mo-

les:

les : Mundus iſte, quid tandem eſt niſi quiddam ex atomis conflatum ? Etiam in rebus civilibus ita factum vidimus; Imæ plebis diminuta ſupellex potentiorum opes haud parum auxit ; quibus nempe ſatis anguſta res fuit, donec privatorum quorundam influxuum acceſſione creviſſet? Quot evacuatis canalibus debent iſti tantam potentiæ inundationem ? Neque aliter ſe mecum habet in quâcunque ſive externâ ſive ſpirituali conditione. O Deus, tu guttas meas in undas multiplicaſti, ut ex plurimis tẽporis momentis ætatem meam conflaſti ; ita, ex multis documentis hunc mihi quantillum cognitionis modulum complere voluiſti ; ex multorum amicorum benefica largitione quantillas opes congeſſiſti; multis denique ſpiritus tui ſanctis motibus, influxibuſque, ad aliquam ſaltem gratiæ mẽſuram me ſuaviter perduxiſti: Doce me, ô Deus, ſapiẽter, moderatèque bonitate tua frui ; daque ut quas impertiiſti mihi undas in guttas tuas reducam, guttas verò tuas, in nubes: adeoque unde, & quomodo, quicquid habeo, quicquid ſum humili, gratoq; animo agnoſcam.

XX.

Lucernâ introductâ.

QVantum verò mutatus (ex quo lumen introiit) videtur locus iſte, imo, & nos ipſi ? Om-

Omnia profectò novam formam, & vitam quasi novam induisse visa sunt; neque nos ipsi, iidem sumus. Quàm pulchra res lux est, quam jucunda, quam spiritibus humanis apprimè congrua: nec qua rerum visibilium uspiam est, quæ ita propè accedit ad naturam animæ nostræ, imo, creatoris, Dei; Vti, è contra, quàm tristes sunt tenebræ; adeo ut scelleratissimos quosque, carcerum obscuritate punire soleamus; utpote, quos satis miseros esse posse non arbitremur, modò lucis hujusce privilegio frui liceret; sed & ipsi damnatorum cruciatus, non atrociore quopiam, quàm extimarum tenebrarũ nomine, describi solét; Quid aliud sunt Tenebræ, quàm mera lucis absentia? Lucis vero tenebrarumve sive jucunditas, sive horror, secundùm qualitatem, gradumve causæ, (unde ortum habet) solet æstimari; Quod si pauperis lucernæ igniculus, qui nihil aliud est nisi pauxillum, inflammati aeris, fuliginosi cujusdam lini oleaginosæ pinguedini circumfusi, ita oculos, animũq; afficiat, quantò magis glorioſis solis radiis, cœlestis lãpadis splendore delectamur? quanto verò adhuc magis supremi illius, æternùmque splendentis Iustitiæ Solis, qui hoc lumen soli visibili, hunc Solem mundo donavit, beatificâ luce refocillamur? Et, si dubiæ hæ, imperfectæq; tenebræ (quæ præter luminis sive naturalis sive artificialis privationem nihil omnino sunt) tantum tristitiæ secum afferre solent; quantum horroris incutient diræ illæ tenebræ, quæ ab æternâ glorioſissimi Dei, patris luminum

ab-

absentiâ oriuntur: Quantâ, o domine, quàmque justa miseratione prosequimur infœlices illas animas, quæ in ignorantiæ tenebris, ac vmbra mortis securè vsq; sedent; ab omni salutari tui (veri nempe dei) cognitione miserimè excluſæ; sed, quanto horrore concutior, planèq; consternor, ubi subit animum tremenda damnatarum illarum animarum conditio; quæ à facie divinâ perpetuò arcentur, exquisitissimis, sempiternisq; caliginibus adjudicatæ?

Pigebat sui Egyptios etiam ob tenebras triduanas: nusquam tamen comperimus cruciatuum genus ullum, longam illam noctem fuisse comitatum. Quid igitur dicemus de illis deploratissimis animabus, in quibus infinitorum torminum sensus, cum summo perpetuæ dei absentiæ cruciatu (horrendo planè modo) conjungetur?

O tu, qui solus es vera lux; diffunde radios tuos per cæcas omnes animæ meæ latebras, anfractusq;; meque per debiles quasdam gratiæ emicationes, ad perfectum gloriæ tuæ splendorem perducito.

XXI.
De eadem.

QVantùmlibet lucem diligamus; solemus tamē eam, primo ingressu, conniventibus, clau-

clausisque oculis salutare ; non sustinentes videre illud, sine quo nihil videmus : subitæ mutationes (tametsi fortè in melius) aliquid secum semper molestiæ ferre solent. Quanto spectaculum aliquod excellentius est, & splendidius, tanto magis debilis oculorum nostrorum acies primo illius obtutu offenditur. O Domine, si tu glorioſam præsentiam tuam, nobis istic agentibus patefaceres, hujus nos intuitu prorsus confunderemur illicò ; Quàm sapienter, quàm gratiosè istoc reservasti glorificationis nostræ conditioni, ubi nulla oculos nostros debilitabit infirmitas, aut perstringet gloria ; ubi absoluta justicia, perfectam nobis & visionis, & fruitionis fiduciam æternùm præstabit.

XXII.

Accenso igne.

REpercutimus flammam, non supprimendi quidem animo, sed excitandi potius, augendique : Afflictiones illæ repulsæque, quæ dejicere nobis animum, aut planè demere videntur, revera, nihil aliud sunt, quàm benignissima gratiæ incitamenta : Si judicii vindictam animæ meæ intenderet Deus ; aut fomitem gratia motus mihi subduceret, aut frigidum igni suffunderet, aut bonorum subinde motuum defectu flammam languere fineret, & interire ; nûc verò, ubi adminicula, oportunitatesq;

boni,

boni, & desideria sancta mihi continuò subministrare voluerit, malè profectò mentem Dei mei interpretabor, si afflictiones hasce, ad restinguendum potiùs, quàm ad accendendum vivificandumque spiritum in me suum, immissas judicavero ? O Deus, nisi folles tui aliquando, in me sufflando vehementiùs, spirituali quadam repercussione animam mihi exercerent; conditionem equidem meam meritò suspectam haberem; pauculæ illæ, minimæq; gratiæ scintillæ, quæ animæ meæ superstites sunt, citò extinctæ forent, nisi hoc modo excitarentur: pergè, ô Domine, adflare illis fortiter, donec accendantur; accendere donec ad te usque exardescant, flammasq; in cœlum emittant.

XXIII.

Ad canis latratum.

QVid vero feci ego cani huic qui me fic irato clamore prosequitur? Si illum increpuissem acriùs, baculumve ei intentassem, aut pronus quæsissem lapidem quo illum impeterem, meritò irritassem hunc strepitum; hosque nimis importunos latratus.

At verò, quid mirum videri debet in brutis hanc inquietam dispositionem comperire, cum hoc idem in hominibus ratione præditis, usu veniat. Annon vidi ego sæpiùs innocétiam, ac bene-merita, rixosi invidique vulgi allatratio-

nibus

nibus (absque omni, nisi bonorum forsan officiorum provocatione) exceptam? Annon sensi ego, non linguas modò, sed & dentes istorum nihil suspicantis mei calcibus infixos, qui nihil interea nisi meras blanditias meruerim?

Vbi aut virtus mea, aut animus, si non didicerim utrumque horum contemnere?

Moriar ego, ô Deus, moriar priùs, quàm volens quicquam patravero, quod iram tuam, justamq; piorũ cordatorumq; servorum tuorum offensam proritet, mereaturque; quod si malus cujusquam genius, factiove, aut injustum fortè præjudicium (fidelitatis erga te meæ causâ) impetierit; fatigent sibi, quantum volunt, disrumpantque guttura clamosi hi canes, falsis, canorisque censuris; silenti quadam constantiâ, pergam ego interim; & si aures mihi vapulent, cor sanè liberum, ac securum conquiescet.

XXIIII.

Visâ ἀλεκτρυομαχία sive gallorum pugna.

QVid verò est quod ita diffident isti alites? unde tam cruenta hæc pugna? Certè nec vetus aliqua simultas, nec recens injuria in causa est; Quorsum ergo hæ tam diræ lites? Nihil profectò hos inter se committit, nisi quod unire potiùs, ac conciliare deberet; communis natura; eadem utrique species est;

non video horum alterutrum in diversi generis volucres involantem, sed ubi cum aliis omnibus pacem alunt, bellum secum ipsi gerunt; nec alia quidem provocatione, quàm mutuo sui conspectu irritantur; Quòd si hoc in culpa sit, cur non unusquisque secum ipse dissidet, dum id quod ipse est in alio odit, ac ulciscitur? Ex quo hominis peccatum litem in mundum intulit, plena est natura rixarum, dissidiorumque. Nullus est in totâ creatione sulcus, in quem non jacta sunt discordiæ semina, inque vix finitam antipathiarum varietatem excreverint; quarum certè nulla, vel odiosior est, vel deploratior, quàm quæ inter creaturas ejusdem generis, intercedere solet.

Quid verò hoc aliud est, nisi imago tristis illius inimicitiæ, quæ inter nos rationis compotes, non communi modo humanitatis, sed & religionis etiam vinculo conjunctos, passim exercetur. Pugnamus, ilicet, nobiscum, nosq; perdimus mutuò, plus quàm animalia illa, quæ ratione, domandis, moderandisve affectibus, destituuntur: Nec quæ bellua ita homini crudelis est, ac homo ipse; ubi unus, ferarum sive dente, sive ungue perit, multæ myriades humanâ manu trucidantur. Quid est bellum illud, quód tam studiosè gerimus, nisi ars occidendi? Quicquid Turcæ ac Pagani faciant, quousque, ô Deus, brutus iste furor armabit contra se invicem gentes Christianas? Etiam diabolis quidem ipsis inter se parum disconvenit; concordes sunt illi in malo, nimis; unde fit, quod nos homines

ita

ita nobiſmet in bono læthaliter adverſemur? O tu, qui ſolus es pacis Deus, ita compone inquieta hominum pectora, ut in communi quâdam concordiâ fœliciter conſpirent; recrea tandem animas noſtras multitudine pacis.

XXV.

Ad decubitum ſuum.

QValis eſt iſte rerum humanarum, eventumque circulus? Nunquam ſanè mutatione quadam vacat conditio noſtra; nec tamen in illa mutatione nimia cernitur varietas; Dormimus, evigilamus; evigilamus, dormimus denuò; edimus, evacuamur; laboramus, non ſine continua quadam viciſſitudine; ita tamen omnia diſpoſuit ordinavitque infinita Dei ſapientia; ut perpetuis hiſce iterationibus parùm fatigemur, nec minùs alacres ingeramus nos quotidianis iſtis exercitationibus, quàm ſi ſemel in vita nobis forent tranſigendæ: Diurnis laboribus bene-feſſus quàm libenter exuo me, Lectumque ſubeo: ante lucis dein matutinæ exortum, inquietioris lecti pertæſus, quanto libentiùs exurgo, laboremque repeto? Quidni ego magis appetam exuere corpuſculum hoc, ut immortalitate ſuper-induar? Quid enim aliud hoc eſt niſi veſtis intima, quam ubi ſemel depoſuero, libertate fruitur anima mea, ac quiete: Quoties decubui ego plenus ſpe nocturni

refrigerii, tandem vero, post crebrarum volutationum tædia, laterumque frustra commutatorum situs varios, surrexi insomnis, tristis, languidus? Vbi me extremùm hoc tandem exuero, non potest vel corpus hoc meum quiete, vel anima gaudio destitui; neutrum verò, ubi surrexero, gloriâ. Quid est, ô Deus, præter innatam quandam infidelitatem, quod me impedit ab hujus tam fælicis dissolutionis ambitu? Sat habet mundus miseriæ, ac molestiæ, satis superque habet cœlum beatitudinis, ad ciendum perficiendumque hujus ultimæ, glorioſissimæque mutationis desiderium. Credo Domine, adjuva incredulitatem meam.

XXVI.

Visis carbonibus ignitis.

VIx quæ creaturarũ omnium est, quæ naturali quodam instinctu non appetat diffundere se, ac dilatare; Nec ignis, nec aqua suis se terminis contineri finit; scintillulæ illæ quæ in carbonibus istis cernuntur, quàm se exerunt, accenduntque proximas faces.

Identidem se habet moraliter cùm in malo, tum etiam in bono; utrunque horum se dilatat facilè, proximosque afficit: quod tamen in malo, tantò magis conspicuum est, quantò nos illi fovendo prosequendo aptiores sumus. Vbi minima

minima hæreticæ opinionis scintillula in animum instabilem, superbum, irrequietum inciderit, afficit illum illicò, proximumque capax subjectum statim accendit; illi duo tertium subinde inflammant; jam verò, quanto major societas, tanto major publicæ combustionis, & celeritas, & intentio. Vbi ecclesiam Dei videmus flammis miserè correptam; serò quidem de ferro & silice conquerimur. Illud superiorum sanctæ prudentiæ fuerit, periculosam pervicacium, contentiosorumque animorum attritionem tempestivè præpedire, & primas quasque scintillulas, ubi exciderint, confestim extinguere. Quorsum verò non æquè prævaleat Gratia, ac veritas, suos propagando terminos, ad plurimorum utilitatem ac salutem? Certè quidem plus habent istæ in se illicii, nisi depravatio nostra nos nimis incapaces boni præstitisset.

O Deus, dum sacrâ quadam invidiâ percitus, æmulabor fælicem nimis, mali successum, dabo quantum potero, operam, ut alii cœlestibus hisce flammis accendantur; quæ, si non latissimè se diffuderint, haud meâ profecto culpâ acciderit.

XXVII.

Conspecto mendico humili ac mansueto.

ECce modò quantū possit egestas! homo iste, qui tam humiliter viatori illi prosternitur,

sine dubio non minus habet stomachi, quam is, cui adeò supplex provolvitur; & ,si mutarentur fortè utriusque conditiones, æquè superciliosè despiceret, æquè fastidiosè alloqueretur hunc, quem nunc blandâ quadam, projectâq; reuerentiâ excipit.

Ita planè se habet inter Deum, & nos; videt ille nempe, nulla nos posse ratione meliùs domari, quàm rerum externarum penuriâ; Etiam bestiæ vel maximè efferæ, carentiâ tamen cibi, ac quietis, cicures redduntur, & capaces disciplinæ. Tu solus nosti, ô Deus, quid ego facerem, si modò mihi valetudo, requies, rerumq; omnium copia suppeteret; tu ergò, pro infinitâ sapientiâ, & miserecordia tuâ, ita justa quadam proportione tuas, sive largitiones, sive coercciones dispensa, prout animæ meæ maximè expedire noveris; Si non adhuc humilier satis, indigeam ulteriùs, & ita dispone res meas, ut nisi te uno, omnibus destituar.

XXVIII.

Conspectâ cornice velleris ovini lanam vellicante.

QVàm probè norunt hæ creaturæ quibuscum tutò, ac fidenter agere liceat; Non audet cornix ista hoc facere Lupo, aut cani, Nota bestiæ hujusce insontis simplicitas, ansam porrigit huic audaciæ; Mitis quædam animi dispo-

sitio

positio facilè proritat injurias; Pravorum ingeniorum crudelitas illos vulgò seligit, non qui pessimè merentur, sed qui plurimum pati volunt; Malè locantur patientia, & mansuetudo animi, ubi contumeliæ, insultationiq; hominem exponit. O vinæ dispositiones, optimæ aliis, sibi verò longè pessimæ sunt; Non illibenter equidem ferrem injurias; nollem tamen committere, ut eas lenitate meâ provocem: Quod ad innocentiam, ovis sim, videarve; at si quis vellus meum dilaniare ac deglubere satagit, caveat is sibi.

XXIX.

Visis duobus limacibus.

QVanta, quàmque varia est inter creaturas ejusdem speciei, diversitas? Ecce istic duos limaces; Alter domum suam gestat, domo caret alter; Limaces tamen ambo; nec utrius melior sit condicio facilè constat: qui domum habet, plus habet tutelæ; qui domo caret, plus habet libertatis; Privilegium tecti illius cum magno onere conjunctum est; objiciatur modo lapis quispiam domiportæ illi, necessariò adscendendus, quantâ cum difficultate beneficium illud pondus secum trahit, onustus ille viator? quod si paulò angustior fuerit via, nullus ingressui locus conceditur. Vbi ille alter, vacuus, nulla sentit viarum discrimina.

Certè ſemper quietus, aliquando & fœlix eſt, cui nihil ſuppetit; nemo hominum invidendus eſt adeo, ac ille, qui in egeſtate poteſt eſſe alacris.

XXX.

Auditis vendacium quorundam clamoribus platearibus.

QVanto cum ſtrepitu proclamant hi pauperculi merces ſuas? narrat unuſquiſque quid ſibi ſit, vultque hoc auditoribus omnibus palàm innoteſcat: & tamen viliſſima ilicet ſunt iſta, quæ tanto ſtridore venditant; Non audio ditiorum mercatorum quenquam, publicè fateri quantum ſibi in arca nummorum ſit, aut quantæ rerum pretioſiſſimarum gazæ in ſecretis ſibi repoſitoriis recondantur: Vnuſquiſque potiùs divitias ſuas celare cupit, & ubi urgetur vehementiùs, facultates ſuas diſſimulare ſtudet.

Nec ſe habet aliter in veris, ſpiritualibus nimirũ, opibus; qui plenus eſt gratiæ, bonorumque operum, parùm curat iſta mundo glorioſiùs oſtentare, ſed in ſecreto bonæ conſcientiæ teſtimonio, tacitoque applauſu Spiritus Dei ſibi atteſtantis ſuauiter acquieſcit; Vbi e contrà, propriæ dignitatis facultatis meritorumve venditatoria propalatio miſeram arguit horum omnium indigentiam; O Deus, ſi donorum

norum tuorum confessio gloriæ tuæ inservire possit, non committam, ut modestia mea tenacis cujusdam ingratitudinis rea peragatur; Sed quod me ipsum attinet, non possum equidem nimis latere: Ita me fac abscondam, ut tibi parùm injurius sim; & inter laudes tuas, meique ipsius prudenter discam distinguere.

XXXI.

De muscis ad equini dorsi recrudescentis scabiem collectis.

QVàm frequentes ad miserlæ hujus bestiæ sanioſam plagam convolant muscæ? ibiq; sedent, purulentâ illa carne se saginantes, reliquas saniores corporis partes ne attingentes quidem. Sic planè faciunt invidæ detractorum linguæ; si vitiosi quid insit sive personæ cujusquam, sive actionibus, istuc illico confluunt, huic insistunt; laude digna si qua sint, & benè gesta, tacitè ista omnia, negligenterque præterire solent.

Invidiosa certè philautia cum pusillanimi quadam crudelitate conjuncta pravam hanc in hominibus dispositionem progignit; hoc interim solùm reportant malevoli isti; non potest non esse animal turpissimum, quod solâ sanie pascitur.

XXXII.

Ad conſpectum Laternæ ſecreta quadam duplicatione obſcuratæ.

LVmen inibi eſt, ita tamen prorſus occluſum, ac ſi non omnino eſſet: Vbi verò latus apertum oſtenditur, ſat luminis exhibetur dirigendo viæ duci, qui laternam portat, alii præterea nemini; ipſe alium facilè diſcernit beneficio illius lucis, quæ ſibi projicitur; alius verò illum interea diſcernere non poteſt.

Talis omnino eſt reſervata ſibi ſcientia; nec præter poſſeſſorem, quicquam cuiquam prodeſt; Inter celatam artem, & ignorantiam, nullum externum diſcrimen eſt; & ubi abſcondita hujuſmodi eruditio foras dignatur proſpicere, ita parcè lumen emittit ſuum, quaſi publicam utilitatem omnem prorſus declinaret; exhiberetque facultatem quandam, abſque omni bene agendi voluntate; cenſuræ ergò potiùs quam communis beneficii; Adminicula nempe illa, quæ Deus aliis communicata voluit, nobis ſuppreſſa clanculùm, ac retenta, quid aliud ſunt niſi hæc, quæ furum ſolet eſſe propria, laterna, honeſti hoſpitis manu geſtata?

O Deus, cùm à te, patre luminum, lux omnis noſtra ſit, fac, ne ſim junceæ illius candelulæ quam in animâ meâ accendiſti, avarus diſpenſator; fac ſim aliis impertiendo lumen, quàm recipiendo, fœlicior.

Et

XXXIII.

Audito hirundinis cantu in camino suo.

ET hoc melodiæ quoddam genus est; quamdiu verò duraturum? ubi frigescere cœperint matutini rores, abiit illicò hospes hic meus, absque omni valedictione, aut verò notitiâ; Iucunda hæc anni tempestas minimum indiget suavi sonorum modulatione; quam hyems media frustra desiderabit; Ita facere solet ingratus Parasitus; nemo paratior est res prosperas nobis gratulari, nemo illis fruitur nobiscum lubentiùs; sed, ubi unà cum temporibus, mutari incipit condicio nostra; hospitem ille saltem rebus se nostris, & inquilinũ gerit; Cedò mihi avem, quæ duriſſimâ hyeme cantillat, & constrictissimo gelu petit fenestras meas; Vna fornax amicitiæ, adversitas est; Quem non pudet vinculorum meorum, qui immerentis mei nec cẽsuris dejicitur, nec alienatur cõtumeliis, ille mihi amicus esto; vel unus scrupulus amoris, quo me iste talis prosequitur, plus apud me valebit, quàm mille pondo inconstantis simulatæque professionis.

Con-

XXXIIII.

Conspectâ muscâ quadam lucernæ flammâ se comburente.

Lux, inquit sapientissimus ille Salomon, jucundà res est, & certè sic nos facilè comperimus: Attamen externum lumen nullum est, quod non ab igne proficiscitur; lumen autẽ illius ignis non magis jucundũ est, quàm ignis illius luminis periculosus: neq; magis visum nostrum allicit illius voluptas, quàm hujus periculum approximationem vetat: Quàm fatua est musca hæc, quæ præ lucis amore, ac admiratione, distantiæ tutamen nulla vel scire, vel servare voluit; sed ingerit se temerè, huic, quâ periit, flammæ; Per quot gyros, singulos singulis proximiores, ante ultimum hunc ausum, circuiit? nunc verò immitis flamma, parum agnoscens blanduli clientis affectum, subitò illam absumpsit. Ita faciunt curiosa illa, & audacia ingenia, quæ ad lucem divinæ Majestatis inaccessibilem, propriùs quam par est accedere non verentur, resque nimis altas, stupendasque scrutari malunt: Tam diu nempe isti, secreta omnipotentis consilia incautè circumvolitant, donec audentes animorum alæ comburantur, & ipsi æternâ pernicie, insanam curiositatem luant. Bea me, ô Deus, rerum illarum notitiâ, quæ tu revelare voluisti; contentus,

tentus sim ego adorare divinam sapientiam tuam, in iis, quæ parùm revelasti; Ita luce tua fruar, ut ignem tuum interea evitem.

XXXV.

Conspectâ alaudâ sursum volitante.

QVam agili celerique pennâ, pusilla hæc alauda, rectâ quidem lineâ, cœlum versùs cantillans ascendit? Vbi accipiter, cui robur corporis majus, & ala celerior, per multas circumgyrationes, ascensus sui fastigium gradatim tandem assequitur: nempe illa corporis moles, alarumque longitudo impedimento sunt, quo minùs rectà possit ascendere; quandoquidem istud, & aliquod aëris adminiculum, & idoneum volatui promovendo spatium, requirat; ubi minima illa avicula, absque omni reluctatione, aërem liberè findit, nec quo indiget externo motus sui adjumento.

Nec se habet aliter cum hominum animabus, cœlum suum repetentibus; non desunt, quæ suis iisdem facultatibus, quibus accelerari posse videretur fælix hic cursus, haud parùm retardantur; Ingenium fortasse igneum, profundum judicium, apprehensio facilis, ita nimis multos præpediit, ut necesse illis fuerit, suam ipsorum remorationem non parvo labore redimere.

Vbi

ubi boni adfectus honestas simpliceſque animas immediatè evehunt ad ſuum cœlum; Deoque liberè frui jubent. Quorſum verò efferri nos patimur illis dotibus, quæ noſtram ad gloriam iter retardare poſſunt? Quorſum, è contrà, dejicimur tenuitate, aut paucitate donorum illorum, quorum abſentia (quæ cordis noſtri eſſe poteſt affectio) ad beatitudinem facilitare nobis viam poteſt?

XXXVI.

Auditis aviculis verno quodam mane cantillantibus.

QVàm alacriter modulantur hæ aviculæ, ac cantillant præ nativo quodã gaudio, quod appropinquante jam Sole, Vereque novo intrante conceperunt; quaſi vita ipſarum & diſceſſiſſet unà, & unà etiam cum beneficis illis radiis rediiſſet: Vero juſtitiæ Sole, patre luminum, non aliter afficitur anima fidelis, pœnitenſque; ubi ille faciem ſuam abſcondit, graviſſimè perturbatur, triſtemque afflictionis tantæ hyemen ſilenti quodam planctu conſumit; ubi ille tandem redierit, in preſentiâ ejus plenitudo eſt gaudii; nulla ſatis alacris eſt cantilena, quâ illi reduci gratulemur; O tu, qui conſolationis omnis Deus es, inde cordi meo ſenſum ſuaviſſimarum delectationum, dulciſſimæ præſentiæ tuæ; facitoq; ut os meum laudem tuam canorè eloquatur.

Ad

XXXVII.

Ad conſpectum prunæ cineribus cooperta.

IN cumulo hoc toto nihil quicquam apparet præter meras favillas; neque lux iſtic eſt, neq; fumus, nec calor; & tamen ubi excito hoſce cineres, vivi quidam carbones inibi reperiuntur, qui ignem & continent, & propagare apti ſunt; Non pauca Chriſtianorum pectora inſtar foci hujuſce ſunt; nulla pro tempore in illis gratiæ vita apparet, ſive ſenſui ſuo, ſive judicio aliorum; durante tentationis impetu, frigida videntur omnia, planèque emortua; adhuc tamen, ubi peſſimo in ſtatu res ipſorum ſunt, prunæ quædam ſecretæ ac altari cœleſti accenſæ, in illorum ſinu abſconditæ latent, quæ ſalutaribus Spiritus ſancti motibus erutæ & afflatæ, reliquias quaſdam præ ſe ferunt divini ignis, tandemq; facilè ad perfectam uſque flammam excitãtur. Nihil periculoſius eſt quàm ex ſpecie externa judicare; quare aut me dejicerem ipſe, aut alios cẽſurâ notarem quaſi Spiritum omnino extinxiſſent; ubi ille, retraxerit ſe modo aliquantiſper, inque pectore intimo abdiderit, ut ſe tandem magis glorioſum, præſentemque exhibeat.

Con-

XXXVIII.
Conspecto Æthiope.

ECce homo, cujus color satis indicat eum longè abesse domo! ex ipsa cute regionem ipsius facilè intelligimus; In illius facie nox est, ubi in nostrâ, dies; Quantum homo homini distat, & formis & coloribus; omnes tamen intereà ejusdem patris filii sumus; Neque minor animorum varietas est, dispositiones, judicia, opiniones hominum non minùs profectò distant, quàm figuræ, ac temperamenta: Quod huic pulchrum, illi videtur deforme; Et nos, in istius hominis patria, pari stupore, ac fastidio adspiceremur; Decorus iste qui nobis videtur faciei candor, non aliud illis, quàm cruda quædam formæ indigestio censeretur; Pulchritudo externa in spectantis oculo potiùs, quam in spectati formâ collocatur; Color quicunque fuerit, pulchrum est quod placet: Etiam ipsa Christi sponsa de se fassa est, nigram esse se, sed decoram tamen; Hic idem spiritualiter color nostri omnium est; oculus tamen benignissimi Dei, & servatoris nostri, pulchritudinem illam, quà maximè delectatur, in nobis conspicari profitetur. Verus Moses duxit Ethiopissam; Christus Ecclesiam; Non est quòd nos cutem curemus, sed animam: Illa si innocens, pura, sancta fuerit; externæ cutis ru-

gæ

gæ ac maculæ, parùm amovere poterunt, amorem illius, qui dixit; Ecce formosa es, mea soror & sponsa, ecce formosa es : Quòd si illa turpis & atra fuerit, non est penes Angelicam corii nostri formam, ac splendorem, præstare nos quicquam aliud, quàm exosum horrendumque Deo spectaculum.

O Deus, animam meam facito pulchram tibi, ac spectabilem; novi sat benè intimã illam formam usque duraturam; dum cœlum, casus, ætas, morbus, fædare exteriorem hunc hominem, & tam colores quàm liniamenta omnia deformare, facilè poterunt.

XXXIX.

Visa Galaxia, minimisque in ea stellulis.

QVanta claritudo, ac splendor in illo cœli circulo, supra reliquos quosque orbes, cernitur ? unde hoc evenire arbitramur, nisi forsan ex eo, quòd multarum minutiorum stellarum lumen ibi uniatur, constantemque hunc nitorem efficiat. Illæ tamen minutiores stellæ non discernuntur interea, dum splendor ab illis profectus, ita insigniter conspicuus est : In cœlo hoc inferiore multi sunt, qui dotibus egregiis, meritisque, in hominum notitiam

notitiam deveniunt; ego verò illorum humilitatem, ac gratiam plurimùm admirari soleo, quorum virtutes, ac benè-gesta utilitati publicæ maximè conducere cernuntur, dum ipsorum personæ obscuræ deliteſcunt: Secretè glorioſum eſt nemini viſum ſplendere interim. Nimia proculdubio altitudo eſt, quæ facit ut vel omnino non videantur ſtellæ illæ, aut videantur minimæ; quæ ſi inferiùs paulò demitterentur, majores apparerent; Nulla vera magnitudo eſt, abſque intrinſecâ quadam humiliatione ſui; Provectione noſtra utemur peſſimè, ſi quanto altiùs elevamur, tantò minores non videamur; parùm refert abſcondi nos, dum lumen noſtrum palàm cernitur.

XL.

Viſo puerorum ludo.

TRahit ſua quamque ætatem voluptas; Ita fecimus & nos hoc ætatis. Videor equidem mihi jam nunc veterem puerilium ludorum fervorem recens recordari; Quàm acriter, quantoque paſſionum impetu proſequuntur pueruli iſti ludiera hæc exercitia? Vide mihi puerum illum, ubi totus calculorum manipulus jam pignori ſiſtitur, quàm cor illi ferè in os inſilit, præ formidine proximi jactus; quàmque deſiderio ac ſpe proprii ſucceſſus nimiùm exaltatur? Certe, magni illi nepotum gurgites, qui,

qui, quicquid est patrimonii, alearum fortunæ totum committere audent, casum illum decretorium, aut vehementiùs expectare, aut majore cum gaudio doloreve accipere nequeunt. Non possumus non ridere modò, ubi subit animum tam futiliũ, fatuarumque pueritiæ nostræ delectationum, recordatio; Nec minore profectò fastidio, renatus homo, vel charissimas naturalis condicionis voluptates prosequi solet; Hilari olim, solutoque animo solebat ille mundo frui, Convivia, comessationes, ludi, lascivi gestus, obscœnitatesque cordi huic fuerant priùs: nec quem sine istis fœlicem esse posse autumabat, vix verò præter seipsum, alium quempiam: ubi autem salutaris Dei gratia, & probum hunc reddidit, & prudentem, quàm fastidiosè despicit hic insulsas carnalis suæ condicionis fœlicitates? delectationes nunc alias magis viriles, imò divinas magis, persentiscit; miraturq; potuisse se olim juvenem, vanis hisce voluptatum blandimentis abripi: Ita se plærunq; habent voluptates, prout æstimantur; Quod huic volupe est, cordolio est illi; Sola spiritualia ac cœlestia, firmâ solidâq; contétatione & stabilire animum possunt, & satiare; Tu solus, ô Deus mi, capax non es, aut emendationis cujuscunque, aut mutationis; Liceat mihi te uno frui, miserebor ego seriò infœliciſſimæ illorum, qui te carent, instabilitatis; certusque ero semper constantissimæ beatitudinis.

Ad

XLI.

Ad conſpectum araneæ telam ſuam exordientis.

QVàm meritò admirari ſolemus curioſas nimis animalculi hujuſce operas? Quàm tenue filum eſt quod educit, protrahitque? Qualis hæc quam texit, tela? Ipſa tamen beſtiola mortifero veneno plena; Toxici eſſe poteſt plurimum ubi multum eſt artis; ſimilis planè huic doctus eſt, ingenioſuſque hæreticus; acutiſſimi fortè conceptus, verba acutiſſima excidere illi poſſunt, quæ tamen venditat dogmata, ſecretique doctrinæ apices, periculoſi, læthaleſque planè ſunt; Annon inſaniret ille planiſſimè, quiſquis eſſet, qui ex eo quòd miro telæ hujus artificio plurimùm delectatur, opificem araneolam, vel manu tractare, vel ore manducare diſcuperet; Pariter deſiperemus & nos, ſi dum falſi doctoris artem quamcunque mirabundi ſuſpicimus; aut ipſum authorem deperire, aut ſcripta illius familiariter pertractare non vereremur; Tuti profecto eſſe non poſſumus, ſive judicia noſtra ſpectemus, ſive affectus, abſque prudenti quadam rerum, ac perſonarum diſcriminatione; ſine qua fieri ſanè non poteſt, quin & Deo injurii ſimus, & nobis ipſis: Deo quidem, niſi egregias illas dotes quibus creaturas ornavit ſuas, libenter agnoſcamus,

camus; nobis, si, dum præcellentes illarum facultates approbamus, unà etiam vitia quæque pernicioſſima imbibamus.

XLII.

Conſpecto moriente quodam.

O Deus, unde fit quod ego talis non ſim? Quid fecit iſte homo, quod tu illi intellectum negaveris; aut quid feci ego quod modum ejus ſaltem aliquem mihi indulſeris?

Quid inter nos diſcriminis eſt, præter tuam ſolius bonitatem, qui mihi largitus es quod mereri nullus poteram; illique denegaveris, quod nullâ potuerat ratione vendicare.

Seu dare, ſeu detinere etiam, tui ſolius, ô Domine, beneplaciti eſt; Neque aliter ſe habet, in re gratiæ; Irregenitus quiſque merus eſt morio ſpiritualis; nec quis præter renatum verè ſapit; Vnde fit, quòd cum alium aſpiciam vanitate, pravitateque naturæ ſuæ prorſus infatuatum, ipſe interim cognitionem Dei, magnorumque ſalutis myſteriorum fuerim aſſecutus, didicerimque ab illis peccatis, quæ peſſimo hominum malorum appetitui perplacere ſolent, penitus abhorrere? Quis me tandem diſcrevit?

Nihil quicquam præter tuam unius liberrimam miſerecordiam, O Deus; Quorſum ego

alias,

XLI.

Ad conſpectum aranea telam ſuam exordientis.

QVàm meritò admirari ſolemus curioſas nimis animalculi hujuſce operas? Quàm tenue filum eſt quod educit, protrahitque? Qualis hæc quam texit, tela? Ipſa tamen beſtiola mortifero veneno plena; Toxici eſſe poteſt plurimum ubi multum eſt artis; ſimilis planè huic doctus eſt, ingenioſuſque hæreticus; acutiſſimi fortè conceptus, verba acutiſſima excidere illi poſſunt, quæ tamen venditat dogmata, ſecretique doctrinæ apices, periculoſi, læthaleſque planè ſunt; Annon inſaniret ille planiſſimè, quiſquis eſſet, qui ex eo quòd miro telæ hujus artificio plurimùm delectatur, opificem araneolam, vel manu tractare, vel ore manducare diſcuperet; Pariter deſiperemus & nos, ſi dum falſi doctoris artem quamcunque mirabundi ſuſpicimus; aut ipſum authorem deperire, aut ſcripta illius familiariter pertractare non vereremur; Tuti profecto eſſe non poſſumus, ſive judicia noſtra ſpectemus, ſive affectus, abſque prudenti quadam rerum, ac perſonarum diſcriminatione; ſine qua fieri ſanè non poteſt, quin & Deo injurii ſimus, & nobis ipſis: Deo quidem, niſi egregias illas dotes quibus creaturas ornavit ſuas, libenter agnoſcamus,

camus; nobis, si, dum præcellentes illarum facultates approbamus, unà etiam vitia quæque pernicioſſima imbibamus.

XLII.

Conſpecto morione quodam.

O Deus, unde fit quod ego talis non ſim? Quid fecit iſte homo, quod tu illi intellectum negaveris; aut quid feci ego quod modum ejus ſaltem aliquem mihi indulſeris?

Quid inter nos diſcriminis eſt, præter tuam ſolius bonitatem, qui mihi largitus es quod mereri nullus poteram; illique denegaveris, quod nullâ potuerat ratione vendicare.

Seu dare, ſeu detinere etiam, tui ſolius, ô Domine, beneplaciti eſt; Neque aliter ſe habet, in re gratiæ; Irregenitus quiſque merus eſt morio ſpiritualis; nec quis præter renatum verè ſapit; Vnde fit, quòd cum alium aſpiciam vanitate, pravitateque naturæ ſuæ prorſus infatuatum, ipſe interim cognitionem Dei, magnorumque ſalutis myſteriorum fuerim aſſecutus, didicerimque ab illis peccatis, quæ peſſimo hominum malorum appetitui perplacere ſolent, penitus abhorrere? Quis me tandem diſcrevit?

Nihil quicquam præter tuam unius liberrimam miſerecordiam, O Deus; Quorſum ego aliàs,

aliàs, homo ſum, non brutum? quorſum rectè formatus, & non monſtrum potiùs? quare corpore integro, non mancus? quare ſenſibus ac judicio præditus, non fatuus? quare probè affectus, non deſtitutus gratiâ? quare vas honoris, non iræ? Si quid in me non mali ſit, tuum eſt, ô Domine; Tu tibi laudem habe ac gratias, da mihi interim gratitudinem.

XLIII.

Viſo magnete & gagate.

VT ad humanæ ſocietatis conſervationem civile quoddam eſt inter homines commercium, ita & naturale commercii genus inter creaturas reliquas ordinavit Deus, ad communem conſervationem univerſi; vix quicquam in rerum naturâ eſt, quod non nativâ quadam alterius cujuſpiam attrahendi potentiâ imbuatur. Ignis vapores ad ſe trahit, Sol ignem; humiditatem attrahunt plantæ, Luna mare; purgativa quæque proprios ſibi attrahunt humores; naturalis quidam inſtinctus ſenſitiva quæque inclinat ad amorem ambitumq; generis ſui; quin etiam in ipſis imperfectè miſtis hoc uſuvenire quotidiè experimur; adeò ut, vel lapides ac metalla, quæ ſenſu omni carent, activâ tamen hac virtute neutiquam carere facilè intelligamus. Magnes ferrum attrahit; gagates, ne nihil attrahere videretur,

paleam

paleam ac pulverem allicit. Quanto verò impetu, lapidum istorum uterque in proprium sibi quisq; objectum operatur? Quicquamne aut gravius est, aut motui minùs aptum, quam chalybs, aut ferrum? Ita tamen ista ad dilectum sibi magnetem accurrunt, quasi quendam haberent desiderii, delectationisque sensum; atque ita extremo illius punctulo arctè adhærent, ac si ponderis sui oblita fuissent, præ contactus hujusce voluptate; Quicquamne dissipationi aptius, quam palea ac pulviculus? ita tamen ista ad gagatem colliguntur, atque ita illi palàm adsilire cernuntur, quasi ambitione quadam provectionis hujusce ducerentur. In duobus hisce videor mihi videre justum emblema cordis humani; virtutisque spiritualis, ejusdem utrinq; attractivæ. Spiritus sancti gratia instar veri magnetis, adamantisve, ferrea hominum pectora ad se trahit; firmâq; quadam sanctarum cogitationum, bonarumq; actionum constantiâ retinet; Mundus, ad instar Gagatis, carnalia levium, ac vanorum hominum corda ad se attrahit; vitiosisq; peccatorum delinimentis sibi retentat. Tuus sum, ô Deus, esto tu magnes meus: Trahe me, & ego post te curram; aduni cor meum tibi, ut reverear nomen tuum.

Ad

XLIIII.

Ad concentum muſicum nocturnum.

QVàm ſuaviter intempeſta hac nocte ſonat concentus iſte? De die, ſic aurem afficere nec ſolet, nec poteſt quidem: Harmonici omnes ſoni, lenti noctis caligine longè jucundiores haberi ſolent; ſic ſe planè habet cum læto ſalutis nuncio: Nunquam ita ſuaviter ſonat Evangelium, ac obſcuriſſima vel perſecutionum publicarum, vel propriæ afflictionis nocte.; Illud ſemper idem eſt, in noſtrâ, qui tantum beneficium recipimus, diſpoſitione, unicum diſcrimen eſt; O mi Deus, cujus ſumma laus eſt dare cantica de nocte; proſperas res meas facito pias & ſanctas, adverſas verò alacres.

XLV.

Ad conſpectum tritici ventilati.

VBi ventilatur triticum hoc, granorum maximum ac ſolidiſſimum ſemper imum petere video, leviſſimum quodque ſuperiorem locum ſortiri; In re morum pariter ſe habet; pleniſſimi gratiæ, humillimi plerunque ſunt; & ii ſæpenumerò maximè omnium conſpicui ſunt,

sunt, quibus minimum suppetit : obscuritatem quandam, dejectionemque, aut ambire, aut simulare sordidum est, & suspicione pleniſſimum ; Ille verò, cujus modestia mediocrem suis se oculis exhibet, humilem alienis, plerunque virtutum omniú intimè ditiſſimus est ; humilis mihi plenitudo sit potiùs, quam elatio vacua.

XLVI.
De herbis exiccatis.

HErbas illas aiunt servari commodiſſimè, longiusque & colorem, & saporem retinere, quæ sub umbrâ paulatim arefiunt, quam quæ subito sive solis sive ignis calore exiccantur, torrenturque. Firmiora sunt ingenia illa, diutiusque duratura, quæ lentâ quadam educatione obscurè instituuntur; Tempus & facilis quædam studiorum constantia ad maturitatem perducunt longè meliùs, quàm subitus laborum impetus; In spirituali condicione nostrâ, idem planè usuvenit; Affectata quædam lentitudo parùm periculosior est, quam nimia perfectionis acceleratio : ubi me momentis singulis ad spei meæ terminum tantò magis appropinquare sensero, non est quòd præcipitare discupiam.

XLVII.
Audito ferri extincti stridore.

AVdi modò quàm ferrum illud aqua extinctum canorè sibilat, stridoremque illum edit, quem frigidum priùs, siccumque facere non potuerat; Fervidos, inordinatosque appetitus adolescentiæ absque querulo quodam murmure, rebellique oppositione, extinguere non possumus. Debellari non possunt vitia nostra absque reluctatione valida; nec tumultu aliquo vacare potest illa reluctatio; post tantillum soni, fumi, ebullitionisque quiescit metallum hoc, formamque, in quam fabri ictibus redigitur, usque servat. Quorsum ægrè mihi foret, ô Deus, quòd sentiam pios conatus meos, pro minimo mutationis meæ spatiolo, repugnantiam quandam pati; quandoquidem certus sim, seditionem hanc in fæliciſſimâ pace deinceps desituram.

XLVIII.
Visis muscis quibusdam pulchrè coloratis quas cantharidas appellare solemus.

QVàm pulchra colorum mistura in musca hac cernitur? nulla tamen, uti aiunt, in toto

to muſcarum genere æquè venenoſa eſt: ita ut vel extimo manus contactu interna corporis viſcera corrodat. Non eſt quod aut coloribus fidamus, aut formis; Illorum quidem præſtantiam ita licet admirari, ut venuſtate non faſcinemur interim; Humilis ſimplicitas minùs præ ſe fert, minus tamen habet periculi; Cedo mihi internam virtutem utilitatemque; externam gloriæ ſplendorem eurent alii.

XLIX.

Conſpectà noctilucâ vel cicindelâ.

QValis lucerna, frigidiuſcula quidem illa, in corpore vermiculi hujus accenditur? Non aliâ opus eſt illorum confutatione, qui nullum omnino lumen abſque calore aliquo eſſe arbitrantur; Certè tamen externus calor, gelidum hoc lumen reddit illuſtrius: Nuſquam vidi ego nitedularum iſtarum aliquam, niſi æſtivis, calidioribus ſcilicet menſibus reſplendentem; frigidis anni tempeſtatibus, ubi & obſcuriores, & longiores, & triſtiores ſunt noctes, nullæ aut ſunt, aut certè apparent ſaltem:

Ita faciunt hypocritæ Chriſtiani; fervidis lucidiſque liberæ, approbatæque profeſſionis temporibus, nemo illis lucet magis; tempeſtatibus verò duris, triſtibuſque, ſive interdictionis, ſive perſecutionis publicæ, ſimulata horum lux omnis, aut periit, aut certè latuit; Vbi ve-

ri quique professores, aut, instar solis æquè semper lucent, aut, stellarum instar, gelidissimis noctibus maximè resplendent scintillantque; Noctilucæ hujusce lumen speciem quandam præ se fert, usui inservit nulli: Lux omnis, quæ a calore proficiscitur, communicare se aliis potest, quanquam non sine subjecti, cui inest, diminutione continuâ; Ista verò, neque se absumit, neque alios quicquam adjuvat; Malo nunquam, quàm non semper lucere; nullum habere lumen malo, quàm non aliis, quod habeo, impertire.

L.

Conspecto quodam oculum unum claudente.

VBi collimare aliquò velimus, aut cernere accuratiùs, oculum unum claudimus; Ita & animi oculis facere solemus; ubi fidei oculo exquisitissimè intueri volumus, rationis oculum intereà claudimus; aliter fieri non potest, quin ut visuales radii, qui utrique harum apprehensioni inservire debeant, transuersi sibi incidant, visionisque actum impediant.

Imò dextrum hunc rationis oculum eruam ego potiùs, quàm, ut intercipiendo beatificam Dei mei visionem, offendiculo mihi sit.

Con-

LI.
Conspecto fonte.

QVantum verò fumum edit fons iſte? Vbi ampliores quique canales gelu conſtricti obrigeſcunt? viva eſt hæc aqua, aliis interim emortuis; Illud nos experientia omnes docet, fontanas aquas, quæ a ſcaturiginibus profundioribus oriuntur, hyeme calidiores ſemper quàm æſtate profluere; Intrinſecum nempe calorem repercutit, duplicatque, frigus externum; Talis eſt verus quiſque Chriſtianus, in die malo.

Illa, quâ imbuitur gratiæ vita, oppugnando vigorem acquirit; neque ita ſanctus fuiſſet iſte, ſi in meliora tempora incidiſſet.

Nolo dicere eum hoc nomine gratias debere inimicis; certe dico, eum pro inimicis gratias debere Deo. O Deus, quid tandem reſtinguere poteſt ignem illum, qui frigore intenditur? Quam ego fœlix ero, ſi quantum mundus livore ac malicia, tantum ego gratia accrevero.

LII.

Visis Culicibus in radiis solaribus ludentibus.

QVanta culicum nubes istic est? vide verò mihi, horum motus omnes; ludunt illi nempe per solis radios, susque, deque volitando, cantillantque; & ubi desierint, sedent, & manum proximam faciemve, in quam incidere contigerit, mordent illicò. Ecce perfectum emblema otii, ac detractionis. Quot sunt, qui ita pessimè horas bonas consumunt? qui, ubi succedentes sibi dies, vanis, inutilibusque ludorum generibus prodegerint, residunt tandem, æquè inertes, detrahuntque proximis. Etiam cantat aliquando apis, sed & laborat quoque assiduè; istæ verò fatuæ muscieulæ ludunt semper, canuntque perperàm. Vel negotiosissima quæque, & agillima ingenia necesse habent tantò magis recreari, totos verò se dedere ludis ac voluptatibus, otiosissimorum hominum, eque Epicuri grege, porcorum est. Mordet, stimulatque etiam apis, sed non nisi injuriâ quapiam lacessita; isti sanguinem parùm provocati, eliciunt, & tantùm animi causâ lædunt; non recusârim ego exercitationis genus aliquod, quo me recreem, fiamque labori meo & aptior, & alacrior; Neque non stimulare velim aliquando, ubi sontica me injuria irritaverit;

rit; libera verò me, ô Deus, ab illis hominibus, qui aut nihil, aut male ſemper agere mavolunt.

LIII.

Conſpectis uvarum racemis.

VIde quantum inter uvas haſce diſcrimen eſt; Ibi botrum cernis uvarum, quæ ſe mutuò contingunt, bene maturum; ſolitariæ, quas alibi vides, virides planè duræque manent. Sic & nobiſcum ſe habet; Sancta ſocietas progreſſum noſtrum haud parùm promovet; Væ autem ſoli. Bene illi eſt qui aliorum operâ fit melior, ſed fœlix eſt, is cujus operâ fiunt alii meliores.

LIV.

Viſo agro herbis noxiis male infeſtato.

QVàm lætâ gauderet ſegete agellus iſte, niſi quòd herbis hiſce noxiis ita nimiùm abundet; non amo colores hoſce cæruleos, rubeos, flavos, ſimplicibus ariſtis interſperſos; Venuſtas hæc alibi mihi placeret magis; Malo iſtic videre arvum minus pulchrum, ferax magis. In agro hoc vivam mundi effigiem video; in quo plus gloriæ, quam ſolidæ virtutis ineſſe compe-

ritur; ubi major pars exuperat meliorem; ubi nativa terræ proles adventitiam gratiæ ſobolem longè vincit; ubi paraſiti & inutiles ſcurræ, dominos ſuos & ſpoliant, & aliquando etiam ſupereminent. Et ager & mundus, uti ſimiles apparent, ita ſimiliter creſcunt, deſinuntque ſimiliter; igni meritò adjudicatur uterq;; dum ſimplices, ſolidæque, contemptæ virtutis ariſtæ, in horreis immortalitatis reponuntur.

LV.

Conſpectu Tulipa, Calendula, heliotropio in horto ſuo.

VEri clientes ſolis ſunt iſti flores; quam ſtudiosè obſervant & motum illius, & influxum; ſub veſperam clauduntur ſtatim, quaſi lugentes diſceſſum illius, ſine quo neque poſſint, neque velint quidem efflorescere. Manè vero reditui ipſius alacri quadam foliorum extenſione gratulantur; meridie autem, velut liberrimè ejus bonitatem faſſi, quàm maximè dilatantur; Cor pium ſic planè facit Deo; Avertiſti faciem tuam, & turbabar, inquit ille qui Deo cordi erat; E contrà; In præſentia tui vita eſt, imò plenitudo gaudii; Sed & cor carneum ſic facit ſeculo; illo quippe favorem ſubtrahente, dejicitur; renidente demùm, reviviſcit. Plurimùm ergo intereſt, in quo noſtra ſe figit electio.

Sol

Sol noſter, quicquid id eſt, nos ad ſe attrahet: O Deus, ſis tu mihi quod in te ipſo es: ſcilicet eris tu me trahendo miſerecors, ego te ſequendo, fœlix ero.

LVI.

Audito campanæ fractæ ſono.

QVàm ingratum horridumque ſonitum edit campana hæc, cuivis auri? Metallum ſatis purum eſt; ſola fiſſura eſt quæ raucum hoc & diſcors ſonat; Quàm ſimilis eſt campanula hæc infami, & improbo Doctori; Munus illius reverendum eſt, ſatis ſonora vox ei; ſcandalum quod ab impurâ ejus vitâ oritur, doctrinæ fructum omnem deſtruit, & corrumpit, offenditque aures illas, quæ, abſque hoc foret, concionibus ipſius caperentur; Fieri fortè poteſt, ut hic talis, vel diſſono illo ſtridore, ad triumphantem in cœlis eccleſiam vocet, colligatq; alios; nullum verò ipſi remedium manet, præter ignem, ſive reformando homini, ſive deſtruendo.

LVII.
Viso cæco quodam.

QVantum debeo ego Deo meo, qui mihi oculos dederit; quibus hunc hominem & oculis carere videam; & carendo miserum; Quam suspitiosè, quam meticulosè incedit ille? Quam solicitè, & manu & baculo èxaminat sibi viam? quam anxiè timidèque morsiunculam omnem, hausturque guttulam recipit; sæpè tamen aut posti alicui eundo obviat, aut ad lapidem impingit, aut muscam bibendo absorbet.

Non alitèr se huic habet mundus, quàm si omnino non esset; aut acsi totus esset offendicula, retia, præcipitia; quòd si quis illi manum commodare velit; huic (quantumvis perfido) duci credat necesse est; absque omni quidem miseriæ allevamento, excepto uno hoc, quod perire se nequeat videre. Plærique sic spiritualitèr cæci sunt, & quia sic se habent, parùm discernunt; non discernentes autem de tam miserâ condicione, nulli conqueruntur. Deus hujus sæculi occæcavit oculos infidelibus, & immorigeris; Ambulant illi in viis æternæ mortis, atque ei se ducendos committunt qui nihil aliud præter ipsorum in infernum præcipitationem, quærit.

Ad

LVIII.
Ad conspectum fagi feracissimæ.

QVàm frugifera, hoc anno, est ista arbor? non ita superiore onusta fuit; neq; sic erit sine dubio, proximè futuro. Ille mos harum arborum prodigarum est; ita se totas in fructum unà effundere, ut steriles postmodò, & avaræ videantur. Ita vidi ego prægnantia quædam ingenia (quibus justa, prudensque sibi moderandi cura defuit) sic se tota in elaborato aliquo opere prodigere, ut aut parùm deinceps feracia, aut in aliis omnibus egena, & elanguida visa fuerint. Vera sapientia uti succo attrahendo, cum nutrimenti, tùm fœcunditatis causâ, inservit, ita regit ejusdem tempestivam, moderatamque dispensationem; ut satura nimis non sit tempestas hæc, dum illa famelica est; Id mihi curæ erit eam assequi mensuram, temperiemque; ut quicquid tandem evenerit, sat mihi semper suppetat, nunquam verò, nimium.

LIX.

Ad conſpectum nummi in aquam injecti.

NOn malè forſan avaro optarem, ſi quiequid illi nummorum eſt profundo flumini devoverem: nec quod pavimentum gurgiti illi aptius; nec quòd fortè ſpectaculum, inexplebili illius deſiderio accomodatius foret; ſinguli enim ibi nummi duplices viderentur; drachmæ nimirum omnes totidem ſolidi; ſcutorum verò lilia, totidem Angeli apparerent. Elemento nempe huic innatum hoc eſt, augere, quoad externam ſpeciem, quantitatem quamlibet; dum mediante tenuiore hoc aëre ſolidum illud corpus perſpiciendo penetramus, non poteſt quicquam nobis aliud repræſentari.

Neque ſe habet aliter in ſpiritualibus ſive oculis, ſive objectis; ſi carneis oculis per interpoſitum, concupiſcentiæ medium proſpicimus, vilis quæque & frivola voluptas, largam quandam perfectamq; animi contentationem mentietur; ſi debilibus oculis minutulos penèque ἀδιαφόρους veritatum apices a longè contueamur, (præſertim verò vbi apprehenſionis noſtræ medium variatur) unaquæque particula, & maxima videbitur, & rei religionis haud parùm neceſſaria; hinc fit inutiles quaſque ſacrarum genealogiarum minutias ſcholaſticaſq; omnes

omnes in Theologicis disquisitionibus, subtilitates, inter summa fidei capita annumerari; veræ prudentiæ magna laus est, posse videre res ut sunt, & ut sic videntur, appreciari. Operam ego sedulò dederim, illam assequi judicii vim, firmitudinemque, ut neque sensus mei animum decipiant, neque objecta sensum fallant.

LX.

Accepto rumore terræmotus Limensis; a quo sylva quædam, casu duorum montium absorpta, quasiq; sepulta fuit.

BOne Deus! unde nosse possumus, quandò, ac ubi in tuto simus? In sylvâ hâc, seu bestiæ, seu homines siqui erant, quàm se non minus securos putabant, quàm nos nunc istic sumus? Supra se nil nisi cœlum, infra se nil nisi terram firmissimam videre potuerunt; & tamen, quàm horrendâ subitò decipulâ deprehensi periere? Divinæ manus effugium nullum uspiam est; Æ què suspicatus fuisset quis cœlũ ruiturum, ac illos montes; Non est quod nobis placeamus improbabili judiciorum divinorum eventu; sæpè quidem audivimus vidimusque montes sylvis coopertos, sylvas

verò, montibus coopertas nusquam antehac accepimus; Qui sylvas illas plantarunt, severuntve, igne aliquando absumendas fore arbitrabantur; Ecce Deus terrâ absorbendas judicavit.

Impossibilia quæque solemus occursu montium describere; & ecce istic montes duo convenerunt, vallem deglutiendo.

Quam beneficus Deus est, cujus providentia casus istos omnes regit, disponitque?

Oppida, urbesve, æquè facile sic sepeliri potuissent, atque vallis solitaria, ac fruticosa sylva; Certè quidem, ille, qui hoc fecit, Deus, eventus hujus usum longiùs, quam sonitum, dilatari voluit; fecit hoc ut doceret quid & ille posset, & nos meriti; si corda nostra sensu quodam reverendo infinitæ ejus potentiæ, terribiliumque judiciorum metu, non minus tremant, discindanturque, quam terra hæc, quid mirum exempla nos fieri aliis, qui aliorum exemplis moveri usque detrectavimus.

LXI.

Ad conspectum glis.

QVam minimo sumptu vivunt hæc animalcula quæ solo somno, pascuntur? Ita & ursos, & erinaccos aiunt, hyemem totam deterere; ac surgere pinguiores quam decubuerant; Quoties invidi ego saginatrici harum bestiarum

bestiarum somnolentiæ, ubi cogitationum labor assiduus somnum mihi omnem ademerit, neque per horulæ unius momentum quiescere permiserit, languescentemque novo deinde penso addixerit: Attamen ubi hanc utriusque condicionem probè appenderim, fatebor equidem lubens, malo labore deteri, quam pinguescere otio: Malo vitam utiliter operosam, quam inutiliter segnem, delicatamque. Nescio an verè possim dicere animalia illa vel vivere quidem, quæ nihil agunt: quandoquidem nos vitam motu definire soleamus; Certè illorum vita parùm vitalis est. Quod ad me, malim ego profectò conqueri de animo quiescere nescio, quam de corpore laboris impatiente.

LXII.

Visis apibus secum pugnantibus.

QVàm mihi dolet videre utiles hasce, & industrias creaturas, in se mutuò tam furiosè involantes; seque, vel in ipso præsepiorum ingressu stimulantes invicem, interficientesq; Id mihi cordi foret aspicere, apes hasce idem fucis facere, ac vespis, communis utilitatis hostibus notissimis; Iustitiam hoc sapit ilicet; videre verò apes has secummet ipsis dimicantes, non potest non esse molestum domino suo; qui quæcunque demum vicerint, cives perdat necesse est; Perfectior nulla potest esse reipub-

licæ,

licæ, sive civilis, sivè sacræ imago, quam in istis apum præsepibus: Apes operosi sunt, honestique concives; sedulò collaborantes, ceræ ac melli ad communis rei sustentationem impertandis; vespæ, ac fuci inutiles sunt & improbuli scurræ, qui alienorum laborum spoliis victitare solent; sive ut vitilitigatores, sive fures, sive edaces parasiti proximos quosque despoliantur; Vbi justitiæ aciem sentiunt isti, tempestivasque pœnas sic luunt, ut nihil deinceps mali perpetrent, fœlix profectò spectaculum est; Videre autem bene affectos, fidosque subditos duellis, sive forensibus, sive Mavortiis, decertantes; Videre Christianos fidei ejusdem professores, mutuum sibi sanguinem religionis causâ crudeliter profundentes, triste & horrendum quiddam est, & prodigii pleniſſimum; eoq; magis, quo plura, ac cõmodiora & rationis, & gratiæ media nobis, cùm componendis litibus, tùm corrigendis vitiosis contentionum studiis, suppetunt; O Deus, qui unâ & Dominus exercituum, & princeps pacis audis, bellum cum vitiis, cum fratribus pacem indulge.

LXIII.

Conspectis vespis, in vitrum melle illitum decidentibus.

VIde modò vitream illam, ore angusto, phialam, quam proximè præsepio illi collocatam;

catã; quam ſtudiosè convolant illò veſpæ, dulcis illius, quo ineſcatur, liquoris odore attractæ, deciduntq; illicò a lubrico hoc præcipitio, in decipulam illam aqueam, nunquam deinceps evaſuræ; ibique poſt paulum vani laboris, ac laſſitudinis, ſuffocantur ſtatim, & intereunt; Nullam vides apicularum illò reſpectantem, illæ rectà ad ſuum præſepe volant, ſuavem illam eſcam ne notantes quidem: Otioſæ malèque feriatæ animæ, omnibus tentationibus facilè diſtrahuntur; & otii illis ſat eſt, & arbitrii, omnes peccatorum illecebras lubenter excipere; ſuaſque vitioſas libidines proſequi petulantiùs; donec in perniciem omnino irrecuperabilem inciderint: Vbi diligens laborioſuſque Chriſtianus, qui honeſtæ vocationis operibus jugiter ſanctèque incumbit, ab omni lethalium illiciorum periculo immunis eſt; ac mel veri ſolaminis in duram mali hyemem prudens reponit.

Fœlix is eſt cui non videre modo liceat laboris ſui ſucceſſum, ſed & illo frui; quicquid tamen contigerit, hoc certò ſane conſtat; ſi labor noſter non poſſit bonum quod volumus, adipiſci, malum certè quod vitare cupimus, prævortet.

Viſo

LXIV.

Viso fonticulo e loco quodam deserto ebulliente.

ECce veram imaginem beneficentiæ; Quàm claræ, purèque chrystallinæ sunt hæ undæ; quàmque largiter effluunt; & suavi quodam murmure in vallem festinant; hominem tamen nullum interea vides, imo ne brutum quidem, quod puræ illius, saluberrimæque lymphæ particeps esse possit; Satis est, obvio cuique patere laticem hunc, ita ut haurire possit qui volet, liberè: Sic munifici patres familias quotidianum semper dimensum apparant, adsint, absintve hospites; sic concionatores pii, vivas salutaris doctrinæ aquas ubertim profundunt; sive auditores sacrosancta salutis media participare malint, sive tantos conatus negligant; Ilicet hoc nobis solatio sit, non fuisse harum cœlestium aquarum deparcos; harum verò beneficii, ac usus, rationem reddat mundus.

Con-

LXV.
Conſpecto bubone.

QVàm miſerè triſtem acmelancholicam vitam agit iſte ales ? qui tota die hederæ denſioris tegmine caput ſuum occulit, de nocte verò, cum quieſcunt volucres reliquæ, evolat, ſtridulaſque & ingratas voces edit.

Neſcio equidem quorſum prudentiæ hunc alitem olim ſacrarint veteres, niſi ob tutam forſan obſcuritatem, perſpicacitatemque ſingularem; quòd cum animalium reliqua, domeſtica & aërea, prorſus cæcutiant, bubo ſolus, interno quodam fretus lumine, vel minima quæque, in rem ſuam objecta conſpicetur. Iſtoc nempe ſapientiæ illi nos, hujus exemplo docuerunt, prudentiſſimum eſſe eum, cui minimum eſt cum vulgo negotii; nullam adeo tutam eſſe vitam, ac quæ obſcurè traducitur; ſeceſſionem etſi minus fortè ſolatii, minùs tamen periculi, vexationiſque nobis præſtare; Denique illum verè ſapere, qui ſuo cernit lumine, cùm mundus reliquus in confuſis quibuſdam inſcitiæ tenebris uſque reſideat; nec, niſi externæ illuminationis adminiculo, veritatis quicquam diſcernere unquam poſſit.

Si de die prodiiſſet hic ales, quam iſtuc illico collectæ aviculæ omnes, admirabundæ, illum cinxiſſent; quaſi vultus deformitatem, vociſq;

aſperitatem

aſperitatem unanimes haud parùm ſtuperent; nihilo ſibi tamen minùs perplacet illi ſua condicio, neque minus is ſibi quietam deliteſcentiam gratulatur; Non eſt quod vir prudens, imperiti, rudiſque vulgi cenſuris nimiùm affi. ciatur; potius verò ſuis ipſius bene fundatis firmatiſque determinationibus uſque adhæreſcat; Quid fieri ſoleat nemo non fatuus novit, quid debeat fieri, ſoli ſapienti innoteſcit.

LXVI.

De brachio obſtupeſcente.

QVàm obſtupet mihi pro tempore brachiũ quo innixus ſum diutulè, ferèq; inſenſibile fit; Aliis certè a me deſtinatum officiis, nunquam mihi defuit; nunc verò ubi me illi repoſuerim, cauſam querendi juſtam ſentio. Non eſt quod brachio cuiquam carneo fidamus; Quicquid fuerit, in quo nos illi recumbendum cenſebimus, comperiemus tandem fiduciam hanc dolore, ſpeique fruſtratione deſituram. O Deus, forte, ac potens eſt brachium tuum, in illud reclinant creaturæ tuæ omnes, tutòque ac fœliciter uſque ſuſtentantur. O, ſi nos parùm capaciores eſſemus diffidentiæ, quam manus tua omnipotens, defatigationis, ſubductioniſq;!

Viſa

LXVII.
Visa scintilla sursum volante.

VIva illa est quæ apud Iobum occurrit similitudo, hominis ad laborem nati, scintillæque ad sursum evolandum; Naturalis nempe est ille scintillarum motus, identidem & homini labor; mens illi creatur activa, & ratiocinationi alicui apta, membra omnia motui cuidam accommodata; nervi, motus adminicula, concussi; sed & omnes vitæ suæ rationes, illum ad actionem aliquam evocant, & solicitant; Ita ut otiosus homo non magis gratiâ destituatur, quàm ab ipsa natura degenerat; Certè quidem in primâ ignis accensione, scintillæ forsan aliquæ, flabellorum impulsu, hâc, illâc, susque, deque volitare solent; sic etiam in primordiis fortè ætatis nostræ, rudique adolescentiâ, juvenilis quædam vanitas nos ad motus inordinatos irregularesque incitaverit; sed ubi deferbuerint illæ ardentiores adolescentiæ flammæ, & nos quandam dispositionis stabilitatem fuerimus assecuti, jam sursum volant scintillæ nostræ, vitaq; nostra totus labor est; Et quare non id nos facimus cui creatione destinamur? Cur non detrectaverit nobis potius vitam Deus, quam nos Deo opus? Nostris profectò ingratiis laboramus, si necessitate impulsi id facimus: obedientiâ tui, O Deus, permotus, aliquid semper agere velim; Nec me quicquam

quicquam ſolabitur unquam labor meus, ſi mihi ipſi potius, proviſioni inſervierit, quàm tibi, ſacrificio.

LXVIII.
Corvo conſpecto.

NOn poſſum ego unquam alitem hunc adſpicere quin ſtatim Eliam cogitem; miraculumque, non minus fideiipſius, quam alimoniæ ſtupeam.

Fortis illa quidem, ſtabiliſque fiducia fuit, quæ ipſum in remotam divexit ſolitudinem, ut a corvis alimentum expectaret; Rapax eſt, ut nos probè novimus, iſte ales; vix ſibi ſufficit, quod alicunde poterit deprædari; ſed & ipſa ratio non potuerat non prophetæ ſuggerere, quantæ in arido quodam remotoque deſerto deliciæ forent panis, ac carnes; ſecedit tamen ille, etiam ab hoc œconomo cibum præſtolaturus. Noverat is volucrem hanc non magis voracem, quam immundam: Immundam quidem, uti lege, ita etiam paſtus ſui ratione; nam, quo tandem niſi fœtidiſſimis veſcitur cadaveribus? Cum tamen Deus hunc illi obſonatorem ordinaverit, non faſtidiosè nauſeat quidem, ſed mirâ animi confidentiâ inſolitam illam cibi apparationem expectat; proque fiduciâ ſuâ, illi parum idonei obſonatores panem & carnem mane, veſpere panem & carnem conſtantiſſimè apportant. Nec

Nec quis famelicorum horum corvorum, vel unum ciborum illorum fruſtulum, qui meliori deſtinati ſunt palato, deglutire potuit; Citiùs defecit Cherith fluvius, quàm officioſum iſtorum obſequium. Eliæ proculdubiò appetitus ſæpiuſculè incurioſam hanc dietam antevorterat; ubi illæ, e ſpeluncæ ſuæ liminè, avidis, curioſiſque oculis obſervaverat, e quâ tandem cœli plagâ, prodigioſi iſti miniſtri devolarent; advenienteſque a longè conſpicatus, grato animo, miram Dei ſui bonitatem, veritatemque recoluerat, pluſque ſua fide, quàm cibo nutriebatur. O Deus, quàm infinita eſt providentia, ſapientia, potentia tua? Nos, miſellæ creaturæ tuæ, non id ſumus quod exiſtimus, ſed quod tu nos exiſtere voluiſti; ubi tua res agitur, nihil nobis de noſtro ſuppetit; Indulge mihi fidem, & fac quod voles.

LXIX.

Viſo verme

QVàm humili loquendi modo exprimit Deus Eccleſiæ ſuæ condicionem, *Ne metue, ô vermis Iacob*; nullus non pes eſt quin deſpicatiſſimam illam creaturam calcare ſoleat; Dum intra frigidas obſcuraſque terræ cellulas (in quibus delituerat,) ſeſe contineret, tutò, quia ſecretè, habitaverat; nunc verò, cum ex abditis illis cavernulis, ſe exeruerit ſemel, luminiq;

minique ſolari ſeſe audacter præſentaverit, oculiſque ſimul tranſeuntium; quàm radiis hiſce fervidioribus torretur illicò; hàc ac illàc ſe torquet, miſerè cruciata, quò ſe ſubducat neſcia; quàm palàm, & volucribus cœli, & hominum, beſtiarumque pedibus obnoxia. Qui tale fecit animalculum hoc, ſicque appellare voluit eccleſiam ſuam, bene norat condicionis utriuſque analogiam. Quam deſpicit, contemnitq; mundus puſillum illum gregem, cujus tutamen maximum fuit ſemper obſcuritas? Sicubi vero unquam contemptiſſima hæc bonorum paucitas, mundo ſe exhibere auſa fuerit, quàm ſtatim toſta, quàm calcata, quàm omni perſecutionum genere accepta fuit? O Servator, non aliter quidem ſponſæ tuæ quam ipſi tibi factum ſentio; Par ut illi fores, tu de te dixiſti ipſe, *Vermis ſum, non homo*; Talis in illa terrenæ humiliationis condicione fuiſti, talis eſſe voluiſti; Sed, uti verum verbum illud eſt, qui fecit in cœlo Angelos, etiam in terra feciſſe vermiculos; ita non minùs etiam verum eſt, qui ſe & Eccleſiam ſuam vermes fecit, ſuper terram, naturam utique noſtram, ſibi adſumptam ſuper omnes Angelos elevâſſe; perſonamque noſtram, eccleſiæ ſuæ membra, paulo minùs Angelis honorâſſe: parùm refert quid nobis fiat in hac valle lachrymarum, dum certi ſimus, pauxillum hoc miſeriæ, æterno cœleſtis gloriæ pondere compenſandum.

Se

LXX.
Se induendo.

QVàm miſella res homo foret, niſi id quod ipſi bene eſt, aliis creaturis deberet; Terra, & linum tergo ſuppeditat, & ventri panem; communia veſtimenta beſtiæ, ſuperbiora bombyces; viſcera dorſumque terræ, metalla, fomitemque: piſces, volucres, animalia reliqua, alimentum ſubminiſtrant; Ingenium quidem illius novit hæc omnia ad ſuum uſum convertere; materiem verò, niſi ipſa porrigerent, actum de homine eſſet: Et tamen nos fatui, admiratione noſtri impotenter efferimur, imò viliſſimorum animalculorum exuviis ſuperbimus; Nec quod horum eſt æquè quod noſtri indigeat; Imò potiùs fruerentur illa ſeſe, eò magis, ſi homo non eſſet.

O Deus, quantò magis egeſtatē noſtram perſentiſcimus, tantò magis ἀυτάρκειαν tuam admiremur; ambiamuſque fœlicem illam condicionem, in quâ, tu, qui totus perfectio es, omnia in omnibus es nobis aliquando futurus.

LXXI.
Conſpectâ Bibliotheca inſtructiſſima.

QVantus ingenii, & eruditionis mundus iſtic congeritur? Neſcio certè, pluſne mihi animi adimat, addatve ſpectaculum hoc: Adimit quidem, quod tam multa hîc ſint, quæ ego ſcire nullus unquam potero; addit verò, quòd varietas hæc tanta, tam accommoda mihi adminicula ſuppeditet, ea quæ debeo, cognoſcendi; Nihil verius eſt illo Salomonis; Librorum conficiendorum finis nullus eſt; Etiam ſpectaculum iſtoc luculento indicio eſt; Finis nullus eſt, imo nec eſſe debet quidem; Operoſam, agilemque animam indulſit homini Deus, cujus aſſiduæ agitationes, non poſſunt non multas obſtetricante interim tempore, & experientiâ, abſtruſas veritates in lucem producere; iſtas, ſi quis ſupprimere, ac ſuffocare vellet, næ ille humano generi (cujus mens mutuo lumine accendi uſque ſolet) haud parùm injurius foret; E diuturnâ deliberatione, & ſtudio ortæ cogitationes, accuratiſſimæ omnium ſint oportet; has ſcilicet chartis committimus; Quantæ fœlicitatis eſt, poſſe me heic, abſque omni necromanticæ vitio, quemlibet priſcorum Heroûm, doctrinæ ſive humanæ, ſive divinæ, ſtatim evocare, cumque illis dubia mea omnia liberrimè communicare; poſſe pro libi-

to

to totas reverendorum patrum acutissimorumque doctorum Synodos ab omnibus terræ plagis, suffragia sua mihi de arduis quibusque subortis quæstionibus, non temera illa quidem sed maturè digesta laturas, convocare; Neque vel casu oculos conjicere possum in tacitorum istorum præceptorum quempiam, quin aliquid addiscam illicò; De copiâ verò conqueri, delicati est, nauseantisque animi; Nulla nos lex jubet omnes perlegere; quantò vero plures imbiberimus, digesserimusque, tanto certè magis crescat, pingueſcatque animus necesse est.

Benedictus sit Deus, qui tot claras lampades in Ecclesia sua accenderit; Nemo nunc nisi qui cæcutit volens, tenebras causari potest.

Benedicta sit etiam fidelium ipsius servorum memoria, qui tantum sudoris, sanguinis, spirituumque, animarum denique, in pretiosissimis hisce chartis reliquerint, seque lubentes in duratura hæc monumenta profuderint, ut aliis præluceremt.

LXXII.

Visâ cruce rubeâ, pestis insigni; foribus appicta.

O Signum plane dirum, ac horrendum. Morbus iste vera crux est, eaque profecto

ſanguinea; & forma, & color ipſe mortem præ ſe ferunt: Iſraelitarum fores, quarum ſuperliminaria ſanguine conſperſa ſunt, ab interfectore Angelo tutæ, ac immunes erant: Ecce iſtic, deſtruens Angelus percuſſit, & tam læthalis plagæ ſtigma poſt ſe reliquit; Sub hoc ſigno ſolemus alibi pugnare alacres, victoriamque reportare; quare ita nunc iſtud horremus domi? O Deus, tu pro nobis alibi pugnas, hic, contra nos; Sub illo, nos pro te dimicavimus, ſub hoc verò (quoniam peccata noſtra contra nos dimicarunt) judiciis tuis oppugnamur.

Et tamen, O Deus, crux tua eſt, quantumlibet gravis; noſtra quidem merito, inflictione verò tua; Domine, afflictionem tuam ſanctifica, tolle iram.

LXXIII.

Ad cœli mutationem; viciſſitudinemq;.

NEſcio inſalubriuſne eſſet, cœlum nos unâ ſemper facie contueri; an ſemper variâ; nam, ut continua quædam cœli mutatio valetudinis incertitudinem; ſic & permanens unius temperiei conſtantia, certitudinem invaletudinis neceſſariò producit; Diſſolvit nos humiditas perpetua, perpetuus calor exhalat Spiritus, inflammat ve; ſtupefacit frigus; ſiccitas obſtruit, arefacitque; Nec, quoad animi ſtatum aliter ſe habet; ſi cogitationes noſtræ ſemper volati-

les,

les, variæ ac inconstantes forent; nusquam perfectum aliquem mentis habitum (sive judicium spectemus, sive dispositionem) assequeremur; si, e contrà, semper fixæ, certè periculum sine dubio pernicioſi alicujus excessus incurreremus; semper cogitando, insaniremus planè; semper cogitando sive cruciatus nostros, sive peccata, animum penitùs desponderemus; semper cogitando voluptates, jucunditatesq; in luxuriosam quandam delicatamque molliti-em dissolveremur; Dubitare semper ac metuere, diræ cujusdam, & internalis servitutis esset; audere verò semper & fausta quæque certissimè sibi polliceri, periculosissimæ foret præfidentiæ: Horum autem omnium probè temperatæ vicissitudines, sanam vividamque animam conservant. Vtcunque tamen, O Deus, variæ mutationes istæ, spirituali condicioni meæ apprimè necessariæ sint, faxis ut a te nil nisi sudum, ac serenum sentiam; Attolle tu mihi lumen vultus tui, spirituque tuo libero, animam meam semper stabilito.

LXXIV.

Conspecto conjugii ritu publico.

QVàm jucunda, quàmque perfecta exhibetur istic Christi, ac ecclesiæ conjunctionis, similitudo? Personas non moror, institutionem cogito: Neque maritus, neque uxor, jam

in propria potestate sunt; dediderunt sese mutuo alterutri; non modo uxor, vas fragilius, addixit se totam protectioni ac participationi capitis fortioris, potentiorisque; sed & maritus, ita se totum infirmiori conjugi resignavit, ut uxoris imbecillitates, viro; viri autem vires, ac facultates uxori cesserint; Imo, & ipsa illorum caro proprietatem suam commutaverit; uxoris quæ erat, viri est; quæ viri itidem, & uxoris; Imò ipsorum anima spiritusque, respectu mutui affectus, non magis a se invicem, quam a propriis corporibus possunt separari. Sic se habet, O Servator, inter te, & ecclesiam tuam; Nostri non sumus, tui sumus; desponsasti tu nos tibi scilicet veritate, & justitiâ; Quæ nobis facultates, quæ dotes nisi & a te, & in te suppetunt? Et ut audax nostra fiducia sanctaque audacia tuas sibi gratias appropriare præsumit, ita & benignissima miserecordia tua, dignatur te nostris induere infirmitatibus; Misella ecclesia tua patitur in terra, tu sentis in cœlo, quasique de plagis ipsius conquestus, exclamas, Quare me persequeris; Itidem, & tu non ita tuus es, quin ut & noster interea sis; Tui cruciatus, merita tua, tua obedientia, vita, mors, resurrectio, ascensio, intercessio, gloria, imo & tua beatissima humanitas, & divinitas glorioſissima, virtute juris in te nostri, unioniſq; nobiscum tuæ, ita nostri sunt ut ne mille quidem mundi nostram in te partem redemptitare possint.

O miserecors, & beneficentissime Servator,

ut

ut tu non potes non amare, ac fovere pauperculam hanc indignamque animam, quam tu tibi ipsi desponsasti, ita & indulge mihi reciprocè, gratiam hanc, ut te colam, tibi obediam, spretisque vilibus, vitiosisque procantis mundi blandimentis, me tibi totum, dum hic superero unicè servem; ut te deinceps æternùm fruar postmodum.

LXXV.
Conspecto angue.

NEscio quis nobis ad conspectum serpentis horror oboriatur; Deformiora sunt animalia quædam alia, sed & quædam etiam illis non minùs mortifera; nullum tamen est, quo viso, æquè resilit sanguis noster, obrigetque; unde fieri potest hoc; nisi ex quodam veteris inimicitiæ, instinctu? Percussi olim fuimus in paradiso, venenato hujus aculeo, neque non adhuc sentire possumus lethale illud virus. O nostram tamen fatuitatem; Ipsum serpentis illius corpus nobis nocere non potuerat, absque suggestione peccati; & tamen peccatum diligimus, ödimus serpentem.

Quotidiè veteris illius serpentis stimulo vulneramur, & non conquerimur; &

aculeus ille tanto magis perimit, quo sentitur minùs; Est aculeus quidam reatus, est & aculeus doloris; in illo mortiferum virus est, cujus nos quidem sensum habemus minimum; in hoc, minùs est periculi; Ab ardentibus illis in deserto serpentibus morsos se deprehenderunt Israelitæ; sensusque doloris eos illicò ad quærendum remedium instigavit; Ecce desertum nostrum, mundus est; &, ut stimulus mortis est peccatum, ita & stimulus peccati, mors; non medelam magis opto, quàm dolorem; si satis dolere ac queri possim, non sanari quidem non potero; O tu, qui verus es serpens ille æneus, palàm in deserto elevatus, tolle oculos ad te meos, eosque in te fige; miserecordia tua & animam meam sanam faciet, & vel ipsum vulnus, medicinam.

LXXVI.

Visis monasterii cujusdam ruinis.

NOn ita facile dictu est quid parietes istos olim extruxerit, ac quid modò dejecerit; ipsa nempe dominorum nequitia; unicuique lapidi lingua est, quæ nuperorum possessorum superstitionem, hypocrisin, otium, luxuriam subincuset. Videor mihi videre in unaquaque harum congerie, majusculis characteribus inscriptum; Terram frugiferam sterilem reddit ob iniquitatem incolentium; Non defuit fortè

aliquod

aliquod in demolitoribus ædium istarum, sacrilegii, in toto quidem negotio hoc justa quædam manus fuit, quæ mutua hominum peccata, ad sanum, salubremque usum redigere noverat: Parùm profecto cogitarant, vel architecti, vel incolæ, tam sumptuosam, commodèque constructam fabricam, adeò citò, violenterque in desertis ruderibus desituram: Non est quòd nos efferamur animo, sed timeamus; Nullum ita altum tectorium est, nullus paries tam firmus, quem peccatum solo, pulverique æquare non possit; Esto moles quæpiam tam accuratè fabricata, clausaque, ut ne aerem quidem ipsum admittat, peccatum intromiserit modò, judicium Dei frustra excludere tentaverit.

Nequicquam profectò stabilitatem ædibus illis pollicebimur, quas nos turpissimæ immunditiæ nostræ & testes, & reas usque fecerimus: Ædificii cujusque firmitudo, non tam materiæ adscribenda est, quam domino; Fœlix illa casa est quæ honestum sortita est dominum, væ palatio, cui vitiosus obtigit habitator.

LXXVII.

Ad displosionem Bombardæ.

DEus bone, quàm ingenioſi sunt homines, se trucidandis invicem; quam bellas excogitarunt machinas, quibus se a longè possint

mutuò occidere; atque ita vitam adimere, ut dum phalanges totæ uno ictu profternuntur, nemo norit quis se læserit; Quantum verò honoris in cæde mutuâ collocamus? Illa insignia, quibus superbimus, ejusmodi sunt, quæ aut nos, aut proavi nostri sanguine comparavimus: Gloriæ nostræ monumenta quid aliud sunt, nisi victi, occisique hostis spolia; Vbi e contra tituli omnes divini, miserecordiam sonant, summamque erga genus humanum benignitatem; Deus pater, Creator est hominum, conservatorque; Deus filius, humani generis Servator; Spiritus denique sanctus, consolatorem seipsum indigitat: Væ mihi, cujus imago est quam nos ita ferociter affecti, gestamus, nisi illius. cui verus titulus est, homicida ab initio? Vitam quidem auferre facile est, non ita facile restituere; Cedo mihi hominem, qui rationem adinvenire possit totas hominum cohortes, ab occisione conservandi, sacrum illi erit in Calendario meo, ac rubricatum nomen: Plus veri honoris est in corona civicâ, unius subditi fidelis servati causâ, quàm in laureâ, plurimis devictis hostibus; O Deus, satis illorum hominum est, qui animum in id unum intendunt. ut quæ tu fecisti, destruant; inde tu mihi, excitaque & animum, & operam, ut servare quoquo modo possim, ac redimere peritura; O tu, qui communis es nostrum omnium Servator, indulge mihi & ambitionem, & facultatem, alium aliquem præter meipsum ad salutem perducendi.

Audito

LXXVIII.

Audito campanæ sono moribundi cujusdam obitum præmonentis.

QVàm tristis ac lugubris est hæc mortis summonitio? Sonus iste, non aures nostras ferire debet, sed pectora; neque modò preces nostras exigit, sed apparatum: preces quidem pro decessura statim animâ, nostri verò decessus apparatum; Nusquam profectò æquè precibus indigemus, ac in ultimo hoc certamine; tunc etenim, & nos ferociſſimè aggreditur dirus ille hostis, & nos illi resistendo maximè impares sumus; tunc ita opprimitur natura, ut parùm suppetat otii, sanctos motus aut eliciendi, aut revocandi quidem: Nihil quicquam occurrere potest, quod æquè præparationem nostram requirat, atque pugna hæc ultima: Tota vita nostra vix sufficit extremæ huic horæ. Quis ego sum, aut quò tandem melior vicinis? Quoties retulit mihi campana hæc ipsa, exitum multorum robustiorum, magisq; vividorum corporum, spirituum alacriorum, vivaciorumque? nunc verò quid, nisi me revocat ad seriam egressus mei cogitationem? Non est quòd istic morari sperem: Abeundum est mihi quoque; O tu qui miserationum omnium Deus es, propitius esto misello servo tuo, qui jam modò, cum novissimo illo hoste cõflictatur.

flictatur. Amici ejus mæsti illum circumstant, & intuentur intentiùs, moribundoque allachrymantur, cui succurrere parùm possunt; necesse est eum sibi relinquant, ut magnum hoc opus sibi solus transigat; Nemo præter te solum, penes quem sunt mortis exitus, miseram hanc, & tantis hostibus imparem congressam animam relevare potest; Et quod me attinet, sine me nemo proximorum moriatur: Vti ego quotidie morior, ita doce me mori semel; fac me præ manu familiarem illi nuntio, qui mihi necessariò expectandus est; Doce me sic numerare dies meos, ut cor meum veræ addicam sapientiæ.

LXXIX.

Defamatione quadam divulgatâ.

SI vel primus ego, vel optimus omnium essem, cui probra immeritò fuissent ingesta, difficilius fortè foret, patientiam mihi imperare; Aut participatione, aut exemplis imminui solet dolor; quibus utrisque ubi destituimur, supra modum dejici solemus. acsi miseriarum archetypi quidam designaremur: Nunc verò quandoquidem communem hanc omnium, qui virtutem unquam coluere, condicionem, comperio, quorsum ego falsiloquarum linguarum sibilationibus ita nimium crucior? O Deus, ipsum te defamavit diabolus, in paradi-

so,

ſo; Te verò, O Servator, contumeliis magis impetierunt homines, in terra, quam nos impetere poſſunt homines, dæmoneſve : tu, qui omnium optimus es, eminentiſſimus etiam illorum omnium es qui mendaci, venenatâque lingua unquam fuere fauciati; Nimium mihi favent linguæ hæ maledicæ, quod me tuis paſſionibus conformem præſtent; niſi illæ ita invidæ, ac mordaces eſſent, ego certè ita fœlix eſſe non poſſem; O tu, qui glorioſiſſimum es innocentiæ contumelioſè exceptæ, exemplar, quandoquidem, pro te mori non liceat, da mihi ſaltem tecum vel ſic vulnerari.

LXXX.

Audito quodam campanarum concentu.

DVm tempus ſuum, atq; ordinem ſervãt hæ campanæ, quam ſuavem, harmonicumque ſonum edunt? Villulæ quæque vicinæ communi hoc concentu recreantur; ubi verò diſcors ſonant, alteraque alteri obſtrepit; ſive coincidente ſonitu, ſive præpoſterè ſe ingerente; quàm injucundus eſt ſtridor ille, & haud parùm ingratus? Ita ut, qui gaudium publicum bene ordinatâ, regularique campanarum pulſatione teſtari ſolemus, domorum itidem combuſtionem, confuſo earundem ſonitu, ſignificemus. Et ſic quidem in Eccleſia ac republica ſe habet; Ubi unuſquiſque ſuum novit locum, ordinemque,

ordinemque, suavissima est pacis, contentationisque harmonia; sed ubi debita intervalla, respectuumque mutuorum proportiones justæ parùm observantur; Vbi aut imperia aut personæ, discordi quodam sibi clangore intersonant, gravissimæ lites incidunt, ac utrisque fortasse pernicioſæ; Confusio scilicet hujusmodi incendium commune vel innuit, vel certè portendit; Populares siquæ sint administrationes, campanarum seriem facilè, ac forte etiam tutò variare possunt; regimen vero monarchicum, constantem quendam, regularemq; ordinem, fixosque & dominii, & subjectionis gradus esflagitat; qui quidem absque manifesto præjudicio, ac discrimine, violari non possunt. Me quod spectat; ita ego impensè diligo ecclesiæ, ac reipublicæ pacem, ut non possim cum pleniſſimo illo quidem charitatis Apostolo, non optare utinam exscindantur qui istam conturbant; campanasque omnes cupiam vel concordes, vel sanè elingues.

LXXXI.

Conspecto benè instructo convivio.

QVanta istic varietas est, carnium, piscium, utrorumque, neutrorumque? quasi & ars, & natura, saginationi nostræ, ac deliciis conspirarent; Meo certè tamen animo, nimio hoc omni, melius est quod est satis; Excessus iste oneri

oneri est & domino, & hospiti; Dolet mihi quidem cogitare, quis labor, qui sumptus conquirendis hisce tot cupediis necessariò insumendi fuerint; quantum cruciatus subierint tot misera animalcula, moriendo, ut superfluo semel sacrificio ventri immolarentur; Sed, & quanta accumbentibus pœna incumbit, usque sedendi, donec per omnia hæc fercula, suo quodam ordine transierint; quantum denique stomacho provinciæ demandatur, tot ciborum misturas unà concoquendi. Non ita austerè rigidus sum, ut largos hosce apparatus, ubi res postulat, parùm licere censeam; etiam Servatorem meum non semel convivio accumbentem comperio; & hoc non minùs, quam diuturnum illius jejunium unicum memoratur. Proculdubio, munificus Deus noster, creaturas nobis suas, non necessitatis ergò solum, sed & voluptatis, impertiit.

Excessus tamen isti, & rari sint oportet, & non nimii; & ubi sunt, non minùs patientiæ profectò, quam temperantiæ desiderant.

Optio si mihi mea detur, pauxillum mihi sit, cum pace, & charitate. Ille, cui quotidianum dimensum erat, triginta cori similæ, & sexaginta cori farinæ, boves triginta, centum oves, præter ferinam volucresque saginatas, precatur tamen, Da mihi panem sufficientiæ; Nullum mihi perpetuum convivium sit, præter bonam conscientiam; Ab istis vero lautis, largisque epulis, liceat mihi, pro & animæ & corporis sanitate, fame potius, quàm crapulâ laboranti, surgere. *Auditâ*

LXXXII.
Auditâ lyrâ benè pulsatâ.

INfinita fortassis esse possunt artis inventa, quorum possibilitatem, famæ talia alicubi posse fieri referenti, vix profectò crederemus; Si in rudiore aliqua, remotioreque mundi plagâ vixissemus, audivissemusque, fieri posse, ut ab excavatis, dolatisque lignis, bestiarumque illiis, motis parumper humanâ manu, tam suavis harmonicusque sonus ederetur, nos planè incredibile putassemus; nunc verò, cum hoc vulgò fieri, & videamus, & audiamus cotidiè, ne miramur quidem. Mirum non est si nos præcogitare nequeamus, sive genera, sive modos harmoniæ illius supernæ, quam a sanctis, angelisque in cœlo usurpari voluit Deus; cùm minima hæc quorum sensus noster facile convincitur, ita nimis admiranda videantur: Nosti tu, O Deus, infinitas, temetipsum, per creaturas tuas te glorificandi, rationes, quæ finitum ingenioli nostri captum longissimè transcendunt. Fac sapientiam tuam, potentiamque usque stupeam; simque adorando humilior, quam curiosior inquirendo.

LXXXIII.
Viso & audito pavone.

VIdeo hypocritarum non unum esse genus; Inter omnes alitũ species, hic, & pulcherrimus videtur, & sonat ingratissimè; ita ut hic hypocritam se præstet oculo: Sunt & alii huic adversi; uti merula, quæ nigra videtur, cantat tamen optimè; hypocrita nempe illa, auri est: Sunt & alii, qui & specie, & voce sat nobis placent, moribus vero ac gestu offendunt; qualis est psittacus, cujus colores venusti sunt, sonus non injucundus, mordere tamen solet ille, proximamque manum quamque unguibus impetere; hic, & oculo, & auri hypocrita est; Gradus tamen adhuc ulterior (præter irrationalium omnium exemplum,) eorum est, scilicet, quorum species, voces, gestus, moresque, non perplacere non possunt, corda tamen fœdissima sint, & horrendâ impietate plena.

Externæ venustatis non est, hypocritam facere non verè turpem, & odiosum; Quod ad me, curæ mihi sit, ut professio mea cum verbis, verba cum actionibus, actiones cum corde conspirent, utq; omnia hæc a Deo veritatis approbentur.

De

LXXXIV.

De ſcelerato quodam ſerìò pœnitente.

NEſcio mirernè magis, ſapientiam, an miſerecordiam Dei, in rebus humanis adminiſtrādis; Niſi ita flagitiosè peccâſſet hic homo, nunquam tam fœlix fuiſſet; Dum ſe inculpatè geſſerat priùs, gratiâ interim deſtituebatur; nunc, illud in quod inciderat, crimen, graviſſimam ipſi calamitatem ſuperintulit; humiliavit eum illa calamitas; humiliationis iſtius anſam arripuit Deus, homini oportunè convertendo; Ni pes illi unus in os inferni collapſus fuiſſet, nunquam profectò ita cœlo appropinquaſſet. Nemo hominum ita væcors, aut imbecillus eſt, ut cui parùm ſuppetant ingenium, vireſque & peccāndi, & peccato utendi peſſimè; una infiniti numinis bonitas eſt, quæ peccatum in ſe malum nobis commodum ac ſalutare poteſt efficere; O Deus, nihil nobis, peccatiſve noſtris debemus, quod malis noſtris melioreſcimus; opus tuum eſt, tua ſolius ſit gloria.

Ad

LXXXV.
Ad conſpectum Liliorum.

NOn poteſt non eſſe flos pulcherrimus, quem ſelegit Servator noſter, ipſi Salomoni, non quotidiano quidem habitu, induto, ſed ſplendore regio jam tum ornatiſſimo, conferendum; Certè nullus unquam rex terræ fuit, æquè, ac ille, glorioſus; Nihil ſanè produxit natura, regiæ magnificentiæ illuſtrandæ idoneum, quod ipſi defuit; Ille tamen, qui utrunque & Salomonem, & florem hunc fecerat, ait, Salomonem, vel regio apparatu inſignem, huic flori parem non fuiſſe. Quàm frivola eſt terrena iſtæc gloria, quæ tam facilè poteſt exuperari; quàm iniqui ſumus nos formarum externarum judices, qui ſpecioſas haſce plantas, quas ita laudat Creator, adeo contemnimus; admiramurq; viliora quæq; metalla, quæ ille, iſtarum habita ratione, contemnit; Quid verò eſt? nunquid iſtæ tam cita aritudine vileſcunt? at nos ipſi quid ſumus? Omnis caro fœnum, & omnis gloria hominis, ut flos agri: Vt nos æquè ſpecioſi eſſe non poſſumus, ita neque magis permanentes; O Deus, illa mihi ambitio eſto, tecum poſtmodò, albis indutum ambulare; Veſtem ſi ego iſtic ſtellis ornatam, cum ſuperbo Herode, geſtavero, ſplendida

ſplendida illa toga non me poterit a pediculis, vermiculiſve vindicare.

Inſiderem modò throno aureo, in domo eburneâ, cum iſtoc tamen flore minimè forem comparandus; æque certè caducus eſſe poſſem, non æque ſpecioſus; Quid refert pro florene, hîc, habear, an herba noxia; uterlibet ſim, areſcam neceſſe eſt; O tu, qui major es Salomone, indue me perfectâ juſtitiâ tuâ; Sic ego, in atriis domus Dei mei æternùm efflореſcam.

LXXXVI.

Visâ ſandapilâ floribus ornatâ.

QVæ nimis pulchra videntur, vix unquam a juſta ſuſpicione immunia ſunt; dum nil præter lignum hic fuit, nullus iſtoc flos decorabat; nunc ubi lignum hoc, olido farcitur cadavere, ſuaviſſimâ hâc florum varietate adornatur illico; abiegna hæc ſandapila, de ſe quidem ſuaviter redolet, fætidum vero hunc hoſpitem nacta, ita nimis florum adminiculo indiget, ut ne horum omnium ope, putridum hunc odorem evincere poſſit. Neque aliter ſe in vivis habet; perpetuus unguentorum aromaticorum uſus, maleſuavis cujuſdam odoris reatum ſecretum arguit; Idem etiam ſpiritualiter uſuvenit. Nimis gloriosa profeſſionis facies, internam aliquam fœditatem, quæ lucem refugit, vulgò innuit: partes magis pudendas, minuſque

minusque decoras, vestimus honoratiùs; Nimium ornamenti intolerandam deformitatem subindicat; Quod ad me, nil nisi mediocre, ac moderatum ostentem, ita neque fallam applausum, neque nimium merebor censuræ.

LXXXVII.

Conspectâ mundi fabrica.

VEl materialem hunc mundum cernere, bonum est; melius tamen, mundum intelligibilem cogitare; cogitatio hæc animæ quædam visio est, qua res sui similes, spirituales, scilicet immortalesq; contemplatur; quæ quidem objecta, sensibilia quæque non minus exuperant, quam spiritus materiam corpoream, substantia pura corruptibilem, Deus infinitus finitam creaturam transcendit. O Deus, quale illud Psaltis de te tui verbum est, Humiliare te nempe temetipsum, ut contempleris & quæ in cœlo sunt, & quæ in terrâ: Haud parùm nobis gloriæ est, vel infimam cœli partem contueri; Humiliatio verò quædam tui est; vel optimam cœli partem despicere; Quanta mihi fœlicitas erit adeo exaltatum iri oculos meos, ut te videant, cujus tam immensa est gloria, ut vel locum, statumque beatitudinis meæ videre, quoddam demissionis genus sit. Imò, ipsi illi Angeli, qui faciem tuam adspiciunt, ita glorioſi sunt, ut si quam unius istorum faciem intueremur,

intueremur, tantæ nos gloriæ diutius superesse non possemus; qui tamen interea faciem suam ab aspectu tui splendoris, abscondunt; Quot horum myriades, & throno tuo in cœlis, & scabello in terris, Sanctis istîc tuis, ministraturæ, sive adstant, sive provolvuntur.

Mundus ille tuus alter invisibilis, is est, cujus communio nos verè fœlices præstare potest. O Deus, si corpus meum hîc cum brutis, quorum terrenam substantiam participat, versetur; uniatur anima mea tecum spirituum Deo, &, ad insensibilis beatorum tuorum Angelorum societatis fruitionem elevetur; fac præ manu intercedat mihi cum civibus, rebusque cœli tui sancta quædam familiaritas, neque sim futuræ gloriæ hospes, ac peregrinus.

LXXXVIII.

De vespæ aculeo.

QVàm minima possunt vel maximis molestiam facessere; mus elephantum, culex leonem, imo vel pulex gigantem, vexare potest; Ecquod telum minus esse potest vespæ aculeo? quantum tamen doloris, vel ex tantillo hujus ictu sentio? vix visibilis ista acies, quàm venenavit, quàm tumefecit mihi carnem? Sed & non parum dolori addit, partis teneritas quædam, & mollities. Quòd si vel iratæ muscæ tactu minimo, sic torquear, quomodo ferre potero

potero dirum cruciatricis conscientiæ stimulum ? ut pars illa, & maximè agit, & sentit exquisitissimè, ita, vulnus quod sibi infligit, necesse est, ut supra modum grave sit, & dolorificum : tutiùs profecto quis inter crabronum examina volutaretur, quam uni hujus cruciatui subjiceret. O Deus, quicquid de me foris fiat, da mihi pacem domi; & quicquid caro mea patiatur, animam mihi sanam servato; & incolumen.

Ecquod verò sic cruciato remedium, nisi parte affecta melle statim illita ? Ea sola medicina dolorem minuit. Quàm prope noxam collocavit remedium natura ? Quandocunq; cor meum peccati aculeo pungitur, sola tua dulcissima, O Servator, pretiosissimaque merita mitigare dolorem ac sanare vulnus possunt. Illa medendi virtutem habent, da mihi unâ applicandi gratiam ; pharmacum hoc licet certissimum, dolorem meum faciet salutarem : sic ego cruciatui meo gratulabor : Bonum mihi est quod sic fuerim afflictus.

Viso

LXXXIX.

Viso reo pro Tribunali consistente.

QVanto cum terrore pro tribunali stat reus iste? tremit illi manus, dum probationis ergò, elevatur; motitantur timore labia, dum se insontem pronunciant; vel ante judicis sententiam damnat illam facies pallida & consternata; ante carnificis manum, mortem illi metus infert; Iudex tamen iste imbecillis homo est, post non multos dies moriturus ipse; sententia, quam fert ille, mortis, jamdudum a naturâ ipsâ in hominem quemque, vel innocentissimum, lata est. Sed & actus ille mortis, quem per eum lex infligit, brevis, & momentaneus est. O Deus, quanto cum horrore consistet coram treniendo tribunali tuo peccatrix reprobi anima, in die magni illius confessus, universalisque judicii; terrebit eam infinitæ majestatis præsentia; ferox ac clamosa conscientia eam accusabit; deformium ac terribilium dæmonum legiones in procinctu stant, rapere, eam ad supplicium paratissimæ, ignis inextinguibilis horrenda vorago præcipitandam expectat; quam denique non minùs confundit gloria judicis, quam crudelitas carnificum; ubi sententia inevitabilis est, & pœna sempiterna; Quorsum vero non ita me sagacem, prudentemque reddunt terrores hi tui, O Deus, ut secretum

cretum quoddam, in animam meam actioneſque, judicium exerceam: adeo ut a corde meo abſolutus, a te parùm condemnor; & a meipſo judicatus, non damner cum ſeculo.

XC.

Audito galli cantu.

QVam aſperè ſonuit vox hæc in aure Petri, imò cor illi plane transfixit? ſæpe quidem audierat is alitis iſtius ſonum, neque quicquam illo priùs movebatur, nunc vero, is alitem geſtabat alium in pectore, magis ſonorum; cujus canori accentus, cum hiſce conjuncti, conſcium male diſcipulum penè exanimarant.

Feſſus labore agricola, cum a dulci ſomno, primo mane, a familiari hoc, nativoque horologio excitatur, non ita ſuccenſet moleſtæ huic avi, nequè adeo vexatur intempeſtivo hoc ſono, ac Petrus fuit, ubi volucris iſtæc expergefecit illum ab alto ſopore conſcientiæ; & ad tempeſtivam reſipeſcentiam revocavit. Non aliter cecinit gallus iſte, quàm alii ſolent; neq; diſcrimen notarum ſuarum ullum ſenſit; Divina manus fuit, quæ matutinos hoſce accentus ordinaverat, ſummonendæ pœnitentiæ; Qui prædixerat, hoc, & prædeterminaverat itidem; non potuit non tunc canere ales ille; omnis, quantumvis confuſus, ſtrepitus, in Pontificis maximi aula non

potuit ſonum hunc ab aure Petri intercipere, ac detinere; At, O Servator, ſupereratne tibi hoc otii, dum pro tribunali ſtabas injuſti illius, crudeliſque judicii, inter ſanguinolentam inimicorum turbam, dum furorem ipſorum ſentires, tuamque expectares mortem, ut aurem dares Petrinæ reſipiſcentiæ monitori; auditoque hoc ſemel, retorqueres oculos in renegantem, execrantem, abjurantemque diſcipulum? O miſerecordiam ſine modo, ſupraquè omnem noſtræ admirationis potentiam, temetipſum negligere, præ peccatore; unius advertere ac irritare pœnitentiam, cum jam vitam tuam pro omnibus depoſiturus modò eſſes.

O Deus, æquè tu ſemper miſericors es; Æquè tibi chara eſt electa quævis anima; Fidelium monitorum tuorum ſonus aurem meam uſque feriat, & miſerecordium oculorum tuorum radii ſaucient cor meum; ſic ego exibo, & flebo amariſſimè.

XCI.

De cogitationum varietate.

VBi cogito quàm ab hoc vitæ momento perdet æternitas; miror poſſe me quid aliud, præter cœlum, meditari; Vbi video cogitationum mearum diſtractiones varias, vitæque meæ aberrationes, miror rurſum, quomodo ita poſſim faſcinari, ut cœlum hoc, quod credo, adeò obliviſcar:

obliviscar: Quod unum modò facere possum, illud est, vanitati meæ succensere.

Non ita variæ essent cogitationes meæ, si rectæ forent omnes; pro uno directo tramite mille sunt devia, Vt unum tantùm cœlum est, ita una est, quæ eo ducit, via; viva illa nempe via, in quâ, fide & obedientia ambulo: Quo perfectiora sunt omnia, eò se magis ad unitatem illam, quæ perfectionis omnis centrum est, reducunt; O tu, qui unus es, idemque infinitus, retrahe cor meum ab omnibus vagis, inutilibusque cogitationibus; affigeque me tuo cœlo, tibique ipsi, qui cœli illius cœlum es; Nulla mihi, nisi in te, vita sit, nulla cura nisi te fruendi, nulla nisi gloriæ tuæ ambitio; Fac me sic ante tempus imperfectè fœlicem, ut, ubi tempus non erit amplius, perfectè beatus esse possim per omnem æternitatem.

XCII.

Ad conspectum meretricis plaustro exceptæ publicisque contumeliis expositæ.

QVanto cum strepitu, ac tumultu, zeloque publicæ justitiæ punitur peccatum hoc? neque pleniores sunt plateæ spectantium oculis, quam clamoribus insectantium: Contendit unusquisque odium facti aliquo vindictæ

ſymbolo teſtari; cænum hic, ille aquam, alius quis, ova putrida in miſeram conjicit meretricem; nec quo certe minore ſupplicio digna illa eſt; at nemo, interea, domum reflectit oculos, ut ſe videat; nullus in charitatem peccaverim, ſi dixero, multos juſtæ huic pœnæ inſultare acriùs, qui meruerint graviorem. Nos homines externo quidem ſcandalo peccata metimur, ſed Deus ille ſapientiſſimus, ſanctiſſimuſque, (cui ſoli peccamus) ad intrinſecæ iniquitatis modum, ſecretamque voluntatis & juſtitiæ ſuæ violationem, ea ſolet æſtimare; Atque ita, quæ nobis leviuſcula, gravia illi delicta videri ſolent; Nos fatui, Davidis adulterium plauſtro ac tympanis probrosè excipiendum cenſuiſſemus, numerationem autem populi, vix culpæ quidem loco habuiſſemus: Sapientiſſima vero Dei omnipotentis juſtitia multum in hoc comperit criminis, quod nos ne accuſaſſemus quidem. Proculdubio plus eſt in ſecreto quodam Atheiſmo (quem mundus cenſurâ notare aut neſcit, aut parum curat) flagitii, quàm in adulterio quovis turpiſſimo. Publica peccata plus habent pudoris, privata plus fortè habere poſſunt reatus; ſi illorum inſimulare me nequeat mundus; ſat eſt poſſe me animam meam incuſare graviorum: Geſtiant alii, quantum volunt, in publicis hiſce ſuppliciis; miſereat me peccati aliorum, ſenſuque mei humilier.

Ad

XCIII.

Ad Roſæ odorem.

ODoratus, unus quidem eſt ex ſenſibus infimis,& qui minimo omnium inſerviat uſui; ex iis tamen quinque, nullus eſt, qui æquè exquiſitam voluptatem recipit, redditve; Nihil quidem terrenum (ut mihi videri ſolet) tam perfectè ſenſum ullum delectat, quàm roſæ primæ odor, olfactum. Ita ordinavit ſapientia, & benignitas Creatoris, ut ſenſus ii, qui magis affines ſunt corpori, terræque illi ex quâ corpus fit, ſuaviſſimè afficerentur illis rebus, quæ ex terra genitæ ſunt; ii autem, qui magis ſpirituales ſunt, pluſque cum animâ affinitatis habent, voluptatis ſuæ perfectionem, velut ſeculo illi alteri ſervatam, aliundè expectarent; Tunc, & ibi ſolùm, viſus meus, animam meam præſtabit æternùm fœlicem.

XCIIII.

Ad conſpectum ſyngraphæ lacerat æ & irritæ.

QVamdiu valebat illud chirographum, ego membranulæ meæ ſervus eram; duplex erat obligatio mea, ſolutioni una, altera vero, pœnæ; nunc vero ubi adimpletur condicio, ſolviturque debitum, quid aliud eſt niſi irrita quædam chartula, nulli uſui idonea, niſi forſan, ut teſtis ſit ſuæ fruſtrationis, nullitatiſque. Neque ſe habet aliter ſevera lex creatoris mei; extra Chriſtum perfectè valet, vigetque, meque vel ad abſolutam, quam præſtare nequeo obedientiam, vel ad cruciatum exquiſitiſſimum mortemque æternam, quam ſubire nequeo, neceſſariò obligat. Nunc verò, cum illam Servator meus caſſatam penitus (quoad rigorem, maledictionemque) cruci ſuæ affixerit, reſpicio quidem hanc, ut prioris periculi & ſervitutis monumentum; Hinc probè novi quantum debuerim, quantum nomine meo ſolutum fuerit; Directio ejus perpetua eſt, obligatio ad mortem evanuit. Immunis ſum a maledicto, qui ab obedientia mea nunquam ero immunis; O Servator, tu tibi ſume gloriam, da mihi pacem.

Audito

XCV.

Audito naufragio quodam.

TErra, & aqua, uti benefici largitores sunt, ita, & voraciſſimi etiam receptatores: ut materiam, ſuſtentationemq; ſublunaribus quibuſque ſuppeditant, ita & eandem totam non multo poſt reſumunt, fructum uteri ſui tandem avidè, inſatiabiliterque deglutientes.

Ex his tamen duobus, terra magis munifica eſt, & crudelis minùs; hæc etenim, ut pluſculum alimoniæ, opum, ſupportationiſque ſubminiſtrat, ita vix quid unquam a nobis recipit, quod nos ipſi non lubentes ei reſignaverimus, quodque in eam, vi quadam naturæ, non ſponte recidat; Vbi aqua, ut non multum nutrimenti, præter paucula quædam ad ornatum, confert, ita nos, noſtraque, violenta manu rapere parata eſt; quæque nunquam dederat, deſubitò auferre; Nulla nobis metalla precioſa elargitur, & tamen, momento temporis, multos auri, argentique acervos unà diripit; Nihilominùs tamen, non obſtante quotidianæ hujuſce rapinæ triſti experientiâ; quam multos videmus indies, quibus firmam pedibus calcare terram ſatis liceat, miſerecordiæ maris confidere etiamnum auſos; Imò, quot ubique occurrunt, qui cùm vix dum periculoſiſſimum naufragium evaſerint, fidei tamen inſtabilis

illius & male-fidi elementi se adhuc concredere non dubitant. O Deus, quàm nos audaces sumus, ubi merito diffidere deberemus; quam diffidenter timidi, ubi certissima obvenit causa fiduciæ. Quis unquam, O Domine, in benignissimam providentiam tuam, firmissimaque promissa recubuit perperam? Istic tamen, fidem nostram anxiè retrahimus, excusationesque cudimus incredulitatis; quòd si Petrus undas illas, solidum sub pedibus suis pavimentum senserit, dum confidenter calcaverat illius anima, ubi tamen fluctus decumanus, flatusque paulo violentior hominem unâ adoriri consentiunt, langueſcere jam fides ejus, ipse vero subsidere statim incipit. O Deus, doce me illic dubitare, ubi nihil præter incertitudinem comperire certus sum; & ubi nulla potest subesse dubitationis causa, securè semper confidere.

XCVI.

Viso cœlo sereno stellis referto.

EMpedoclem profectò culpare nequeo, qui vitam, in terra traducere se velle professus est, solùm, ut cœli faciem intueretur; certè si nihil nobis præterea negotii foret, satis hoc pensi esset, in hac infimâ mundi parte adspicere, & observare scintillantia illa cœli luminaria, super capita nostra regulariter circumvolventia,

ventia, eorumque ſitus, molem, motus; Chriſtiani verò opus longè nobilius, excellentiuſque eſt; apertum eſt illi cœlum, is ultra velum cernere poteſt, altiùſque ſupra has ſtellas, quam diſtant a nobis ſtellæ, proſpicere; ibique tantum gloriæ notare, quantum tam ſpecioſo, ac magnifico pavimento reſpondere poſſit; quo quidem conſpecto, mirari non poſſum, ſi vas illud electum, tam fœlicis mutationis gloriam ambiens, terrã hanc derelinquere vehementer cupierit. O Deus, ego ob hæc quæ oculis uſurpo meis, infinitatem tuam ſummopere laudo; ſed ſi velum tibi placuerit retrahere, tantillum, fideique meæ oculo intimam glorioſæ fabricæ tuæ partem repræſentare, non aliam quidem iſtic beatitudinem deſiderabo; Neque majoris favoris capax eſſe poteſt anima mea, quam ut hæc videat, fruaturque poſtmodò.

XCVII.

Auditorumore belli.

DEus bone, qualis laniena jam pridem factus eſt orbis Chriſtianus? Quàm mactantur homines, ut muſcæ, ſanguiſque inſtar aquæ effunditur? Certè quidem, crudelitas, & ambitio magnatum, tot millium pereuntium animarum, rationem, (diram illam quidem, triſtiſſimamq; olim redditura eſt; Iuſta equidem arma nullus damno; illa non minùs neceſſaria ſunt,

quam injuſta ſunt humano generi infeſta. Etiã Michael & Angeli ejus pugnant; Sed & titulus eſt ipſius Dei, Dominus exercituum: Sed, væ homini illi, quiſquis demum fuerit, per quẽ ſcandalũ hoc venit; Iuris alieni uſurpatio, juramentorum contractuumque violatio, zeluſque male-ſanus, rei ſunt publicæ hujus internecionis, Privatorum hominum injuriæ lachrymis facile lavantur; principibus verò, rerumque publicarum adminiſtratoribus illatæ, vix quidem ſanguine diluuntur. Sine dubio horrendus ille cometa, non certiùs portendebat bella hæc, tam fera, ac diuturna, quàm bella hæc mundi finem præſagiunt; Nunquam lite quadam vacabat terra, ex quo tres tulit incolas; ſed tam univerſales diſcordiarum flammæ, ex quo Chriſtianus orbis extitit, nunquam profectò exarſerunt; O Servator, quid mihi aliud, iſta ſeriò cogitanti, occurrit, niſi te, qui univerſalem pacem, per orbem totum in priore adventu tuo, obtinere voluiſti, ſtatuiſſe etiam, ut in ſecundo adventu tuo bellum non minùs univerſale terram exerceret; pax illa mitiſſimæ præſentiæ tuæ ſternebat viam, bellum verò iſtud formidandæ ac terribili.

XCVIII.

Puero ejulante.

NOn sine justa ratione jubet Apostolus, ne quoàd intelligentiam pueri simus; Quam fatui semel sumus omnes? Lachrymamur primulùm ridemusque, quorsum vero utrumque facimus planè nescimus; non sat nobis ingenii suppetit ut indicio aliquo innuamus, quid nos lædat, aut de quo conqueramur; os quidem detorquere possumus, hac, illàc; ubera verò quæritare parum novimus: quod si præsto fortè, non sit adjutrix quæpiam, tantùm plorare, motitari, mori deinceps possumus. Posteà verò, ubi menses aliquot nos docuerint, forsan, inter res personasque aliquantulum distinguere, tricas quasque, etiam maximè nocivas, stridulo fletu prosequimur; & ubi nulla subest causa alia, ejulamus modò ut nosmet ejulantes audiamus; & sono majore victi, conticescimus; quin & solo dentitionis dolore ita morosi sumus, ut nihil quicquam nos placare possit; quod si qua priorum, quæ olim placuerunt, næniarum, nobis sedandis porrigatur, abjicimus quæ habemus, si quæ cupimus habere, parùm suppetant; Nec ignem metuimus, nec aquam; nihil nos terret præter aut virgam, aut spectrum aliquod fictitium. Fallit nos parentum nostrorum notitia; nec quem agnoscimus amicum;

amicum, præter ſutorem veſtiarium qui novam adduxerit tunicam; aut nutricem, quæ nos ornaverit bellulè: Quo propriùs accedit ad diſpoſitionem hanc maturior ætas noſtra, eò magis pueriles ſumus, noſtráque & aliorum cenſurâ digniores.

Rurſum verò, non minore de causâ præcipit Apoſtolus, ut, quoad malitiam, pueri ſimus. Parvuli iſti verè innocentes, nullâ ſecretâ laborant malevolentiâ; placantur ferè citiùs quam irritantur; quòd ſi quis injuriam illis intuliſſe viſus fuerit, ubi alapa nutrici porrigitur, quà offendentem cædat, ſedantur illico; eodemque momento manum exerunt, reconciliationis ergò, ſeque in provocantis brachia dedunt ultrò: Vbi autem vel moroſiſſimi ſunt, cantilenâ aliquâ ſuaviore ad priſcam quietem reducuntur. Vetus verbum eſt, Senem bis puerum eſſe; fœlix vero eſt (inquam ego) qui ſic ſemper puer manet; Magnæ imperfectionis eſt ſcientiâ deſtitui; e duobus tamen minus malum eſt ut quis intelligentia puer ſit, quàm vir malitiâ.

XCIX.

Incunte morbo.

MEâ quidem unius culpâ fit, quod ego iſtud nõ expectaverim; omnia ſuas viciſſitudines. ſub-

subeant necesse est; Multos ego serenos detrivi dies, non erat quod non aliquando nubes, & turbines præsentirem : si modò potuissem ego semper bene agere, absque omni peccati mistura; perfectam fortè sanitatem merito speràssem; sed, cum obedientiam meam multis defectibus vitiosis, enormibusque delictis interspersérim, cur mihi ægrè est, misceri morbum valetudini ? Quid nunc sentiam, novi; quid deinceps perpessurus sim, non dignus sum qui sciam : Vt tempora mea, ita rerum mearum mensuræ, penes sapientissimum, benignissimumque Deum sunt; Illud me solatur unicè, qui mihi immisit mala hæc, modum etiam iisdem malis præstituisse; si gravia sint, scio esse justa: maximum eorum quæ ego ferre possum, minimum est eorum, quæ perpeti meruerim : Quieti indulgere vellet natura, sed, o Deus, quicquid fiat de cadavere hoc meo; jure bono tu gloriam tuam respicis ; Ego peccavi, necesse est vapulem, miserecordiæ tuæ ingens gloria est, corpus meum verberare, ut animam serves ; Pessimum morbi dolor est ; pessimum doloris, mors est ; Dolorem quod spectat, si gravis is sit, diuturnus esse nequit ; si diuturnus (illud nempe discriminis est inter terrenum hunc & infernum cruciatum) gravis esse non potest : Mortem vero quod attinet, & inevitabilis illa est, & haud parùm benefica; ibi definit miseria mea, incipit gloria; Benè locantur pauci gemitus ubi præludio sunt immortalis gloriæ;

Quicquid

Quicquid sit, nuntius tuus, O Deus, dignus est qui summâ gratulatione excipiatur, Dominus est ilicet, quid vult, faciat.

C.

Promisso quodam vehementius postulato.

VErum est illud quidem, honestum quemq; verbi sui semel emissi servú esse; ubi promiserim, debitor sum; debita autem, & postulari possunt, & solvi necesse habent: Multum tamen est, in obligationum nostrarum generibus, discrimen. Quædam pollicemur, quòd debita sint; quædam verò, eo solo nomine debentur, quòd ultrò promiserimus; posteriora hæc, quæ mera sunt favoris, & beneficentiæ spontaneæ vincula, nos absolutè quidem ita ligare, ut quicquid interveniat in expectante mali, necessariò teneamur, (quanquam maximo cum nostro incommodo) præstare promissum, planè nequeunt. Pollicita quæque gratuita capacitatem quandam in recipiente semper præsupponunt; quâ demptâ, ipsâ nos communis æquitas liberat, & absolvit,

Gladium quendam accuratè sculptum amico cuidam meo promiseram, is, intereà temporis in phrenesin incidit; quid? nunquid hunc aut mittere teneor; aut statim arguor violatæ fidei qui non miserim. O Deus, merito quidem audis tu Deus veritatis; neque minùs impossibile

impossibile est, ut tu fidelis non sis, quam ut esse desinas. Quoties pollicitus es tu, nihil quicquam boni tuis defuturum, quoties tamen audivimus filios tuos charissimos fame, & inedia laborâsse: Quid? vacillatne ergo verbum tuum, nostrisque cavillis obnoxium erit? Absit, absit, ut cogitationes nobis occurant ita audacter impiæ: Minimè verò; Quæ gratiam externam spectant promissa, nunquam non cum certâ quadam, condicionis sive capacitatis nostræ, sive expedientiæ subintelligentiâ, proponuntur.

Vides tu scilicet rerum omnium affluentiam, quietemque, exitio nobis fore; amor tuus noxio nos beneficio cumulare detrectat; digni sumus qui infestis perniciosisque favoribus puniamur, si prudentiam tuam, curamque eximiam in nostrâ hac indigentia grato animo non agnoscamus.

Sufficit nobis abundè, miserationum tuarum optimas quasque, debitas nobis esse, quia ate promissas; Non possumus nimis confidenter poscere, quod tu certissimè largiri promiseris, largiendoque nos æternùm beatos præstiturus es.

Mus-

CI.

Muscis quibusdam conspectis.

QVoties muscas istas, culices, ac vermiculos intueor; Est sanè quòd cogitem; Quid sum ego infinito creatori meo, plus quàm illi? Quòd si hi, rationis meæ participes essent, quidni conditorem suum compellarent, cur tales facti sint; cur tam inutiles vivant, tantoque cum neglectu moriantur? Et si mihi æque ac illis deesset ratio, sorte ego quavis, quemadmodum & illi, sat bene contentus forem. Ratio, quâ præditus sum, non a meipso profluit; illam qui mihi solus indidit, potuit & istis non minus dedisse, meve, si visum fuisset, non minùs quam istos, rationis expertem condidisse; Non est quod me morosum, ingratumque reddat major illius benignitas. Quicquid sim, quicquid habeam Deo meo acceptum referam; quicquid defuerit, absit ut cum ipso expostulem.

CII.

Viso zelote quodam fanatico.

COrpora noſtra de novo formare gratiæ propoſitum non eſt; ſed iis uti potiùs, prout diſpoſita invenerit. Ingenia moreſque hominum ſequuntur, ut plurimùm, humorum in corpore qualemcunque temperiem. Iſta humorum mixtio, gratiâ inſuper operante, efficit ſtupendam illam varietatem, quæ in religiosâ quaque profeſſione elucet; Cùm in animum triſtem, mæſtumque, gratia inciderit, nihil heîc affectatur, niſi moroſitas quædam, & ſingularis vitæ auſteritas; licitæque, & probatæ libertatis tetrica repudiatio; nihil denique præter duriſſimæ ſeveritatis, & theſes, & praxin aſſiduam: Cum verò, e contrà hilarem ac jucundum beârit gratia, ad libertatem lætitiamque tendunt omnia; eæ cogitationes nunc maximè arrident, quibus, ad lepores, & feſtivitatem quandam cor dilatari poſſit. Maximum arguit in ſapientiâ Chriſtiana profectum, poſſe inter ſimplicem gratiam & nativum cujuſque ingenium (quæcunque demum profeſſio ſit) diſcrimen ſtatuere; debitam Deo gloriam tribuere, propriaſque hominibus infirmitates.

Conſpecto

CIII.

Conspecto sordido quodam canalium expurgatore.

HOminum animos accommodavit infinita Dei providentia ipsorum condicionibus quibuscumque; Si plebeii magnatum animos gererent, de servilibus quibusque officiis, actum penitus esset: Omnes nempe imperare vellent, vivere posset nemo. Et si magnatibus inesset sordidum mancipiorum ingenium, actum itidem esset de ordine, & obsequio, quia nemo sic quidem imperitare noverit; nunc verò ex hac horum discordia eruit, ordinavitque Deus, optimâ regiminis, & pacis harmoniam; eo nimirum, quod necessarius utriusque sortis in se invicem nexus cogat unumquemque, proprium, in quo positus est, ordinem usque sustinere; eaque præstare officia, quæ ad sui, reiq; publicæ tutelam maximè expedierint. Vt itaque inferiorum est Deo benedicere, ob superiorum merita, & potestatem, ita, neque minùs superioribus incumbit, ob inferiorum humilitatem, & observantiam gratias ipsi habere maximas; quique mediæ condicionis sunt, pares, utrorumque nomine, referre oportet.

De

CIIII.
De perſpecillis ſuis.

ISta ego intueor non ut objecta, ſed ut adjumenta; neque ut in ipſis viſio mea terminetur, ſed per iſta tranſeat, eorumque adminiculo, alia quædam viſu digna clariùs conſpicetur. Multa hujuſmodi ſpecula habet anima, uſurpatque; Per creaturarum ſpeculum ad potentiam, ac ſapientiam creatoris fertur oculus; per ſcripturas, ad magnum redemptionis myſterium; cœleſtiſque hæreditatis gloriam; per Dei beneficia, ad immenſam ipſius miſereordiam; per judicia, ad juſtitiam ejuſdem incomprehenſibilem: Verùm, ut mea hæc perſpecilla facultatem in oculo ſupponunt, nec mihi cæco poſſunt viſum impertire, ſed lippienti tantum clariorem reddere; ita, neque poſſunt iſta creaturarum, ſcripturarum, beneficiorum, judiciorumve ſpecula, poteſtatem mihi indere, beatifica illa objecta quoviſmodo apprehendendi, niſi & oculum fidei habuero, cui iſta demum præſententur. Certè hæc qualiacunque auxilia infideli, pariter ſe habent, ac cæco perſpecilla; ut naturales oculi, ſic etiam & ſpirituales ſuos habent caliginis gradus; peſſimè autem de ætate meâ merui, ſi dũ defecerint paulatim naturales iſti ocelli, altera illa ſpiritualis acies non & perſpicacior indies, & firmior evaſerit:

Etſi,

Etsi, ubi me vel optimè habuero, nunquam non perspecillis mihi opus erit, donec tandem videro, uti videor ipse.

CV.

Visis atomis in Solis radiis.

QVàm inquieto cursu atomi istæ minutulæ, sursum, deorsum in radiis solaribus motitantur; dum fixi interim hærent montes, nec unquam, nisi motâ terrâ ipsâ, moveri solent: Sic levia, ac operosa ingenia nunquam non agitantur, multo cum laboris dispendio, fructu penè nullo; dum solida, & profunda delitescunt, nec nisi necessitate quâdam impellente, prodeunt: Esset modo atomorum motus iste utilis æquè, ac inquietus, atomus ego quàm mons esse malim.

CVI.

Conspecta vesicâ recente.

SVum unicuique rei tempus oportunum est; vesica ista, ubi semel peraruerit, nullo quantovis flatu distenditur; recens jam & humida, intumescit illico tota, halituque vel leniſſimo dilatatur; Neque aliter se habet cum hominum indole, ac ætate; si puerum adhuc tenellum, literarum,

terarum, virtutisque præceptis institueris, mirum quàm facilem se geret, quàm suaviter eruditionem, ac pietatem omnem imbibit. Sine illum modò, donec longiore tempore, pravoque exemplo induruerit; donec malis se habitibus obfirmaverit, & vitiosis cupiditatibus contractus, quasi, compressusque fuerit, nunc indocilis fit penitissimè. Citius jam vesica ista rumpi sanè quàm distendi poterit.

CVII.

Viso quodam dormiente.

NVllius ego artem miror magis, quàm illius, qui nihil cogitare profitetur, nihilque agere; sed & illius, qui se absque ullo insomnio dormire posse ait; Siquidem, irrequieta res est animus humanus, qui licet corpori det veniam (mortali quidem illi, ac terrenæ moli) ut quieti indulgeat; ipse tamen, spiritualis cum sit, eoque nomine activus, & indefessus, continuo motu agitatur. Da mihi mare tranquillum undique & immotum; solem qui non luceat, oculum apertum, qui nihil tamen videat; ego concedam identidem animam rationalem esse posse ociosam; Possibile quidem est homini, ex naturali, sive accidentaria forsan stupiditate, cogitationes suas proprias non sentire,

(uti

(uti & adeo distrahi aliquando contingat oculum, aurem ve, ut proprium sibi objectum neuter percipiat;) interea tamen illud vel hic cogitat, cujus fortasse rationem reddere non potest: quemadmodum sæpiùs ita elabuntur nobis insomnia, ut phantasmata nostra postea repetere, & revocare nequeamus.

Illi ego me potiùs in disciplinam tradiderim, qui plura simul cogitandi artem profitetur; Motus instantanei spiritibus magis conveniunt, quàm plumbea quædam quies, ac pigritia; Cum anima mea nunquam non agere aliquid gestiat, curæ mihi erit, ut semper benè agendo occupetur.

CVIII.

Viso cranio humano.

MIror ego antiquorum cùm Græcorum, tùm Romanorum morem, quibus solenne erat, media inter epula, mortui cranium convivis apponere; eo quidem fine ut discumbentes liberiùs genio indulgerent, & ad pocula, hilaritatemque solutiores ferrentur; quod quidem spectaculum (ut mihi videtur) terrorem potiùs incutere, & (si quod aliud) luxurianti-bus frænum injicere potuisset; Verùm, quicquid illi demùm fecerint, qui nihil amplius post mortem supereſſe crediderunt; ideoque breve cogitantes ævum, & voluptatum, & vitæ

suæ,

suæ, incitarunt se, eo quidem acriùs, ad liberiorem libidinis suæ usum prosecutionemque, quò minùs diutule illâ frui liceret; nobis certè, qui Christiani sumus, eoque nomine, haud ignari vitam hanc breviculam, ad futuram gaudii, vel pœnarum æternitatem, viam sternere, sed & sumptuum quoque rationem, a nobis post epulas tandem exposcēdam, nihil est quod libidinis æstum magis temperare possit, impetumve appetitum cohibere, quàm ut de vitæ fragilitate, mortisque certitudine sæpiò semper meditemur.

Ecquis ventrem saginare vellet ut vermibus epulum instruat? Ecquis ita desiperet, ut momentaneis peccati blandimentis, ea quidem lege, ut pœnas in æternum duraturas denuò luat, se totum addiceret? Me quod spectat; videor mihi audire cranium hoc, haud aliter quam sic me allocutum. Ne quid temporis prodigas; Et tu moriturus es; optimis quibusque operam impendas; non licebit diu benefacere, sic age ut bene valeas æternùm.

Ad

CIX.

Ad conſpectum Scævæ cujuſdam.

VEtus eſt faciliſq; obſervatio illa; ut ut Senſus dexteriores, finiſterioreſque æquè activi vegetique ſint; membra tamen dextrorſum poſita, finiſtris aliquanto eſſe fortiora; quia ſcilicet ſæpiùs, magiſque exercentur; Vnde etiam ſequitur, quòd cui manus finiſtra magis in uſu eſt, eidem & brachium finiſtrum, dextro dexterius, validiuſque ſit; Neque aliter in anima ſe habet; Facultates noſtræ intellectuales exercitio plus roborantur, ocio vero langueſcunt. Novi ipſe concionatores egregios, diſputatoreſque acutiſſimos, qui tamen utrique, hoc, quicquid erat artis, deſuetudine paulatim perdiderunt: Alios verò, indole quidem mediocres, qui frequenti exercitio ita demùm auxerint, ut non contemnendum utriuſque facultatis modum fuerint aſſecuti.

Malo mihi deſint egregiæ animi dotes, quàm ut ego illis deſim. Carere iſtis mihi vitio non erit; vitio certè, eſt, non bene uti.

Conſpecto

CX.

Conſpecto tuguriolo pauperculo vetere, nudato tegmine ſtramineo, caduco &c.

INfirmæ ſenectutis aptius emblema cogitari non poteſt: Ecce enim parietes lutoſi, jamq; modò in pulverem abituri; tectum rarius, detectumque, recurvata ſtatumina, obſcuræ fractæq; feneſtræ; domus denique tota in domini ſui caput illico ruitura. Corpus vel validiſſimum caſa vilis eſt, tenuiſque; ſi recentiore, & meliore ligno conſtructa, qualem tamen tempus æque facilè corrumpet, iſtâque non minus ſordidam ac lacinioſam relinquet; & quæ forſan incendio, tempeſtatibus, hoſtiumque violentâ impetitione citius corruet. Hoc ſibi imprimis curandum homines proponere ſolent, ut bene habitent; Alii quidem ſibimet ædificant, ſplendidè forte ſatis, at parùm ſolidè ſtabiliterque; Alii poſteris, firmiter ſatis, at non altè, nitidèque: Fœlicem verò illum qui ædificat æternitati; firmitudine, ſplendore, ac ſublimitate nihil infra cœli ſupremi contignationem æmulatus.

CXI.

Conſpecta quadam gemmâ luculen. â.

QVam puri, verèque precioſi ſunt uniones iſti; ex imâ tamen maris fæce deprompti; Ecquis vel viliſſimâ ſe natum origine conqueritur, qui eximias haſce naturæ delicias, ſic conſpicatur oriundas? Conchylia hæc, quæ ſexu carent, atque ideo ex merâ putredine ortum deducunt, quam glorioſas edunt gemmas, quibus & ornare ſe ſolent, & ſuperbire maximæ orbis dominæ? Non externâ quadam ſpecie, ac eventus probabilitate æſtimanda ſunt, magna Dei opificia; qui omnia e nihilo eduxit, quam facili negotio eruit ex obſcuritate gloriam?

Visâ

CXII.

Visâ quadam antepyrâ.

QVàm similis mihi videtur antepyra hæc, inter me & ignem tam commodè interjecta, fido cuidam patrono aulico, cujus interceſſione abardore injuſtæ potentum iræ, quo, immeritò forſan (abſque hoc foret) mihi torreri contingat, tutò ſervat, protegitque : Quòd ſi interpoſitio benigniſſimi Servatotis mei, unici mihi in cœlis patroni, tueri me velit a meritiſſimâ excandeſcentiâ magni illius Dei, (qui ignis conſumens eſt) quàm ego verè beatus fuero ?

CXIII.

Viso Petasite, vel, Bardanæ quam vocant, folio largiore.

NEque vitis, nec quercus, nec cedrus, nec quæ alia, quam novi, arbor, in totâ hac mundi plagâ, æquè amplum edit folium, ac herbula hæc; quæ tamen post satis longam expectationem, nihil quicquam profert præter lappam, inutilem, molestamque; Ita neminem omnium plus religiosæ professionis ostentare vidi, quàm hominem ignarum; cujus malèfervidum ingenium nihil fructus edit præter seditiosam quandam Ecclesiæ, in qua degit, perturbationem. Nimia boni species non tãto melior est omnino nullâ, quantò fructus malus est nullo deterior.

Audito

CXIV.

Audito aviculæ cantu.

NImio quam probabile eſt, inter animalia omnia rationis expertia, aves, ſonorum dulcedine maximè delectari; quò fit, ut & iſtæ tantum temporis cantando deterant; & imitandis hominum modulationibus haud parùm fint aptiores; Actionum frequentia (modò voluntaria fuerit) arguit voluptatem quandam complacentiamque in iis quæ facimus; voluptas vero illa nos reddit, & agendi peritiores, & magis capaces perfectionis cujuſdam, in iis, quibus jugiter exercemur. O Deus, ſi in lege tua delectationem meam omnem locavero, hanc unam meditabor alacer, audax eloquar, præſtabo ſedulus, fœlixque.

CXV.

Conſpecto quodam oſcitante.

SI quis realem effectum, fortemque operationem ſympathiæ, (etiam ubi nullus intercedit contactus corporeus) ſedulò obſervaverit, haud parùm ſanè mirabitur. Ita unius mæſtitia, totum conventum triſtitiâ quadam afficit; Ita unius oſcitatio, aperit, diſtenditque plurimorum aſpectantium fauces; Ita lipporum intuitus oculum inficit pari lippitudine; Facilè hinc videmus, quâ fretus ratione, Servator noſter cum inſectatore ſuo tam vehementer expoſtulaverit, Saule, Saule, quid me perſequeris?

Eccleſia patitur in terrâ, is ſentit in cœlo, quiritaturque: quanto magis perſona ſenſu valet, & apprehenſione, tanto acriùs afficiatur neceſſe eſt; Non potes tu, O Servator benigniſſime, non exquiſitiſſimè ſentire miſerias, infirmitateſque noſtras; ni nos itidem illatas tibi injurias, fratrumque noſtrorum neceſſitates ſenſerimus, nihil ſanè nobis tecum fuerit commercii.

Viſa

CXVI.
Visa arbore quadam resectâ

IN frondatione hâc, experientia, reique rusticæ peritia homines edocuit ramum saltem unum in arboris summitate relinquere; quo succus ab imâ radice attrahatur, retineaturque; Eadem plane prudentia in censuris observanda est; iis nimirum quæ corrigendis moribus, non personis destruendis inserviunt; Ita nempe infligendæ sunt illæ, ut non animum prorsus despondeat reus, spemque omni, ac solatio destituatur; sed ut sentiat quas patitur pœnas, ad animæ suæ bonum intendi universas; reformationemq; suam & unicè propositam agnoscat, & exinde expectatam: O Deus, si sic mecum agere velles ac ipse merui, non solùm ramos mihi omnes resecares, sed stirpem etiam ipsum rescinderes, penitusve eradicares; tu vero superfluos mihi quosdam ramusculos amputare miserecors voluisti, stolones reliquos fovere; quam indignus fuero ego hac gratiâ, si dum tua sic mihi favet indulgentia, ipse aliis, minùs fortasse malè meritis severum me, crudelemque præstitero.

CXVII.

De studioso quodam qui vim sibi intulerat.

SI gravi aliquâ insignique ægritudine laborâsset iste, tanti hujusce mali causam adinvenire haud difficile fuisset: Imbellis natura hæc facile quidem obruitur impatientiâ; unica sit oportet vis divinæ gratiæ, quæ cum maximis malis confligere possit, deque illis denique devictis triumphare; Istic verò nemo omnium suspicari potest, quid tandem fuerit, quod hominem hunc ad tam immanem ἀνδροκτονίαν impulerit; Supellex illi non curta fuit, fama illæsa, sat sanum corpus, animi vero dispositio (quantum quidem nobis apparuit) candida, ac serena, vita denique inculpata; aliquid tamen invenit tentator quod suggereret impotenti huic animæ, tanta violentiâ non indignum: Quam misella res est vita nostra; cujus nos ita facilè tædeat? Quàm nos mera sumus debilitas, ni a supremâ illâ manu sustentemur? Ex omnibus illis tentationibus quæ mentem humanam invadere solent, quis non autumaret hanc maximè impossibilem; occide te? Diligit se nempe quisque naturæ instinctu; vita suavis est, mors

mors infesta; Quid est quod non speret Diabolus persuadere hominibus, cùm inducere ipsos possit, ut vitam abdicare, mortem ambire mavelint. Aut quid desperem ego tantùm apud me valere, ut aliquando possim potenti Spiritus divini efficaciâ, vitam contemnere, causâque Servatoris mei, oppetere mortem illam, in quâ pauca quædam pœnarum momenta cum æternitate gaudii commutantur; cùm alios quosdam videam, (quantumlibet improbabiliter suggerente Satanâ) gratis prodigere animam; atque ita temporalem sibi mortem accelerantes, ut æternæ periculum interea incurrere non dubitent?

CXVIII.
De Iudicis aduentu.

IRout afficiuntur ſpectatorum animi ſic planè homines, humanæq; actiones conſtrui ſolent; Eadem facies Iudicis, abſque ullâ ſui mutatione, a reis, non ſine terrore quodam, non ſine gaudio fiduciâque ab inſontibus oppreſſis conſpicitur. Eadem ſponſi labia & mel ſimul, & myrrham diſtillant; benè quidem diſpoſitis animis mel dulciſſimum, myrrham vero rebellibus, præfractiſque: uti & poculum idem optimè ſapit ſano; febricitanti diſplicet; verbum idem, his ὀσμὴ θανάτου, illis ζωῆς; εὐωδία tamen Chriſti utrobique; Idem ſolis radius fortem oculi aciem refocillat, perſtringit debilem; Id ſibi demum ut quiſquam hominum proponat, ſive facere, ſive loqui, quod omnibus perplaceat, impotentis cujuſdam, & otioſæ ambitionis eſt; quandoquidem videmus illum, qui infinitè bonus eſt, terribilem longè pluribus, quam amabilem apparere. Non eſt aliud a ſe bonitas, quibuſcunque tandem oculis conſpiciatur; Tutus profectò eſſe nuſquam poteſt, qui pluris facit hominum cenſuram, quàm condicionis ſuæ veritatem ac juſtitiam; Qui omnium corda ambitiosè captat, ſuum perdidit.

Conſpectio

CXIX.

Conſpecto lapidum acervo.

SVb tali acervo ſepultus eſt primus martyrum; nullus antiquorum regum ſortitus eſt, tumulum æquè glorioſum; Multi iſtîc lapides erant, & pretioſi omnes; Iacob olim caput ſuum in lapidem reclinavit, viditque cœleſte illud ſpectaculum, aſcendentium, deſcendentiumque Angelorum; In caput Stephani congeſti ſunt lapides multi, eodem planè momento, quo cœlum vidit apertum, Ieſumque ad dextram patris conſiſtentem.

Ecce Iacob uni illi recumbens lapidi, Angelos tantùm vidit; Stephanus verò, ſub lapidibus multis illicò ſe repoſiturus, Angelorum dominum conſpexit; Iacob vidit Angelos ſuſquè deque moventes; Ieſum ſtantem conſpexit Stephanus; ut ergo Iacob, juxta quod voverat, altare illic erexit Deo poſtmodùm, ita & Stephanus modò congerit lapides iſtos, e quibus ſanctum altare ſtruit, ipſe in gratiſſimam Deo victimam immolandus. Et ſi tempus uſpiam ſit colligendi lapides. & tempus item diſpergendi; certè, hoc ipſiſſimum tempus erat,

quo

quo & dispergebant Iudæi, & colligebat Stephanus lapides istos, æternæ, tanti martyris gloriæ futuros monumento.

Non ita clarè videras tu, o Beatissime, cœlum tibi apertum, ac cœlum te coopertum conspicabatur; non ita liquidò vidisti tu Iesum tuum in cœlo stantem, ac ille te sub fatali hoc cumulo patienter, fortiterque jacentem conspexit.

Fallor? aut lapides illi non fuerunt silicia, calculive, aut quod aliud vile genus, sed adamantes, pyropive, aut siqui alii preciosiores, coronæ illi, gloriæ, quâ cingereris, immortalis, decorandæ.

CXX.

De bubone, & Vespertilione.

IStæ noctis alumnæ toto die latitare gestiunt; & si casu quodam, aut insperatâ vi, e latebris suis intempestivè propellantur, quàm insectanter illico, excipiuntur, cæduntur que ab avibus quibusque luci-colis? Longè aliter nobiscum se res habet: Filii tenebrarum qui sunt, filios lucis violentâ quadam malitia persequi, fugare, deprædari ubiquè solent; Par utrobique inimicitia est; viget tamen istic, prævaletque pars deterior; Numquid hinc fit istud quòd lux spiritualis non minùs tenebrarum filiis exosa sit, quàm nox naturalis alacribus illis

Diei

Diei clientibus esse solet? aut verò, hinc forsan, quòd tenebrarum filii, haud minùs sibi jus proprietatisque in sæculo hoc vendicantes; quàm alites illi in æthere claro, illuminateque faciunt, pium quemque ut peregrinum, prodigiosumque animal horrent, & insectantur? quicquid sit, ut vespertiliones, ac bubones isti, nocti quasi destinati, factique videntur, atque ideo deformitatem quandam, turpitudinemq; præ se ferunt; ita novimus nos hosce pravos, improbosque (ut ut sibi ipsi perplaceant) verè fædos esse; idoneosque qui tenebris usque obnubilentur; & uti operibus tenebrarum unicè delectantur, ita & ad condicionem horroris, ac tenebrarum plenam meritò reservari.

CXXI.

Viso vellere ovino.

ANimal verò hoc quietum, innoxiumque, quàm (Dei sic providentis beneficio) vestitissimum est? Sed & in cæterorum omnium administratione, quàm stupenda est divina bonitas, & sapientia? Aptioribus motui animalibus, naturâque formidolosioribus leviorem, tenuioremque tunicam induit, ac subterraneos præterea cuniculos, tutos quidem illos, paravit; Quæ verò laboribus, usibusque humanis destinavit, crassiore ac firmiore tergore munivit.

Hominem

Hominem denique quod ſpectat; nuduni, tenellum, inopem in hanc lucem producturus, nobilem illam rationis facultatem parentibus, ipſique demùm indidit, quâ, omnia quibus opus foret, facilè ſuppeditare poſſet; Ita tamen munificus cum ſit Deus, prodigus non eſt; dona ſua ſic æquâ manu ſpargens, ut nihil cuiquam aut deſit, aut verò ſuperfluat. Animalia quæ roſtris freta ſunt, dentibus carent; Teſtacea quæ ſunt, carent oſſibus; Sat eſt omnibus, nulli nimium. Neque aliter fit homini, quem creaturarum omnium dominum eſſe voluit Deus; Donorum varietas parcâ quadam largitate, & iſtic diſpenſatur: Non eſt quod glorietur quiſpiam, non eſt quod queratur; Ita quiſq; ab extremâ indigentiâ, ac a ſummâ perfectione immunis eſt; Non auſim, o Domine Deus, illud ambire ut comprehendam, doce me modò ut mirari aliquando diſcam.

Audito

CXXII.
Audito tonitru.

NVlla cogitanti mihi virtus occurrit, cujus adeo universalem defectum in me, aliisque persentisco, ac, quæ tremendæ Dei Majestati debetur usque reverentiæ. Homines sæpius familiaritatem quandam cum Deo affectare, ac profiteri sub specie sancti amoris, nimio quàm proclives sumus : quem si recte cognoscerent mortales, nec absque pavore cogitarent, nec absque tremore nominarent quidem; Angusta illorum corda, juxta tenuem intellectus sui (nimium incapacis) modulum, de Deo sentire ac imaginari solent; cum illud oporteret tantùm ambire, ac studere sedulò, ut divinæ incomprehensibilitatis stupore, & adoratione toti absorbeantur; Non semper tonat ille quidem, æquè tamen semper tremendus; Ex omnibus quotquot uspiam fiunt operibus ejus, nullum non prodit omnipotentiam. Rubore profectò suffundor, quoties vanorũ hominum audaciam cogito, qui actus omnipotentis, intra naturalium causarum cancellos circumscribere non verentur; illud mirari nolentes, quod scire profitentur, sola inscitia tantæ hujus audaciæ rea est. Vna est in humillimâ quadam reverentia, Theologia; una, in tacito stupore, philosophia.

Conspecto

CXXIII.
Conſpecto erinaceo vel echino.

MIrabar equidem primo intuitu quid ſibi voluerint Græci diverbio illo ſuo, Πολλὰ μέν, &c.) Multa quidem ſcire vulpeculam, erinaceum verò unum quiddam, ſed magnum: At cum naturam moreſque animalis hujuſce perpendiſſem, facilè intellexi quò reſpexerit adagium illud: Vnumque illud magnum comperi curam ſalutis ſuæ callidè ſatis conſervâdæ. Quamdiu ſiquidem ſub tectorio ſuo deliteſcit, oſtium ſuum Aquilonaris, Orientaliſque venti flatibus rigidioribus, obſtruere catè novit, poſticum vero aperire, ut leniore interim aurâ commodè perfruatur. Egreſſum foras inſequitur canis, jam modò comprehenſurus, in globum illico convolvitur erinaceus, ſentibuſque illis, quibus ipſum undique munivit natura ita totus jacet circumſeptus, ut deluſus hoſtis vice beſtiæ, quam avidè venabatur, nihil præter pilam quandam ſpinoſam, quâ fauces ipſi miſerè doleant, reperire poſſit; jamque a prædâ tam ingratâ non ſine clamore territus, ac ſauciatus aufugit; Qui formicæ ignavum tradi-

dit

dit in disciplinam, echino itidem securum videtur improvidumq; demãdâsse, dum, Si sapis, ais, tibimet ipsi sapias; Animantium cuique præcipuè incũbit suæ salutis cura, conatusque; quicquid verò hoc optimè omnium præstiterit, meritò audit prudentissimum: Quæ merum corpus sunt animalia, naturæ instinctui fecerunt satis; si quæ ad corporis tutelam spectant, solicitè sibi prospexerint; homo autem, qui ratione insuper præditus est, nihil egisse judicabitur, nisi meliori sui parti, largè, tutòque providerit. O Deus, animæ meæ fac sapiam satis; astutiæ illorum, qui simplicitatis meæ miserentur, si invidero, dispereâm.

Viso

CXXIIII.
Viso capro.

MAlè audit hoc animal; neque quid præ ſe fert boni, quòd ex aliis omnibus a Deo ipſo eligatur iſtud, quo, improbæ, reprobæque animæ condicio aptiſſimè exprimatur. Petulcus eſt ilicet, ſalax, fætidus. Quoties ſanè hircum conſpicio, non poſſum non in animum revocare horrendum eorum ſtatum quos ad ſiniſtram ſepoſitos ad Gehennam devovit, juſtus vindex Deus. In terris quidem gregi fortè miſcentur iſti, nec externo colore a genuinis ovibus quicquam diſcrepant; quòd ſi quem forſan horum, hirſutâ pelle, tetro, infeſtoque odore dignoſcere contigerit, noſmetipſos forte tantiſper dum ſubducimus; at veniet aliquando dies, quo a nobis illos æternùm ſegregabit is, qui innocentiam noſtram caulæ aſſignavit, eorumque nequitiam perpetuæ (quam meriti ſunt) lanienæ.

Interim vero ſcandant illi, quantum lubet, celſiſſimè, præruptiſque in montibus, quos vix quidem nos oculis audemus attingere, ſecurè paſcantur, non eſt audacia ipſorum, periculo ſuo major, nec aſcenſus præceps magis, quàm ruina certa, ac deploranda.

Caco

CXXV.

Cæco & claudo unâ conſpectis.

VErum iſtic eſt & naturale ſenſuum commercium. Cæco pedes ſunt, claudo oculi; Claudus cæco oculos cómodat, cæcus claudo pedes; jamque movet uterque; aliter verò, quieſcant ambo, pereantque neceſſe eſt; uter horum plus alteri debeat, neſcio; hic vires dat, ille viam dirigit; utrunque motui æquè neceſſarium. Certè, ipſum hoc facultatum commercium, etſi aliis in rebus non ita liquidò pateat, illud eſt, quo vivimus, & ſine quo, ne mundus quidem poſſet ſubſiſtere; Hic cerebrum affert, ille brachium; linguam hic, ille manum. Qui ſolus novit cur iſta omnia creaverit, ita etiam ſingula diſpoſuit, ut unaquæque pars communi totius univerſi beneficio, aliquid conferat. Quorſum optarim ego inutile quicquam; Si quid verò in me ſit quod aliorum bono inſerviat, non meum eſt, ilicet, ſed eccleſiæ. Abſque aliorum ope vivere non poſſum; Injurius eſſem niſi me aliis itidem æquè communicarem.

Visâ

CXXVI.

Visâ tabulâ orbis Geographicâ.

QVàm minutula eſt, parvæque lituræ ſimilis regio aliqua tota? Magna eorum imperia, qui Monarchæ audire volunt, facilè quis vel pollice uno tegat: Pruſtrà hic aulam ſibi quærat magnus ille Tartarorum Chamus, Mogores Indus, aut Ethiopum, quiſquis eſt, Imperator; ſatis eſt ſi regnum quiſque ſuum, inter tot orbis ſegmina, indigitare poſſit; Et ſi inſularum iſta fragmenta continentiſq; inſuper minutiæ, in unum colligantur, quàm nihil aliud ſunt hæc omnia, niſi punctum indiviſibile, præ vaſto cœli ambitu, quo cinguntur univerſa. Haud facile homini eſt patriæ ſuæ toti innoteſcere; quòd ſi forſan eo uſque fama ipſius pertingere poſſit, terræ tamen vicinæ nomen ejus prorſus inauditum eſt; vel ſi & illic, per hominum ora volitare meruerit; partes ſaltem remotiores, tale quiddam eſſe in rerum naturâ penitus ignorant; Tandem verò ſi demus (quod tamen nemo unquam mortalium aſſecutus eſt) uno omnium ore ſolum celebrari, quanto interim eſt ille reliquis melior, beatiorve? O anguſtos terrenæ gloriæ fines! O inanem popularis auræ captationem; Solus ille, demùm, verè fœliciterq; celebris eſt, cujus nomen cœlo & notum eſt, & inſcriptum.

Ad

CXXVII.
Ad conſpectum cicutæ.

NVlla creaturarum ex ſe, ſuâque naturâ mala eſt, applicatione quidem ſiniſtrâ, vel optima quæque fit mala : uti &, e contrâ, peſſima fieri poteſt uſu ſalutaris. Herba hæc, quam nimia experientia venenoſam probavit, capro tamen benignum ſatis pharmacum eſt; quippe quæ frigiditate nimiâ febricitantis animalis calorem optimè temperet; Ita cercopithecus araneas liberè comedit; dapes hinc ſibi parans & remedia; Non eſt quòd ignorantia noſtra opificio Dei contumeliam inferat; vel ſi nos iſtoc auſi, ſatis novit ſumma ipſius ſapientia, hoc, quicquid eſt injuriæ, in bonum ſibi convertere.

Indubium planè eſt ipſum creaturarum venenum commodis uſibus inſervire; quanto magis qualitates earum beneficas : Siquid forte nobis noceat, in nos cudendum eſt ilicet, pro bono malum incautè, imprudenterque eligentibus.

Interìm, Creatori laudes, creaturis vero æquam gratamq; comprobationem debemus.

Viſo

CXXVIII.
Viso Lilio.

FLos iſte ſatis ingratum præbet naribus odorem, cujus tamen radix adeo redolet, ut ab Heroinis delicatiſſimis inter aromata fragrantiſſima reponi ſoleat; Roſa, e contra, florem habet admodum dulcem, radicem verò planè inodoram : Crocus, flavas quaſdam virgulas emittit, non minùs ſuaves, quàm ſalutares; dum & flos, & radix ſenſui meritò diſpliceant; ut vegetabilibus hiſce fit, ſic pariter & metallis : Noluit Deus optima quæque ſemper oculis patere; neque, ex adverſo, præſtantiſſima quæque celari voluit : Scire nempe nos voluit eſſe ſe & clàm divitem, & palam beneficum. Si unoquoque Dei dono, ſuo genere ac loco, parùm utamur, amittit Deus debitas gratias, nos fructum, & beneficium.

De

CXXIX.

De arboribus duabus, altâ unâ, latâ alterâ.

QVæ proceriores ſunt arbores, rarò admodum expanduntur latiùs : E contrà, rariſſima eſt in latioribus plantis proceritas. Ambitione nimiâ laboraret illa plantarum, quæ utroque modo eminere contenderet. Idem & hominibus uſuvenit. Avarus, cui divitiæ maximo in precio ſunt, quique ad metalla ſeſe damnavit, ultrò honoris adſequi faſtigium parùm curat. Ex adverſo ſuperbus cujus animus honoribus ambiendis totus incumbit, præ his, divitias facile aſpernatur. Eſt quidem humilis frutex in valle ſubſidens, qui neque procerus, neque amplus eſt, neutri tamen invidet, utroq; longè fœlicior. Procerior nempe hæc arbor ædificiis ſtruendis, exſcinditur; latior verò illa, alendo igni, reſecatur; adde quòd tempeſtatibus utraque magis ſit obnoxia, dum arbuſtum humilius a venti invidiâ & ſecuris ictu, ſecurùm uſque creſcit, magiſque fovetur indies, ut paſtori decumbenti tantillum umbræ præbeat. Eſto in ſummâ dignitate gloria; ſua eſt mediocritati ſecuritas; Ne mihi invidiam moveat unquam illorum optio, qui malètuti malunt eſſe, quàm inglorii.

Ad

CXXX.
Ad conſpectum ebrii.

FAcultas longè omnium præſtantiſſima, ratio eſt; & quæ, revera, ſola nos a brutis diſtinguit; ſine quâ, quid aliud eſt homo, quàm brutum bipes? Precioſa quæque uti teneriora vulgò ſunt, tantoque magis periculis obnoxia; ita præ aliis, ratio. Brevis quædam ἀγρυπνια, febris violentia, unumve, plus æquo, poculum, totam deſturbat, diſtrahitque. Quid de hoc animali (homo certè quidem non eſt) tandem dicemus? Externam adhuc formam habet, habet & cadaver, æquè perfectam; vitam ſortitur inſuper, ſortitur æquè & brutum; rationem, aut pro tempore penitus perdidit, aut ſaltem ita prorſus, quoad exercitium corrupit, vitiavitque, ut ipſa (fas mihi ſic loqui) brutalitas multò minùs dedeceat. Certè, beſtia naturalis, eô eſt morali minùs odioſa, quô cauſæ utriuſque differunt magis. Illum Deus ipſe fecit, hanc nos quidem ipſi; Nihil eſt quod brutum pudeat ſic fuiſſe conditum; hominem autem eſt quod maximè diſpudeat in brutum turpiter degenerâſſe.

Viſo

CXXXI.

Viso messore falcem coticulâ exacuente.

OCium ludusque animo, ut cos falci (aciei scilicet, quæ nimis aliter hebescerer, exacuendæ) inservire & solet, & debet; Quisquis itaque totum temporis sui ludo, ociove impendit, semper exacuit, nunquam metit; floridum illi fortè gramen est, equus famelicus; quique e contrà, sine intermissione ullâ laboribus desudat, metit ille semper, exacuit nunquam; multum operæ nequicquam perdens; quid enim juvat falx, cui deest acies? Tuna demum res bene succedit, cum ita tempestivè, ac moderatè falx acuitur, ut scindere possit, atque ita scindit, ut cote interim indigeat: Sic mihi intermutentur vices, ut neque hebescam labore, nec otio nimio torpeam.

CXXXII.
Admoto speculo.

CVm alterius faciem intueor, hominem video, qui & me viciſſim, æquè videt; At cum ſpeculum inſpicio, mei tantum imaginem, per omnia quidem mihi perſimilem, video, meipſum interea non video: Puerorum eſt, puerulum quem vident ponè ſpeculum latentem quærere; Ego nihil ibi ſubeſſe ſat novi; ſed & ſimilitudinem quoque variari juxta vel obſcuritatem, vel formam ſpeculi variam. Cum vel optimè ſumus diſpoſiti, non aliter nos Deum in terris videre poſſumus; Hic quidem clariùs ipſum videt, obſcuriùs ille, uterque in ſpeculo tamen. In cœlis Deum videbimus, non uti apparet, ſed ut revera eſt: faciem ejus intuebimur, quemadmodum & ille noſtram: Spiritus noſtri glorificata facies, glorioſiſſimam illius faciem, qui eſt Spirituum Deus, liberè intuebitur. Interea temporis, non frequentiùs fixis in ſpeculum oculis hærebit fæminarum ſuperbiſſima, vultum (quem ipſa credit formoſiſſimum) curioſè ſpeculando, quàm ego clariſſimum cogitationum mearum ſpeculum oculis uſurpabo meis, ut vultum illum Dei contempler, quem infinitè pulchrum, & ſplendidum eſſe novi.

Viſo

CXXXIII.

Viso ligni carioſi ſplendore.

QVam clarè micat lignum iſtud? in foco non ita radiabit, ac jam modò ſub mediis tenebris facit; Quàm pulchrum hîc eſt futuræ condicionis noſtræ emblema? Quamdiu lignum hoc arbori concreverat, nihil quicquam ſplenduit; jam verò, putrefactum, fulgorem illicò, & lucem emittit. Ita nos homines, quamdiu vitam iſtic degimus, toti & ſumus, & videmur miſeri; non citiùs morti ceſſimus, quàm gloria noſtra ſtatim elucere cæperit; Ecce tunc, & cæleſtis gloriæ fulgore coruſcat anima; & nomen noſtrum, in terris ſuperſtes, radios illos liberè emittit, quos anteà, aut prorſus ſuppreſſerat invidia, aut ſaltem obfuſcarat. Quid nunc ita creſcere nimis diſcupimus, cùm nos ex ipsâ quidem putredine tantum lucrari conſtiterit.

CXXXIV.
Visâ hederâ.

ECce istic fucati amoris verum emblema; Blandi hi sunt, sed fatales amplexus; quàm intimè herba hæc quercui se adjungit, arctequè amplexa, umbram præbet non ingratam; dum intereà succum illi suffuratur clanculùm, vitamque tandem exugit. Talis est meretricis affectus, talis & parasiti. Da mihi veram, mutuamque vitis, & ulmi amicitiam; eam scilicet, quâ & viti meliùs sit, & ulmo nihilo pejus; Salutaris illa, nobilisque planta suffulcientem arborem non adeo rudibus ulmis circumplectitur, ut corticem lædere possit, succumve exhaurire. Vlmus e contrà debilem quidem illam, at generosam tamen alumnam, benignè sustinet.

Vt Deus, ita & homines satis norunt, amorem, non ex merâ professione, externisque ceremoniis (quæ vel simulatoribus excidunt sæpenumerò calidiores) sed ex ipsis actionibus, æstimare. Ille mihi inimicus non est qui nocere nollet; nec ego illi amicus, cui non cupiam benefacere.

De

CXXXV.
De febre quartana.

EXpertus sum aliquando ea ipsa, quibus morbum contrahit sanus, media etiam fuisse, quibus ægrotus sanaretur. Febris quartana medicorum opprobium olim, nec immeritò, audiit; quam tamen, merâ crapulâ, non semel sede suâ pulsam observavi. Est ubi dæmonum unus, alterius ejectioni operam elocat. Sed & idem etiam in animæ morbis comperi. Idem Deus, cujus justitia peccatum peccato plectere solet, non rarò etiam, (mirificè operante ipsius miserecordiâ) peccatum etiam peccato (justissimè, tamen) medetur: Sic superbum turpissimæ (in quam inciderat) libidinis, pudore conversum aliquando novimus; sic furiosè iracundum, temero quodam homicidio cicuratum vidimus. Non est quòd de pharmaco nimiùm laboremus, dum medici infinitam cùm artem, tùm potestatem intelligimus. De salute mea quid est quòd metuam, cum Deus mihi possit non salubribus modò, sed & noxiis remediis opitulari.

CXXXVI.

Conspecto plaustro benè onusto.

PAtheticè admodum exprimitur illa Dei de peccatis Israelis, querimonia; Pressistis me plaustri instar tritico onusti. Plaustrum vacuum leviter decurrit, gravi vero pondere saburratum, difficulter & ægrè progreditur, gemitque sub pondere, altos terræ cedenti sulcos imprimens; Crepant rotæ, incurvatur axis, tota denique fabrica quàm maximè urgetur, opprimiturque. Omnia præter peccatum facilè ferre potest qui omnipotens est; Non patitur justitia ejus, ut miserecordia ipsius nimium prægravetur. Mirum non est si anima peccatorum conscia, dixerit, Major est iniquitas mea quàm ut ferre possim; cùm Deus ipse infinitus peccatorum nostrorum pondere se oppressum queritur. Absit tamen ut querelam hanc vanus quispiam putet ex potentiæ defectu, & non potius ex superabundantiâ miserecordiæ profectam. Peccata nostra non possunt Deum quicquam lædere; nos lædunt ipsos gravissimè. Dolet ipsi cum ad pœnas nobis infligendas provocatur; Tum crepitare illi plaustrum videtur, imo frangi, cum justam de nobis vindictam sumere, quasi invitus, urgetur. Bone Iesu, peccata mundi universa humeris tuis imposita sunt, tu sanguinis grumos exudabas ubertim, tanto pondere

dere gravatus. Quid de me actum foret, si vel unicum de totâ illâ messe manipulum subiissem; cujus quælibet spica, imò vel unicum spicæ granulum, ad imum usque Barathrum animam meam deprimeret?

CXXXVII.

Viso quodam nano.

EX omnibus quotquot sunt, Dei beneficiis, quid est, quod is æquè omnibus impertire voluerit, nisi modò ipsum illud quòd sumus? Non eandem corporis mensuram, easdem ingenii vires, eandem memoriæ capacitatem, eundem decorem partium, eundemve aut divitiarum, aut honoris cumulum. Eodem etiam modo dona gratiæ suæ dispensavit Deus; Sunt enim nani spirituales, sunt etiam & Gigantes; Viri sunt perfecti, sunt & pueri, infantes, embryones. Imparitas hæc eo magis benignitatem, sapientiamque largientis extollit, & charitatem quoque, gratitudinemque recipientis exercet: Homines quòd sumus non in ipsâ corporis mensurâ consistit; pusillus quisq; æque homo est, ac proceritate eminentior; Ita etiam & spiritualiter sese habet; Quantitas gratiæ non est, quæ Christianum constituit, sed veritas; Illud mihi in votis erit, ut cubitos multos

ſtaturæ animæ meæ adjicere poſſim; hâc tamen interea firmabo me, ſolaborque confidentiâ, quòd ſciam, non poſſe me adeo humilem eſſe, quin ut cœlum aliquando attingam.

CXXXVIII.

Audito paulò importuniore mendico.

NOn malè profecto monuit, qui nos a mendicis orare diſcere conſuluit; Quanto zelo inſtat iſte? quàm fervidis votis, quàm efficaci importunitate, vim infert viatori? Cùm anteà ſilentio ipſum præterire propoſuiſſem, clamor rogitantis, verba mihi elicit; Alloquor, non alio quidem quàm excuſationum, minarum, increpationis, commotioriſque repulſæ ſono; ille, obſecrationibus, adjurationibuſque urget acriùs; nec deſiſtit, donec tandem eleemoſynam â me, quàmlibet reluctante, impetraverit; Quàm denudat ſibi ulcera, impotentiamque palam oſtendit, ut oculi etiam mei linguæ exoranti ſuppetias ferant? Quàm bellè rhetoricatur, miràque arte miſerecordiam mihi extorquet; ut vix mihi gratias nunc deberi ſentiam, qui, poſt tot, tamque potentes preces annuerim: Quidni & ego, ſic me Deo geram? Non minùs certè egeo, quàm qui mortalium omnium pauperrimus; ſed & gravius multò eſt inopiæ

meæ

meæ periculum; Eleemosynæ, quas peto, longè meliores sunt; Opulentia & misererecordia largientis, immane quanto major ? O Deus, cur tu ultrò mihi porrigeres quod rogare usque volens detrectaverim ? Faxis, obsecro, egestatem meam verè persentiscam; tùm demùm, neque ego frigidè te rogare potero, neque tu, ægrè, quod petierim, erogare.

CXXXIX.

Viso pharmaco quodam.

QVàm nauseosum est hoc poculum ? oculis, naribus, gustui quàm ingratum ? cujus vel ipsa cogitatio, morbi quoddam genus est ; Et ubi exhauserim, morbo ipso graviùs me affligit, hoc, quicquid est, remedii; Quanto dolore stomachum afficit, intestina torquet; vehementiorem in corpore intemperiem excitans quàm quâ prius laborabam : Sumendum tamen est, valetudinis ergò ; neque revera adeo salutare foret, si minùs foret ingratum; nec me sanum deinceps præstaret, nisi priùs ægrotum præstitisset. Tales omnino sunt, & castigationes Dei, & amici reprehensiones ; Dúræ forsan, pro tempore, ac molestæ, quæ tamen postmodò *καρπὸν εἰρήνικον* oportunè producunt; Quid ego nunc faciem indignabundus averto, oculos claudo, nares obstruo, & a certo morbi mei remedio, tantopere abhorreo ? Cum Empiricos quosdam

quoſdam viderim, qui bufones diſcerptos audacter manducarint, moxque liquorem venenoſum liberè abſorpſerint, idque vel lucri tantilli, vel forte oſtentationis ſolius causâ.

Sola quædam imbecillitas, animique parùm audentis anxietas, faſtidioſi hujuſce affectus rea eſt; Quin ego alacris mihi ſumo, totumq; exhaurio amarum afflictionis poculum, quod ſapiens, & benignus Deus, in animæ meæ ſalutem ægro miſcere voluit.

CXL.

Ad conſpectum Rotæ.

DIriſſimè quidem hoſtibus Dei imprecari voluit Propheta, dum ait; O Deus, facito eos rotæ ſimiles; quo quid aliud innuere potuit, niſi condicionis eorum inſtabilitatem, ſubitique demum judicii violentiam? Illi nimirum rotæ radii, qui nunc ſurſum feruntur, jam dicto, aut cogitatione citiùs deorſum volvuntur; moxque elevantur, ut illicò deprimantur denuò: Neque ullus dari poteſt motus æquè velox, rapiduſque, ac circularis. Magnam arguit Dei benignitatem, quòd in pœnis infligendis moras nectere ſoleat, ita nos puniens, ut reſipiſcentiæ adhuc tempus ultra indulgeat; In hiſce ſuppliciorum ſpaciis, gradibuſque, vita aliqua & ſpes reſidua eſt; at rapidiſſima illa vindicis Dei judicia, nihil planè, præter furo-

rem,

rem, confusionemque æternam præ se ferunt. O Domine, in excandescentiâ tuâ ne me redarguas; Castigationes tuas deprecari non possum; Correctionem certè quandam peccata mea necessariò efflagitant; Ego iram tuam supplex deprecor; Castigas tu nempe, quos amas; Ita me verberes, quæso, ut dum vibices tuas dolens sentio, in miserecordiâ tuâ lætus acquiescam.

FINIS.

9 AU 54

875.b.10
2

JOSEPHI EXONIENSIS HENOCHISMVS:

SIVE,

TRACTATUS

De modo ambulandi
cum DEO.

LONDINI,
Impensis NATH: BUTTER.
M. DC. XXXV.

BRITISH MUSEUM

DOCTO AC CELEBRI CLERO DIOCESEOS EXONIENSIS:

Pacem & Gratiam.

VAcabat mihi pridem, uti noſtis, per menſes aliquot, durante Reverendiſſimi Archipræſulis viſitatione Metropoliticâ; Non potui interea nihil agere; Meditatiunculas igitur meas vertendas non illibens ſuſcepi; hunc etiam, præter alia quædam, meditatus in-

ſuper Henochiſmum; quo nihil cogitari potuit utilius, nihil ſalutarius. Soluti nunc ferè ſunt calami omnes in polemicas quaſdam ζητήσεις, μώρας quidem illas, plæraſque, καὶ ἀπαιδεύτους; & ubi nihil eſt litiũ, cum Plautinis Leguleiis, lites ſerunt : friget interim pietas, ſanctequè vivendi ratio quaſi ἀπροσδιόνυσον quiddam, vulgò negligitur. Tædet me planè miſeretque harum turbarum, quibus miſerè agitatur orbis Chriſtianus; utinam vero opis noſtræ foret, illas, non dico, votis, ſuſpiriis, lachrymis, ſed quovis aut ſudore, aut ſanguine

guine demùm ſedare.

Deus, Deus, (qui ſolus poteſt) iſtoc accuret ſcilicet; Demus nos interim, fratres, quãtum poſſumus, operam, ut ad verum practicæ pietatis ſtudium, hominum animos, a vanis hiſce vitilitigationibus, revocemus. Illud eſt quod me iſtic videtis moliri, quodque, quamdiu ſuperſtitaverit mihi Deus hanc provinciam, moliturum deinceps ſanctè ſpondeo; Vos, quod olim ſuis commilitonibus Gedeon, facite pariter ac me feciſſe cernitis. Cœlum eſt quod quærimus; illô autem non diſputando qui-

dem, ſed credendo, & benè vivendo pervenitur. Pauca ſunt illa fidei capita, quæ Chriſtiano cuique ad ſalutem creditu neceſſaria ſunt, nec vero difficilia; O ſi in illis humiliter, tacitéque acquieſcere diſceret plebs Chriſtiana; de reliquis haud nimis interim ſolicita; quodque ſupereſt temporis, piis officiis, boniſque operibus fœliciter impenderet. Illud, fratres chariſſimi, ſtrenuè navemus operam, ut fiat; curemuſque ſedulò, ut ſanctiſſimis probæ vitæ exemplis ita populo præluceamus, ut, vel ſic, noſtros cum Deo ambulare

lare doceamus, cum ipso demùm unà æternùm regnaturos.

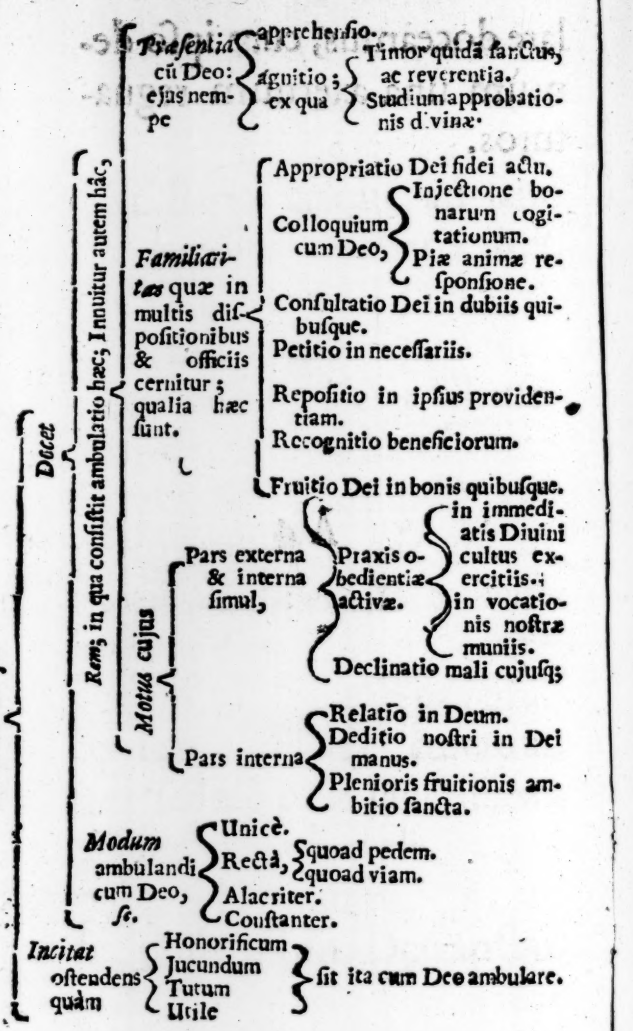
Tractatus iste
Docet
Rem; in qua consistit ambulatio hæc; Innititur autem hāc,
Præsentia cū Deo: ejus nempe
apprehensio.
agnitio; ex qua
Timor quidā sanctus, ac reverentia.
Studium approbationis divinæ.
Familiaritas quæ in multis dispositionibus & officiis cernitur; qualia hæc sunt.
Appropriatio Dei fidei actu.
Colloquium cum Deo,
Injectione bonarum cogitationum.
Piæ animæ responsione.
Consultatio Dei in dubiis quibusque.
Petitio in necessariis.
Repositio in ipsius providentiam.
Recognitio beneficiorum.
Fruitio Dei in bonis quibusque.
Motus cujus
Pars externa & interna simul,
Praxis obedientiæ activæ.
in immediatis Diuini cultus exercitiis.
in vocationis nostræ muniis.
Declinatio mali cujusq;
Pars interna
Relatio in Deum.
Deditio nostri in Dei manus.
Plenioris fruitionis ambitio sancta.
Modum ambulandi cum Deo, sc.
Rectà,
Unicè.
quoad pedem.
quoad viam.
Alacriter.
Constanter.
Incitat ostendens quàm
Honorificum
Jucundum
Tutum
Utile
sit ita cum Deo ambulare.

HENOCHISMVS, *SIVE* TRACTATVS *DE MODO AMBVLANDI CVM DEO.*

QUid est quod ambire debemus Christiani, nisi ut hîc sancti simus, alibi fœlices? ecce istîc utrunque nobis præit, nobile exemplar, *Henochus*; sanctus erat, ambulavit cum Deo; fœlix, abstulit eum ad se Deus; sanctitatẽ illius consummavit fœlicitas; fœlicitati viã stravit sanctimonia; finẽ non potest non assequi, quisquis ingreditur viam: non est quòd in virum inquiramus curiosiùs; illud unum meditemur quod & arguere sanctum

ctum potuit, & præstare fœlicem; ambulationem intelligo cum Deo; summam terrenæ sanctitatis, spiritualis rei fastigium; Agedum igitur & directionis ergò & solatii, quid sit ambulare cum Deo, seriò disquiramus.

Ambulare vero cum Deo quid aliud innuit nisi Præsentiam, familiaritatem, motum: persona non variat modum; illud nempe suggerit nobis ratio, quisquis fuerit qui nobiscum ambulaverit, necesse fore ut præsto nobis sit, ut familiari quadam ratione sit præsens, ut vestigia nobiscum pariter commutet, commetiaturque. A præsentia ordiamur. Ambulavit *Abrahamus* coram Deo, cum Deo *Henochus*; præsentiam certissimam præsupponit utrunque; præsentem sanè nobis semper adesse Deum dubitari non potest, ubique is est; nec

quo

quo loco excluſus, nec incluſus mundi ambitu, terram cœlumq; infinita majeſtate implet, ac complectitur; de noſtra cum illo præſentia nunc agitur; Jubemur nos ſcilicet non ſemel appropinquare Deo; quaſi ab ipſo nimis & mente, & affectibus elongati.

Ut nos igitur ſanctè ſiſtamus Deo; duo requiruntur; recta imprimis divinæ majeſtatis apprehenſio; ac vera dein præſentis agnitio.

Et primo quidem in loco, illud expedit, ut animis noſtris intimè imprimatur debita quædam (pro captus noſtri modulo) immenſiſſimæ deitatis apprehendendæ ratio; ſine qua merum profecto imaginationis noſtræ Idolum pro vero Deo adorabimus; Ubi evigilavero, inquit Pſalmus, imagine tui ſatiabor; ecce procul omni Idololatria, imaginem Pſal. 17. 15.

nem numinis divini, ſacram illam quidem,& (pro natura Dei) ſpiritualem; quæ nihil aliud eſt quàm ſimpliciſſima quædam Idęa, & abſtractiſſima, animis noſtris infigenda divinæ majeſtatis recognitio;puræ nempe oportet conſtanterque admirabundæ menti noſtræ uſque inſideant de Deo cogitationes; quales tantam decent gloriæ immenſitatem: repreſentemuſque non tam intellectui noſtro quàm fidei infinitum, ſpiritum ſpirituum Deum; eſſentia unum, diſtinctum glorioſiſſimis perſonis,actum puriſſimum; lucem ſpiritualem, principium entitatis omnis æternum, vitæ motuſque authorem incomprehenſibilem omnipotentem opificem,moderatoremque univerſi; totum potentiam, totum ſapientiam, totum juſtitiam, bonitatem totum; bonitatem

tem vero, juſtitiam, ſapientiam, potentiam, eſſentialem vivamque: a certa lucidaque notione glorioſæ humanitatis diviniſſimi mediatoris, aſſurgentes ad contemplationem infinitæ deitatis, cui illa ſacro-ſanctiſſima natura adunitur: Nimirum hæc ipſiſſima baſis eſt omnis veræ pietatis; neque tam dux viæ eſt, quam ipſe oculus quo dirigimur, ipſum ſolum cui inſiſtimus: ſine quo, ambulamus quidem ſed quod dicitur ἐκτὸς ὁδοῦ, ambulamus, ſed cum phantaſmate noſtro, non cum Deo. Vereor equidem ne iſtinc nimis multi qui magnos in re Chriſtiana ſe progreſſus feciſſe autumant, vel conſtitiſſe planè, vel haud parùm certè aberraſſe tandem deprehendantur; unum profecto liberè auſim accuſare; memet ipſe comperio vel juſto hujuſce apprehenſionis modo nimis

mis imparem, errori proclivem admodum : difficillimum quidem ſentiens cogitationes animi vel rectè collocare, vel ſic locatas figere demum, ac ſtabilire; nunc ſanè neceſſe habeo queri de nimia cordis anguſtia; qua fit ut deitatem immenſam, intra quoſdam quaſi terminos impotenter coercere videar; nunc vero de inerti quadam animi vacuitate, triſtique incogitatione, nunc de neſcientiæ tenebris, nunc deniq; de falſa vani intellectus luce, perperam mihi Deum referente; quæ omnia ſedulò cavere debet, quiſquis cum deo ambulare ſtudet: Quòd ſi quis propriæ intellectionis lumine ſalutares haſce notiones acquirere ſperaverit; næ ille fruſtra fuerit, operamque luſerit miſerrimè : e cœlo, a patre luminum petenda, expectandaque eſt divina hæc irradiatio :

Qui

Qui pedes largitur, ut moveamus, & oculos largiatur oportet, quibus inacceſſæ lucis habitatorem quadamtenus adſpiciamus: Sine ipſo, ut cum ipſo ambulemus impoſſibile eſt.

Apprehenſionem quandam habitualem immotamque deitatis neceſſariò comitatur præſentis agnitio: non minùs certa quidem illa & ocularis, quam cujuſpiam hominum, quîcum ſenſibili modo palàm, & apertè converſamur; nempe hoc eſt videre inviſibilem illum; ipſumque mentis acie non minùs clarè adſtantem intueri, quàm quodcunque viſibile objectum, quàm cœlum terramve corporeis oculis uſurpamus. Illud ſatis conſtat, e materiali, ſpiritualique ſubſtantia, corpore & animo conflatum eſſe quod nos hominem appellamus; utrique partium ſui ſunt ſenſus,

objecta

objecta ſua; nimiùm vero nobis deerimus, niſi dum corpuſculum hoc rebus corporeis, ſimilibus ſui, occupatur, & ſpiritus itidem noſtri cum puriſſimis ſpiritibus, præſertim vero ſpirituum Domino commercium exerceant; fœlicitatem nobis olim perficiet illud unum, videre ipſum uti eſt, videre eum ut is nos videt, mutua quadam fruitione noſtri; debilis ergo fidei obtusâ acie præſentem contueri, non poteſt non fœlicitatem nobis interea ſuaviter inchoare. Viſibilem quemq; ipſæ cernunt beſtiæ, quarum aliquæ longè ſunt hominibus perſpicaciores; ſpiritum verò ſimpliciſſimũ conſpicari nobis ſemper obverſantem, oculi eſt illuminati divinitus. Interno fit hoc & ſenſu & lumine, non hoc quod nobis cum brutis animalibus commune eſt; etiam cæcus ille

Didymus

Didymus Alexandrinus hoc ſuo tempore feciſſe non parum geſtiit; & omni ævo quo quis ſanctior fuit, eo clariùs præſentem ſibi Deum conſpexiſſe perhibetur. Venditant nobis hiſtoricorum fabulæ quoſdam mira præditos ſpirituum videndorum facultate; ſed & collyria quædam fingunt ſibi aniculæ, quibus hoc poſſe fieri ſomniant; ecce quod ſuperſtitioſuli iſti perperam delirant, reapſe certiſſimè indies factitatum; nemo non regenitorum Deum ipſum ſibi præſentem, non minùs clarè, certòque, quam ſuam ipſius carnem contuetur.

Neque vero præſentem modò nobiſcum agnoſcimus Deum, ſed & in ipſo vivere nos ſemper & movere perſentiſcimus; Verè ſuos Athenienſes docuit Paulus (ὐ μακραν) non procul ab unoquoque noſtrum abeſſe quem non cernimus,

cernimus, Deum; Imo ne nos quidem ita nobis intimi ſumus, ac nobis ipſe? Quis noſtrum vitam ſibi indulſit, creator ſui? Quis ſibi vel tantillum intra fauces continere animam poteſt? Quis motricem indidit animæ facultatem? quis dedit exercere? Aliter tamen homo ψυχικος Deum in ſe, ſe in Deo viventem, motitantemque ſentit, aliter regenitus; Renatus quidem vitam agnoſcit, motumque ſpiritualem ac divinum, carnalis vero naturalem prorſus, indolique ſuæ congruum. Qui duplicem ergo in Deo vitam, motumq; ſortimur, & naturæ, & gratiæ, quin ipſum in quo bis ſumus, fideliter uſque agnoſcimus; & ſine quo nec eſſe nec movere poſſumus, cum ipſo conſtanter ambulamus.

Agnitam hanc omnipotentis Dei præſentiam neceſſariò ſequetur

quetur primo in loco humilis quædam reverentia & ſanctus tremor; nec cui vero ſiſtimur principi viro, quin venerabundo quodam timore nos affici ſentimus; quanto magis ubi verendiſſimam Dei majeſtatem nobis præſentem cernimus?

Visâ cœleſti illa Angelorum ſcalâ, evigilans Patriarcha, *Quam tremendus eſt, inquit, iſte locus?*

Ecce ſanctum *Iacobum*, ad ipſius loci, in quo ſe Deus repræſentari voluit, conſpectum, piè contremiſcentem; vixque ſe continentem, quin ſolum ipſum, in quo machina illa Angelica figi viſa eſt, pronus adorârit; quo demum ſtupore, divinæ illius gloriæ, quæ in ſummitate ſcalæ reſplenduit, radiis, perculſum judicabimus? Certè, uti ſemper nobiſcum Deus eſt, ita nunquam non aliter adeſt, quàm incomprehenſibiliter

sibiliter glorioſiſſimus: neque agnoſci a nobis unquam poteſt, niſi ſacro quodam metu concuſſis, quaſique adorabundâ tantæ majeſtatis admiratione planè abſorptis.

Ego verò non parùm vereri mihi videor, ne hic affectus animi non ita, uti par eſt, apud Chriſtianorum plæroſque obtinere ſoleat; De magno illo & omnipotente cœli numine, & ſentire, & loqui aſſolent non pauci, ſtupido quodam neglectu, temeraque, & incurioſa familiaritate; haud unquam, niſi ubi tonuerit, ad potentiam ipſius pertrementes, nec quo metu infinitæ deitatis unquam confuſi, niſi cum inſigni aliquo judiciorum ſuorum ſpecimine ſeſe terribilem exhibuerit. Ecce ſeraphici illi ſpiritus faciem ſibi abſcondunt alis, fulgorem præſentiæ divinæ intueri

eri parùm ſuſtinentes : quorum tamen unuſquiſque, ita totus gloria, ac majeſtate ſplendet, ut meritò quidem Manoah, horum uno ſemel conſpecto, de vita ſua ſubinde deſperaverit; nos vero, cinis, ac pulviſculus, faciem glorioſiſſimam illius, qui horum ſpirituum Deus eſt, audaci fronte, negligentibus oculis, ſecura mente intueri non dubitabimus? Difficile profecto judicatu eſt, pejuſne fuerit Deum præſentem non agnoſcere, vel agniti præſentia parùm affici reverenter: quorum illud, ſtupidæ cujuſdam negligentiæ eſt, hoc impii cujuſdam ſtuporis; quædam certè in utroque Atheiſmi ſpecies deliteſcit.

Secundo in loco, ſanctum obedientiæ ſtudium, divinæque approbationis ambitioſa quædam cura, ac ſolicitudo; Enimvero qui

qui tam potentem Deum ſibi perpetuò præſentem agnoverit, næ ille parum auſus fuerit quicquam præſtare, quod tanto numini diſpliceat, quinimmo dabit operam ſedulò, ut a ſummi Judicis miſerecordi manu fidelitatis ſuæ lauream reportare mereatur: quicquid vero agendum ſuſceperit, ex animo ſuo anxiè ſciſcitabitur clanculum; *Quomodo hoc Deo meo arridebit?* Mandavit olim Abrahamo Deus, *Ambula coram me, & rectus eſto*; præcépti pars una, ſubinfert alteram; non poteſt non eſſe rectus quiſquis coram Deo ambulaverit: Gnaviter oportet ſit impudens, qui coram viro, coram puerulo peccare auſit; ſed ubi juſtiſſimus, potentiſſimuſque vindex adſtare cernitur; atque ἔνδικον in nos θυμὸν conjicere; quis non illud uſurpet Joſephi; *Quomodo*

do faciam malum hoc grande ut pec- Gen. 39. 9.
cem contra Deum?

Et de præsentia quidem hactenus; altera sequitur ambulationis hujusce statio, *Familiaritas*:

Præterire solemus ignotos, superiores a tergo insequimur, cum solis amicis ac familiaribus ambulamus; Henochus igitur, & quilibet vere Christianus, non post Deum modo uti assecla, sed, cum Deo, uti socius, honorificè coambulat; Amicus Dei salutatur Abrahamus; eodem plane titulo (excelso quidem illo, & qui vix mortali cuiquam competere posse videretur) discipulos suos compellat Christus; Talem honorem sortiuntur omnes sancti ejus; Ambulare igitur cum Deo quid aliud innuit, quàm cum ipso, velut amicorum intimo, blandâ tremulaque quadam familiaritate conversari; familiaris vero

ro hęc cum Deo conversatio in multis quidem consistit, piis dispositionibus, ac officiis, quæ in sacrosancta hac ambulationis hujusce statione, totidem quasi stadia meritò dixerimus; Quorum primum illud est, Jus nostrum (ut cum leguleiis loquar) ad Deum, in Deo firmiter nobismet stabilire; Quid enim quæso inverit apprehendisse Deum infinito plane essentialique modo sapientem, potentem, justum, miserecordem? quid præsentem nobiscum agnovisse, nisi ipsum & nostrum insuper esse persenserimus? Certè, absque hoc omnia illa glorioſissima Dei attributa nihil aliud nisi terrorem nobis & incuterent, & aggravarent; absque hoc foret, ambularemus Deo a longè; cum Deo ambulare nec ausi quidem: a longè, ut alieno, ut inimico; non cum

ipso

ipso ut amico, ut Deo: Quid mihi demùm profuerit alterius Deus? Væ mihi nisi Deum habuero de proprio; Nihil mihi profectò vel tutaminis esse potest, vel solatii, donec dicere possim cum Didymo illo, jam fœliciter restaurato, *Dominus meus, Deus meus*; & cum Prophetâ; *Iehovah justitia mea*; Et hoc quidem fidei stadium est, latè sese porrigens, cùm ad apprehensionem illam, agnitionemque Dei, quam modò pertransivimus, tùm ad reliquas actiones, dispositionesque sacras, quas deinceps sumus tractaturi.

Fidelem hanc Dei appropriationem sequitur perpetua quædam mutui cum Deo colloquii familiaritas; neque vero existimare debemus ambulationem hanc planè mutam, prorsusve taciturnam, sed suavissimis Dialogismis plenam; piam animam al-

loquitur ſemper Deus, anima Deum.

Deus animam, continuâ gratiæ excitatione, ſanctarumque motionum injectione frequentiſſimâ; anima Deum, aſſidua meditatione, gratiç acceptilacione, repromiſſione obedientiæ. Suggerit Deus, Quærite faciem meam; regerit anima, Faciem tuam quæremus, O Deus: Ilicet hæc ſpirituum lingua eſt; ſic ſe ſolent illi gratioſis, diviniſque rejaculationibus mutuò excipere; & hoc illud eſt Bernardi dulce ſuſurrium cum Deo quo poſito, impoſſibile planè eſt ut fidelis quiſquâ vel ſolus ſit, vel otioſus.

Et hoc quidem ſtadium ſecundum eſto.

Familiaris hujuſce collocutionis gratiam ultro ſequetur certiſſima libertas, & conſulendi Deum in dubiis, & rogandi in neceſſa-

neceſſariis: Quicquid occurrerit, ad Ephodis oraculum recurriſſe ſemper Davidem conſtat; ſed & pius ille Jehoſaphatus, ubi de re modò militari (expugnanda Ramothe) quęſtio incidiſſet, non tam belli duces, quam ſanctos Dei prophetas cenſet adeundos; Teraphim ſuos percontatur Laban; Endorem petit illico, pythoniſſam conſulturus impius quiſpiam Saulus; cordatus quiſq; ac bonus, unum ſcitatur Deum: & is nobis adſtat, & verbum illius nobis ad manus eſt; non eſt quod enthuſiaſmos, fanaticaſque revelationes cogitemus; æternùm præſens eſt conſiliarius Davidis, pariter & noſtri; Teſtimonia tua (אַנְשֵׁי עֲצָתִי) viri conſilii mei. Quicunque demum caſus (quem appellant) conſcientiæ neceſſarius ad Chriſtiani hominis ſalutem obtigerit, is ſpiritu Pſal. 119. 24.

ſuo, per vocem verbi ſui nobis reſpondente, ac definiente, clarè certòque determinat.

Conſulendi facultatem comitatur liberrima quædam ſupplicandi licentia, praxiſque aſſidua; Illud eſt quod Apoſtoli manu jubet Deus, Orare ſemper. Non ita cordi fuiſſet Deo Propheta ille regius niſi hoc feciſſet perpetim; Venio, inquit, ante te in ipſo crepuſculo ut vociferer; Sed & elevatio manuum mearū ut munus veſpertinū, Quid ego mane loquor ac veſperam? Septies hoc factitatum in die; Sed quid adhuc vices numero? Invoco te, inquit, Jehova, totum diem; Gratiam fac mihi, Domine, quia te inclamo toto die, Breviculum adhuc eſt lucis ſpatiolum; O Jehova, Deus ſalutis meæ, interdiu clamo, & noctu coram te, ſcilicet ſic factum oportuit; Quo demum

Pſal.119. 147.
Pſal.141.2
Pſal.119. 164.
Pſal.88.10
Pſal.86.4.
Pſ.88.2,3.

demum ſtylo alio compellarit mendicus regem? mendicus miſerrimus, rerumque omnium egentiſſimus, regem munificentiſſimum, ditiſſimumque; qui rogari, largirique cupit maximè; qui quod donat, poſſidet interea; & cui quanto plus deceſſerit, nihil ſuppetit minus. Eximium vero eſt hoc ambulantis cum Deo privilegium; poſſe ſe in quibuſcunque periculis, ac anguſtiis in ſinum Dei liberè conjicere, ab ipſoque & opem expectare, & ſolatium: Huic igitur rogandi libertati proximè adjacet fiduciæ noſtræ exercitium; quâ, pro nobis, noſtriſque in Dei providentiam parùm anxiè recumbimus; Hoc ſe ab ipſis matris ſuæ uberibus uſque feciſſe profitetur charus Deo Pſaltes: Quam illuſtre erat illud ſanctæ confidentiæ ſpecimen; Ziklagum & ſpoliarat

hostis, & absumpserat incendio; uxores cum supellectile tota prædæ loco abduxerat; magnumque ducem Israelis non minus nudum reliquerat, quàm, cum pedo instructus & baculo, paternis olim ovibus invigilaverat: Quid vero ad hæc vir sanctissimus? *At David roboravit se in Domino Deo suo*; Illud est quod suadet Apostolus, solicitudinem nostram omnem in Deum conjicere, cui curæ sumus; Et sane frustra cum Deo ambulare simulaverit, qui se totum Deo concredere sicque fidei vitam degere detrectaverit; Apage nostram sive diffidentiam, sive ἀυτοπεποιθειαν; dum nos crudeliter torquemus curarum illarum eculeis, a quibus miserationum Deus liberos esse voluit; Quin reponimus nos alacres in εὐδοκιαν boni Dei; quovis eventu probè contenti; eodem vultu manu-

1 Sam. 30. 6.

manuque eadem, & bonum, & malum ab ipso recipere paratissimi: Dominus est, faciat quicquid ipsi visum; vox erat digna sancto sene: Quam lubenter, placideque, jubente Deo, montem ascendit mitissimus piissimusque Moses, ibidem moriturus; non alio profectò animo, nec pede alio conscenderat ille prius montem sacrum, legem a Deo recepturus, quàm modò mortem: Par illi visum est utrunque, vocante, quicum ambulaverat, Domino.

Fidelis vero in Deum repositionis, certæque fiduciæ successum nemo Christianus senserit, quin illico gratam beneficiorum Dei recognitionem vovendam ipsi retribuendamque censuerit; Ex altari igitur puri cordis meritò quidem offert Deo sanctus quisque, juge sacrificium laudis; Recens quisque beneficentiæ

ſenſus renovare nobis debet animi gratitudinem, elicereque novas gratiarum ejaculationes; ſecretaſque læti cordis ad munificum in cœlis benefactorem elevationes; A ſomno, mane primo expergiſcimur? quin ſublatis in cœlum animo, oculis, manibus, benedicimus deo noſtro, qui nobis & quietem indulſit, & reddidit lucem. Diſcumbimus menſæ, ſaturive aſſurgimus? quin laudamus magnum mundi patremfamilias, qui nobis & cibum, & ſtomachum conceſſerit? Ubi jam adveſperaſcit, lectulo decumbimus? quin celebramus ſummam Dei benignitatem, qui præteritum nobis diem fauſtum præſtiterit; Eximus tantillum, proſpicimuſque vaſtum cœli fornicem, nos a longè ambientem, immenſumque pavimentum terræ pedibus noſtris protenſum,

quin

quin potentiam, sapientiamque illius, qui molem tam stupendam fabricaverit, veneramur? Peregrinus profecto est, cùm Deo, tùm ipsi sibi, qui non omnem arripit ansam laudandi creatoris sui, redemptorisque; parumque senserit sibi animum novæ cujusque beneficentiæ radiis incalescere.

Denique ubi omnia quæ perceperimus beneficia divinæ munificentiæ accepta lubenter retulerimus, illud unum restat ad sacram hanc familiaritatis stationem plenè perficiendam, ut bonis quibusque receptis in Deo fruamur, Deoque in bonis vice versa; non autem bonis in se; quæ, dum in ipsis mens tota acquiescit, naturam suam mutant illico, bonitatemque priorem prorsus abdicant; Ecce modò, quantum renatus homo epicureum quodq;

ſenſuum mancipium præcellit; hic nempe non ultra meram reſpiciens creaturam, uti totus eſt caro, rebus in ſe ſolis, non ſine anguſtâ quadamque, incertâque voluptate, perfruitur; ideoque, ubi proſperè ſuccedunt omnia, falsâ delectatione delinitur fortè nimis, verſo demum fortunæ pollice, malis obruitur miſer; nimirum quî poteſt ullam ſibi certitudinem polliceri, qui rebus innititur incertis, caduciſque? ille vero, qui mundo utitur, fruiturq; Deo, nec proſperis efferri, nec dejici adverſis unquam poteſt, ſiquidem Deus ſuus ſibi ſemper ſimilis ſit, ſupraque modum tranſcendat illud, quicquid fuerit, quod creatura vel infligere poteſt, vel impertire; Magnus proculdubio vir erat, ſuo ævo, Henochus, & (prout tunc ferebant tempora) nobilis, dives, potens;

Sed

Sed & ille edebat, bibebat, dormiebat, relaxabat animum vicissim, conjugalique societate modestè usus erat, prout solebant alii; neque tamen efficere potuerunt hæc omnia, quò minùs ambularet Henochus cum Deo; nimirum ita se ille rebus hujusce seculi commodavit, ut in illis interea Deo suo frueretur; Ut paucis ergo rem contraham; si jùs nostrum ad Deum, in Deo stabilierimus, si mutuis illum exceperimus alloquiis, si in dubiis omnibus consuluerimus, si solicitaverimus precibus assiduis, si in illum fidenter recubuerimus, si beneficia ipsius universa grato animo recoluerimus, si denique ipso in bonis quibuscunque fructi fuerimus, sancta quadam familiaritate Deo nostro cõversabimur, atque ita cum ipso ambulabimus.

Ultima

Ultima seq uitur statio, quæ motu absolvitur; Ambulare enim quid nisi moveri est? Neque vero dicitur Henochum Deo adstitisse, assedisse ve; sed cum Deo ambulâsse; certè igitur motu quodam continuo exercebatur Henochus; sanè vero peripatetici sunt fideles quique; Quæ ip s via est? non alia quàm mandatorum Dei; Qui gressus? non alii quàm actus obedientiæ: ἐπος εἰπειν; externa omnis cœlicæ hujus ambulationis motio in actione consistit; Quæ vero illa, nisi boni cujusq; a Deo præcepti observatio sedula; malique omnis prohibiti solicita declinatio? sed & bonum hoc a Deo nobis injunctum, & pietatis officia, & justitiæ insuper, charitatisque, ac in vocationibus nostris diligentiæ, exercitia complectitur.

Scilicet agendum nobis Christianis

ſtianis eſt, non ſpeculandum: Quæ hactenus percurrimus ſancti hujuſce ambulacri ſtadia cognitio deitatis, præſentiæ agnitio, offenſæ metus, ſtudium approbationis, appropriatio quædam Dei, colloquium, conſultatio, petitio, fiducia, beneficiorum recognitio, ac Dei denique fruitio, ejuſmodi ſunt quæ quoniam & intimo profitentis ſenſu ſolo judicentur, & voce externa facillimè exprimi, ac venditari poſſint, non rarò, nec vero difficulter ſimulari ſolent; Arrogant ſibi vulgò pias hæſce diſpoſitiones hypocritæ illi, qui actionibus interea ſuis haud ægrè diſcerni ſeſe patiuntur. Ex fructibus cognoſcetis eos, inquit Chriſtus; non ex cortice quidem profeſſionis externæ, non ex verborum foliis; ſed ex fructibus ſolis ferendum de arboribus hiſce judicium; non

noſtrum

noſtrum modò, ſed & ſupremi illius rerum arbitri, pro tribunali noviſſimo; Coram hominibus & Deo ſilent verba, facta loquũtur, imo clamant: Juſtus ille paterfamilias neminem ferre poteſt deſidioſum, & inertem; Iracunda erat illa olim expoſtulatio *Quid ſtatis toto die otioſi?*

Movendæ ſunt manus, pedes movendi, niſi cum Deo nolumus ambulare; Praxis verò hæc ambulatoria, non modò immediata, quibus Deum colimus, officia; ſed & opera vocationum noſtrarum compiectitur; Etenim ut bonarum illarum diſpoſitionum, quas modo tranſegimus, ratione, ſemper converſamur Deo, neque unquam ab ipſo nos abeſſe ſinimus, ita aliquando quodam intimiore (ut ita loqui fas ſit) modo, illi ſiſtimur, & cum ipſo agimus; ubi propriis cultus divini exercitiis

tiis toti occupamur; precatione, nempe ſolenni, verbi ſacroſancti auditione, lectioneq;, Sacramentorum communicatione, ac jugi meditatione denique; in quorum quidem ſingulis quilibet verè Chriſtianus, & frequentiſſimè; & devotiſſimè verſari & ſolet, & debet: Alibi ſemper cœlum in nobis eſt; atqui, iſta dum fiunt, nos in cœlo ſumus; Nemo vero interea cogitet; dum neceſſaria quæque vocationis noſtræ munia ſoliciti obimus, abeſſe nos tantillum a Deo, parùmque cum ipſo, tunc temporis, ambulare: vana ſunt hæc cerebroſorum hominum deliria. Apage imaginarias haſce inter nos & Deum inimicitias; non ita nobis profecto inter nos diſconvenit, quin ut eadem opera utriſque vacare liceat: Si negotiis quibuſque ſecularibus neceſſario renunciandum illi fuerit,

erit, qui Deo ſervire voluerit; quin totus orbis unum fit monaſterium; quin in Euchitarum hæreſin ruimus omnes boni; Dic mihi ſancte Paule, quid tibi cum conſuendis tentoriis; ſi pelibus unà operam dare non potueris & Deo? Ubi eſtis monachi ſanctiores priſci ævi, qui labore manuum, vultuſque ſudore victum comparaſtis; cumque votis opera ſuis vicibus, commutanda cenſuiſtis?

Certè non eſt quod pietas nos faciat negligentes, aut vero frugalis diligentia, impios; Debitus Deo cultus, vocationiſque noſtræ cura, ita non poſſunt non conſiſtere, ut niſi horum utriq; incubuerimus, cum Deo ambulare nequierimus.

Vix finita eſt illa farrago officiorum, quæ charitas & juſtitia a nobis expoſcunt; nolo Decalogi

analyſin

analysin ullam instituere; a suis ista classibus petenda sunt; illud modò monuerim, omnia quæ in illa lege uspiam occurrunt virtutum exercitamenta, totidem esse in sacro hoc stadio, seu passus, seu vestigia; quæ suo quidem tempore ac loco metiri tenetur quisquis ambulat cum Deo.

Universalem hanc sanctæ obedientiæ praxin assiduam, necessariò comitabitur solicita quædam, mali omnis, quod tanto numini displicere possit, declinatio; quisquis ergo cum Deo velit ambulare, fœdus secum, facultatibusque suis omnibus & ineat oportet, & renovet jugiter, se nihil admissurum unquam, quod Deo suo offensam præbeat; cum mente quidem nihil quicquam se cogitaturum mali; cum voluntate, se malo nulli assensurum unquam: cum sensibus se nihil uspiam mali animo

mo intromiſſuros; breviter, omnes & animæ potentiæ, & partes corporis, diſtrictiſſimæ obedientiæ legibus unà coercendæ ſunt.

Quòd ſi demùm poſt vigilantiſſimā cordis, viarumq; noſtrarum cuſtodiam, obtigerit aliquando, nos, ſive tentationis impetu, ſive impotenti quadam naturæ noſtræ perfidiâ in peccatum abreptum iri; ſequetur illicò irrequietum ſtudium, conatuſque, redintegrandæ ſanctitatis, deique redipiſcendi; neque unquam acquieſcet animus, donec vera feſtinaq; pœnitent ia ſuaviſſimum divini favoris ſenſum recuperaverit; Fruſtra quidem ſperabimus ſic ambulare cum Deo ut parùm peccemus, reſipiſcentiæ noſtræ fuerit, infecta quaſi reddere quæ fecimus malè; offenſaſque noſtras ita penitus abolere,

ut

ut non omnino fuisse videantur.

Atque hæc sancti hujusce motus pars quasi exterior est; est illi quiddam adhuc magis intrinsecum, quodque, animæ loco, praxin hanc totam quasi actuat, movetque; illud vero est divina quædam animæ dispositio, quæ efficit, ut primo in loco nos, nostrasque actiones quaslibet ad Deum sincerè referamus; ad solam ipsius gloriam simplici semper oculo collimãtes; quòd si nostra seu dignitas, seu utilitas, voluptasve sese aliquando interposuerit, operamque nostram flagitaverit, per hæc tamen omnia, citráque, prospiciamus finem illum supremum, cui ista meritò subordinari gestiunt. Secundò, ut dedamus nos totos Deo, nostraque universa, ad ipsius solius arbitrium seu stare, seu cadere paratissimi; susque deque habentes

humanum

humanum diem; donec præstitutum mutationi nostræ tempus advenerit, patienter, fideliterq; expectantes; Tertiò, ut pleniorem Dei fruitionem, perfectioremque cum ipso conjunctionem vehementer usque sitiamus; neq; vero possibile est, ut quis semel gustaverit quàm suavis sit dominus, quin & flagrantissimo insuper proprioris cum ipso unitionis desiderio teneatur.

Atque hæc quidem summa sit eorum, in quibus consistit omnis nostra cum Deo ambulatio, præsentiæ, nimirum, familiaritatis, motus; restat adhuc modus, ratioq; sancti hujus itineris peragendi; requiritur nempè (nisi frustra pedes movere velle videamur) ut cum Deo nostro, *Vnicè, rectà, alacriter, constanterque ambulemus.*

Unicè imprimis, socium admittentes præterea neminem;

Ingerit

Ingerit ſe quidem mundus ſatis importunè, comitatuſque iſtius honorem ambitiosè efflagitat; Nequit verò tolerare hoc Deus; Licet quidem illi bona cum Dei venia, nos, uti a tergo ſequatur, pro more ſervi; nobiſcum ut ſodalis inſtar obambulet, parùm licebit unquam; Fatuitas noſtra fortaſſe non inutile judicaverit utrunque ſibi comitem adjungere, & Deum, & ſeculum; dedignatur vero hoc meritò Deus; cui odio eſt mundi hujuſce malignitas univerſa: Boni autem ſiquid mundo forſan ineſt, licebit nobis illo ſic uti, ut non fruamur, imò ſic uti, quaſi non utamur interim: Audite igitur quicunque ſeculi hujus ſive clientes, ſive comites indivulſi, & eſſe & vocari mavultis, reclamaſtis interea Deo; qui Mammonis ſocietatem æquè faſtidiosè reſpuit, ac veſtram:

Recta;

Rectà, non pede claudicantes, non errantes de via; Etenim, si æquos cum Deo passus metiri possemus, miserè interea claudicantes (quod tamen prorsus impossibile est) ejusmodi certè comitatus ignominiam Deus jure bono abominatur; Indignabunda erat illa olim Eliæ cum Israelitis
1 Reg. 18. 21. expostulatio; usquequò claudicatis vos in cogitationes duas? Absque honesta probi cordis sinceritate frustra quis cum Deo ambulare speraverit.

Neque vero cum ipso ambulare possumus, nisi & semitæ nostræ non minùs rectæ sint, quàm pedes: Nullam sanè nisi rectam viam incedere potest Deus; nos si devia sectari malumus, ambulamus soli: Omnes quidem justitiæ calles recta quadam linea tendunt ad cœlum, ubi peccatorum semitæ curvæ sunt & anfractuosæ;

ctuosæ; perque mille cæcos viarum meandros, ad mortis usq; cubicula tandem deducunt; utriusq; profecto viæ ita sibi prorsus adversæ nunquam convenire, nedum intersecare poterunt.

Non potest non fieri, quin ut optimi cujusq; pedes dilabantur aliquando, declinentque tantillum a sacro hoc tramite; qui tamen illicò recolligit sese, prioremque stationem recuperat, & sanctâ quadam indignatione percitus, ex hoc lapsu melioresc it; quòd si quis sit, cujus vestigia continuo incessu callem sibi, in noto quovis peccato triverint, perduraverintque, is se cum diabolo humani generis hoste ambulare noverit.

Alacriter; neque vero expedit ut tristi quis corde, ac vultu ambulet cum omnis consolationis Deo; quasi ægra quadam angariatione

gariatione impulsus; neque potest fieri, ut ejusmodi comitis præsentia non animos nobis indat, addat, excitet; Illud est quod sæpe jubet Apostolus, πάντοτε χαίρειν, In Domino lætari semper; & certè, si quis rem æquè perpenderit, ecquis mortalium est, cui par lætitiæ causa possit oboriri, ac verè Christiano; qui Deum sibi cernit comitem, viam salutarem, finem glorioſum? cui Pater Deus, redemptor Christus, consolator Spiritus, ministri Angeli, mundus mancipium, cœlum patrimonium? cui hostes benefici sunt, mala medicinę, mors denique lucrum? Sunt quædam animi dispositiones, pro variâ etiam humorum temperie, aliis hebetiores, naturalique cuidam mæstitiæ magis obnoxiæ; sed & istæ, ubi valere cœperit gratia, Deo leniter saltem arrideant oportet, quantum-

quantumlibet se tristes, torvasq; habuerint seculo; Eleva super nos inquit Psaltes, ô Domine, lucem vultus tui; Dedisti mihi inde plus gaudii, quàm illis a tempore frumenti, vinique multiplicati obtigerit: En messis, en vindemia cujusque fidelis, solatium illud certissimum quod a divini favoris lumine exoriri solet.

Constanter denique; neque enim intermitti debet ambulatio hæc, sed ita indesinenter continuari, ut a virtute in virtutem usq; procedamus, donec tandem corã Deo in cœlesti Sione fœliciter comparuerimus: odit nempè Deus matutinos quosque rores pietatis; illaque nimis violenta devotionis initia, quæ furiosi cujusdam zeli œstro perciti fecerunt quidam, statim postmodò desituri; Non est aut Saulus, aut Herodes, aut Judas quispiam,

quin cũ Deo, aliquot ſaltẽ paſſibus ambulaverit, perdideritque operam; Perpetuus quidam ſanctorum affectuum ardor ille eſt, qui aut Deo gratus, aut nobis eſſe poteſt ſalutaris; Oculi mei ad Dominum ſemper, inquit propheta regius; ſemper, abſque diverſione, abſque intermiſſione ulla; quòd ſi intervenerit fortè tentatio aliqua; beatificiq; hujus objecti adſpectum pro tempore interceperit; eclipſis tamen illa non ita vel univerſalis eſt, ut totam Dei faciem a nobis prorſus abſcondat, vel ita obſcura, ut toto nos privet ipſius lumine, vel, ita demùm diuturna, ut cauſam nobis ullam præbeat, de præſentaneo luminis priſtini reditu quicquam dubitandi: Etiam dum nictare ſolemus, cernimus tamen; neque dum vel ſomno diſtringimur, vel phantaſmate aliquo

Pſal. 25. 15.

quo illudimur, virtutis ullius titulum depoſuimus. Vidimus zelotas quoſdam præcociores, qui adeò animosè, ſtrenuéque quadamtenus ambulaverint, ac cæteros omnes in hoc ſtadio facilè præcurſuri, quorum affectus, ubi tempore ac tentatione paululum deferbuerint, remiſerunt illi ſtatim hunc impetum; & languida poſt ſe crura ægerrimè trahentes, ſociis longè a tergo fuerunt derelicti: Paulina quidem virgulâ excitandi ſunt hi ſcilicet; Cucurriſtis bene, quis impediit? Rarò admodum conſtans ac durabilis eſt nimia ſtudii cujuſvis vehementia; quinimmo in pigrâ quadam tarditate, ac ignominioſa laſſitudine vulgo deſinit; Ut indefeſſa nobis ſemper eſt Dei benigniras, ita noſtra qualiſcunque boniras fallit plane, nisi fatigari neſciat.

Sic nunc se habet nostra cum Deo ambulatio, cùm quoad rem, tùm quoad modum. Quippini modò putem solam divinæ hujusce conversationis mentionem lectoris cujusque pectus accendisse fervido quodam desiderio, & tam sacræ provinciæ obeundæ, & acquirendæ tam certæ fœlicitatis? Certè formæ hujus sive precium sive elegantia nemine indiget parario, aut licitatore, ipsa una sufficit attrahendis omnium oculis, omnium pectoribus inflammandis; Quoniam tamen (Quod suis olim Discipulis Christus) πνεῦμα σαρκὸς οὐκ ἔχει, non abs re quidem fuerit paucula quædam illicii loco, adtexere, quibus ad cœlestem hanc vitæ instituendæ rationem excitemur. Illud vero inprimis seriò pensitemus, ambulationem hanc cum Deo (præter intrinsecam ipsi virtutem,

tutem, bonitatemque, quæ exacuendis quibusq; affectibus abundè sufficit) maximo nobis honori esse.

Etiam inter principum famulos assectasve numerari non mediocris esse dignitatis arbitramur; familiari autem modo cum magnatum quopiam incedere, eximium quiddam videtur, dignumq; elatiore supercilio. Quantum igitur, quàmque supra modum honorificum fuerit, cum magno terræ, ac cœli Rege, ac domino, sociali quodam consortio jugiter ambulare? Privilegio quidem illud non vulgari erat duodecim Apostolis, selectos fuisse e reliquo orbe, Christi domesticos, qui ipsum in humili hac, serviliq; condicione, quâquâ in terris iret, usq; sectarentur: Majus tamen quiddam illud erat, *Petro*, *Iacobo*, *Ioanni*, e consociorum reliquis

evocari, qui cum Domino ſuo montem Taborem conſcenderent, divinæ ipſius transfigurationis teſtes, ſed & hortum Gethſemani cum ipſo demum ingrederentur, triſtiſſimæ etiam agoniæ teſtes inſuper futuri; non hoc quidem indultum cæteris; Oh quàm ſortem omnem humanam longe exuperans prærogativa nobis obtingit, qui, e mundo, potentiſſimâ Dei gratia eximimur, ut omnipotentem & glorioſſimum cœli creatorem, ac dominum ſemper comitemur: Quod illis centum quadraginta quatuor millibus ſanctorum, redemptorum a terra, deiq; nomine inſcriptorum, ſummæ præeminentiæ loco conceſſum eſt, ſequi agnum, quacunque demum proficiſceretur, noſtrum plane eſt, ni nobis ipſi defuerimus; nempe nos cum Agno Dei, Jeſu Chriſto;

Christo; cum patre ipsius coæterno, cum Spiritu ejus sanctissimo indesinenter ambulamus; Quid nos nunc cum bestiis versari malumus, homines miselli, quibus optio liberrimè facta est ambulandi cum Deo?

Neque vero plus est in ambulatione ista honoris, quàm solatii; Tristis res est solitudo: Væ soli, inquit concionator maximus; est tamen, ubi & societas (qui nobis obvenire possunt comites) displiceat magis; In sodalem incidisse honestum, alacrem, disertum, non minimi beneficii loco haberi solet; conrahit hic talis, nobis viam, laboremque minuit; Quàm ergo jucundum nobis fuerit cum illo semper versari, cui titulus est consolator? Certè, nisi foret ipsi inexhausta consolationis certissimæ copia; nisi nulla præterquam ab ipso dimanare

posset vera consolatio, parùm illi competere posset is, quem sibi soli meritissimò vendicat, stylus paracleti : Etiam illa qualiacunque solamina, quæ vel a naturali ratiocinatione, vel a resolutione quadam morali oriuntur, non alia sunt, quàm communes quædam consolatorii hujusce spiritus influxus; sine cujus inoperatione, pectus nullum solido quidem gaudio ullo incalescere potest. Qui cum seculo ambulat, quam miseras sibi affingit vanæ consolationis rationes? Plaudit hic sibi domi, dicitque apud se : Attamen robustum mihi corpus est, firma valetudo; Alter, illæsa mihi fama est, & non vulgaris inter meos existimatio. Alius, est mihi magnus quidam in aula amicus, ac patronus; Alius denique, sat mihi domi nummorum est; At, at, ubi atra calamitatis dies advenerit

rit, quid tandem fit hiſce omnibus? Miſerrimi conſolatores eſtis vos omnes, inquiet prægravata dolore anima; cogeturque demùm (ſero forte nimis) fateri, nullum, verum quidem ſolatium, niſi a miſerationum omnium patre, conſolationiſque omnis Deo poſſe unquam ſperari; quicum ubi ambulare didicerimus, hilares canemus cum regio paſtore Iſraelis; Dominus mihi paſtor, nullius rei indigebo; In florentibus paſcuis accubare me faciet, perque aquas quietas ducet. Pſal. 23. 1, 2.

Neque plus honoris ſolatiique ambulationi huic ineſt quàm certi etiam tutaminis: Quanta, quàmq; ſecura eſt ejuſmodi comitis protectio? Quiſquis in ſecreto Altiſſimi habitaverit, ſub umbrâ Omnipotentis commorabitur; Quicunque es qui cum Deo ambulas, diciſque Domino, Pſal. 91. 1, 2, 3.

Spes mea, mea munitio; liberabit
ille te a laqueo venatoris, a peſte
contritionum; Alis ſuis obum-
4. brabit te, & ſub pennis ejus ſpe-
rabis; Veritas ejus ſcutum tibi
erit & clypeus. Haud immunis
eſt a periculo qui ſquis ſolus pro-
ficiſcitur; Ubi in foveam ceci-
derit jacet impotens; ubi incide-
rit in latronem, vulneratus ſpo-
liatur; comitem nactus, e puteo
eripitur, a prædone liberatur;
non poſſumus certè non cadere
ſicubi non ambulamus cum Deo;
neque quiſquam eſt qui jacentes
erigere poſſit; non poſſumus ab
inferno illo graſſatore ſpoliari,
ſauciarique, ſicubi cum Deo pa-
rùm ambulamus; nec quis eſt qui
nos poſſit tutos conſervare. Quòd
ſi cum Deo ambulaverimus, aut
non cademus quidem, aut non ja-
cebimus; eriget ille nos e pecca-
ti fovea, e pulvere mortis: Si

vero

vero Deus nobiſcum, quis contra nos? Ringantur tyranni, fremat mundus, frendat Orcus, rugiat Diabolus, nos ſub tali comite, in tuto ſumus. Cumque illo qui urſum, leonem, Goliam ſtraverat, cantabimus, Non timebo a decem millibus qui circumquaq; ambierunt me. Pſal. 3. 7.

Neque plus denique tutelæ iſtinc oboritur quam utilitatis; Ecquod enim boni poterit benigniſſimus ille Deus, quîcum ambulamus, nobis denegare? Nunquid cupis divitias? Domini eſt terra, & plenitudo ejus. Repones aurum ut pulverem, aurum Ophir inſtar petræ torrentium. Honorem mavis? Honorantes me honorabo, inquit Deus; vis utrunque; Divitiis & honore ſaturabo te; Quicquid lubet vis denique? Voluntatem timentium ſe faciet: Quid vero deeſſe poteſt Iob. 22. 24. Pſal. 145. 19

poteſt illi, cui ſuppetit poſſeſſor omnium Deus ? Ego ſum merces tua magna valde, inquit Deus Abrahæ; Ecce qui αὐτάρκης eſt ipſe ſuis merces, aliam tamen a ſe mercedem adhuc pollicetur:
Pſ. 91. 16. Longitudine dierum ſaturabo eum, & oſtendam ei ſalutem meam; En modò fœliciſſima deſideriorum omnium periodus; Quanti foret longitudo dierum in hac valle lachrymarum, abſque ſalute deinceps ſecutura ? Scilicet, ambulemus cum Deo in terris, non poſſumus ab ipſo in cœlis ſeparari; ambulemus cum illo iſtîc per juſtitiæ, innocentiæque ſemitas, ambulabimus cum ipſo olim ἐν λευκοῖς ſupercœleſtis gloriæ : Cogita jam ſeriò quiſquis iſta legis, quàm & tutum, & jucundum, & utile demùm animæ tuæ fuerit, ubi decubueris jam modo moriturus, neſcius an proximum

proximum quemque ſpiritum ultimò exhalaturus ſis, vitam reſpicere præteritam, idque tibi conſcire, ambulaſſe te prudem cum Deo illo, qui te nunc proximiore quodam modò ſecum verſaturum ad ſe vocat; Non mirum profecto eſt, ſi alieni quique ac peregrini de receptione ſua haud parùm dubitent; tua vero familiaritas prior confidere te nunc jubet, nihilque expectare aliud, niſi gratiæ perfectionem, æternitatem gloriæ.

Recolligamus iſta modò ſummatim: Sanè illectamenta hæc etiam ſingula, valere apud nos plurimùm ſolent; Certè ea, quibus aliquid honoris indipiſci ſperamus, quanquam nihil quicquam ſolatii, tutaminis, beneficii polliceantur interim, audaciore animo aggredimur; quot ſe indies bello parum juſto, illicitiſque

prorſus

prorſus monomachiis falſo honoris prętextu ingerunt periculoſiſſimè, vixque cum ſanguinis, membrorumque diſpendio abſcedunt denique? Rurſus, quæ voluptatem nobis, delectationemque afferre poſſe putamus, quātovis interim cum dedecore, periculo, damno conjuncta, quàm avidè, audacterq; ſuſcipimus? quot ubique ſunt qui libidinis ſuæ pœnas miſerrimè luerunt? ſunt & alii qui tutas incedere vias mavelint, etiam ubi nihil honoris, jucunditatis, beneficii ſenſerint, ſperaverintve. Plures tamen utilia quæq; proſequuntur, quantumlibet dedecoroſa, injucunda, intuta: Jam vero ubi omnia hæc unanimiter conſpirarint, ambulantem cum Deo, ſummè, æternùmque beatura; qualem nobis vim inferre debent univerſa, ut a beſtiis, hominibuſque tandem

abrepti,

abrepti, cum Deo vivo ambulare incipiamus? Ita nobis ergo maximus qui in hominem cadere potest, obtingat honor; ita, summa, cujus anima capax est, delectatio; Ita a malis omnibus immunes, bonorum omnium præsentium, futurorumque participes esse velimus, demus operam sedulò, ut cum Deo ambulemus; sicque instituamus animum, ut & ritè ipsum apprehendamus, & perpetuò agnoscamus præsentem, non sine sancto tremore, solicitoque divinæ approbationis studio; Ipsum nobis vera fide appropriemus; cum ipso colloquamur assiduè; ipsum in dubiis quibusque consulamus, in necessariis exoremus; in ipsius providentiam securi recumbamus, beneficia ipsius grato recolamus animo, in bonis omnibus ipso fruamur uno: Exerceamus piam

quan-

quandam ſanctę obedientiæ praxin, cum in ſacris quibuſque, cultum ejus immediatè ſpectantibus, officiis, tum in vocationis noſtræ muniis obeundis; Quicquid ei diſplicere quoviſmodo poſſit, ſtudiosè declinantes; feſtinâq; reſipiſcentiâ ſubinde recuperantes, quem peccando merueramus perdidiſſe : Ad ipſius gloriam, nos, noſtraſque actiones ſincerè referamus : Dedamus nos ipſi, noſtraque omnia, ſive cenſuræ ergo, ſive diſpoſitionis liberrimæ, Pleniorem ipſius fruitionem expetiſſere nunquam deſinamus; ſed & cum ipſo ambulemus ſolo, mundi conſortium rejicientes faſtidioſiùs; Progrediamur cum ipſo, pede recto, recta via; Alacriter denique, conſtanter, perſeveranterque cum ſalutis noſtræ deo ambulemus; Ita motus iſte Enochi fœliciter nos aliquando

do perducet ad Henochi requiem, gloriam nempe sempiternam. *Amen.*

FINIS.